

ภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาภายหลังการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

นางสาวกาญจนา ผิวงาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MENTAL HEALTH OF STUDENTS IN EARLY CHILDHOOD AND PRIMARY SCHOOL MAJOR
AFTER THE TRAINING AT SUAN DUSIT UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2017

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและ
หลักสูตรประถมศึกษาภายหลังการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

โดย

นางสาวกาญจนา ผิวงาม

สาขาวิชา

สุขภาพจิต

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์เดชา ลลิตอนันต์พงศ์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุทธิพงศ์ วัชรสินธุ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ภูษงค์ เหล่ารุจิสวัสดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์เดชา ลลิตอนันต์พงศ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ นายแพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

5974252230 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEYWORDS: MENTAL HEALTH, STUDENTS

KANCHANA PIWNGAM: MENTAL HEALTH OF STUDENTS IN EARLY CHILDHOOD AND PRIMARY SCHOOL MAJOR AFTER THE TRAINING AT SUAN DUSIT UNIVERSITY. ADVISOR: DECHA LALITANANTPONG, 188 pp.

The aims of this cross-sectional descriptive study were to study mental health student in early childhood and primary school major after the training at Suan Dusit University, to study associated factor and to study the satisfaction after the training. Samples were 200 students in early childhood and primary school major on the training in 1st semester at Faculty of Education, Suan Dusit University in academic year 2017. The instrument was 1) Mental health questionnaire of students in early childhood and primary school major on the training 2) Questionnaire of the satisfaction on the training and analyzed by Descriptive Statistics, Chi-square Test, T-Test and Multiple Linear Regression Analysis.

The results show that

1) The most of students were normal mental health in somatization (56 percent), in depression (85.5 percent), in anxiety (86.5 percent), in psychotic (95.5 percent), and in social function (84 percent).

2) The associated factor of mental health had 3 factors of somatization, 7 factors of depression, 4 factors of anxiety, 2 factors of psychotic, and 1 factor of social function.

3) The satisfaction of the students in early childhood and primary school major after the training was high level ($X = 3.99$, $S.D. = .46$)

Department: Psychiatry

Student's Signature .....

Field of Study: Mental Health

Advisor's Signature .....

Academic Year: 2017

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์นายแพทย์เดชา สถิตอนันต์พงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งกรุณาให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์ ภูซงค์ เหล่ารุจิสวัสดิ์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์นายแพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะและให้พลังใจในการนำผลของการวิจัยไปต่อยอดให้มีประโยชน์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ รวมถึงให้โอกาสให้ผู้วิจัยได้เป็นส่วนหนึ่งของสาขาสุขภาพจิต

ขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พิจารณาให้ทุนสนับสนุนงานวิจัย คือ “ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต”

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย รวมถึงให้ข้อสังเกต และข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร และคณาจารย์มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล รวมทั้งขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมรุ่น รุ่นพี่ และเจ้าหน้าที่ทุกคนในภาควิชา ที่คอยให้ความช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจกันทั้งในการเรียนและการทำวิจัย อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกคน ที่เข้าใจและเป็นกำลังใจให้กันเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บิดา มารดาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาและสนับสนุนค่าเล่าเรียนให้กับผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จ ขอขอบคุณนางสาวศุภศิริ บุญประเวศ ที่เป็นแรงผลักดันให้ศึกษาต่อและสนับสนุนทั้งร่างกาย แรงใจให้กับผู้วิจัยมาตลอด ขอขอบคุณพี่น้อง เพื่อน และ ผู้เป็นที่รักทุกท่าน ที่ได้ให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือในทุกด้าน ตลอดจนความรักและพลังใจแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา (Background and rationale).....	1
คำถามการวิจัย (Research Question).....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective).....	3
สมมติฐานของการวิจัย (Hypothesis).....	4
กรอบแนวคิด (Conceptual framework).....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption).....	6
คำสำคัญ (Keywords).....	6
การให้คำนิยามในการวิจัย (Operational Definition).....	6
ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม (Ethical Consideration).....	7
ข้อจำกัดในการทำวิจัย (Limitation).....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย (Expected Benefit and Application).....	7
บทที่ 2.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	9
1.1 ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	9

1.2 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู	10
1.3 ปัญหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู	12
1.4 คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	13
2. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและครูปฐมวัย	20
2.1 ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย	20
2.1.1 แนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	21
2.1.2 บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย	23
2.1.3 ลักษณะของครูปฐมวัย	25
2.2 การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา	27
2.2.1 ความหมายของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา	27
2.2.2 แนวทางในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา	28
2.2.3 บทบาทหน้าที่ของครูประถมศึกษา	29
2.2.4 ลักษณะของครูประถมศึกษา	30
3. ภาวะสุขภาพจิต	34
3.1 ความหมายของสุขภาพจิต	34
3.2 ลักษณะของผู้มีสุขภาพจิตที่ดี	35
3.3 ลักษณะของผู้มีปัญหาสุขภาพจิต	38
3.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพจิต	39
3.5 การประเมินภาวะสุขภาพจิต	40
4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	43
4.1 ความหมายของความพึงพอใจ	43
4.3 การวัดความพึงพอใจ	44
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45

บทที่ 3	48
วิธีการดำเนินการวิจัย	48
รูปแบบการวิจัย (Research design)	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
ตัวแปรในการวิจัย	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)	52
การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)	52
บทที่ 4	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	54
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่าง	62
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับภาวะสุขภาพจิต	67
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายในกลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาสุขภาพจิต โดยใช้การวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)	128
ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	133
บทที่ 5	136
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	136
สรุปผลการวิจัย	136
อภิปรายผล	139
รายการอ้างอิง	159
ภาคผนวก	167
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	188

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 จำนวน และ ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	54
ตารางที่ 2 จำนวน และ ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	56
ตารางที่ 3 ผลประเมินสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (Somatization).....	62
ตารางที่ 4 ผลประเมินสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างด้านภาวะซึมเศร้า (Depression).....	63
ตารางที่ 5 ผลประเมินสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างด้านความวิตกกังวล (Anxiety)	64
ตารางที่ 6 ผลประเมินสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างด้านภาวะทางจิต (Psychotic).....	65
ตารางที่ 7 ผลประเมินสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (Social function)	66
ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ	67
ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะซึมเศร้า.....	71
ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความวิตกกังวล	75
ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะทางจิต.....	79
ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม.....	83
ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ	87
ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านการให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ กับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ	96
ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะซึมเศร้า ..	97
ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านการให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์กับด้านภาวะซึมเศร้า	104

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความวิตกกังวล	105
ตารางที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านการให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์กับด้านความวิตกกังวล	112
ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะทางจิต ..	113
ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านการให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ กับด้านภาวะทางจิต	119
ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม	120
ตารางที่ 22 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม	127
ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ	128
ตารางที่ 24 การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านภาวะซึมเศร้า	129
ตารางที่ 25 การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านความวิตกกังวล	130
ตารางที่ 26 การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านภาวะทางจิต.....	131
ตารางที่ 27 การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านการทำหน้าที่ทางสังคม.....	132
ตารางที่ 28 ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	133

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา (Background and rationale)

การจัดการศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ โดยต้องคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก ทั้งนี้องค์ประกอบของการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน เป็นต้น องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาทั้งสิ้น

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาในระดับพื้นฐาน โดยในระดับปฐมวัยนั้นคือการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี การจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและพัฒนาการทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ มีการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่าง ๆ กัน ในขณะที่การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา คือ การจัดการศึกษาในระดับขั้นประถมศึกษา โดยมุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์ และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ⁽¹⁾

การศึกษาในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา มีความสำคัญยิ่งในการวางรากฐานและช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาตนเองอย่างถูกต้องและเหมาะสม เด็กวัยนี้จัดว่าเป็นวัยทองของชีวิต กล่าวคือ เป็นวัยที่เจริญเติบโตและมีพัฒนาการในทุกด้านอย่างสูงสุด ดังนั้น การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา จึงเป็นการเริ่มต้นเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นการปูพื้นฐานเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้เด็กพัฒนาอย่างเต็มที่⁽²⁾

จากสถิติการศึกษาจำนวนครูในประเทศไทย ช่วงปีการศึกษา 2556-2557 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีครูทั้งสิ้นจำนวน 736,672 คน แยกเป็นครูในภาครัฐจำนวน 578,496 คน และครูภาคเอกชน จำนวน 158,178คน โดยมีอัตราส่วนนักเรียน : ครู ในปี

การศึกษา 2556 เท่ากับ 17.6 : 1 ซึ่งยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ที่กำหนดไว้ 25 : 1 โดยเมื่อพิจารณารายสาขาที่ครูขาดแคลนพบว่า อัตราอนุบาลศึกษา หรือ ปฐมวัย มีประมาณ 3,580 คน⁽³⁾ โดยนอกจากปัญหาการขาดแคลนครูแล้ว ครูประถมศึกษาและครูปฐมวัย ยังเผชิญกับปัญหาที่หลากหลาย ทั้งการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำกิจกรรมมาใช้กับเด็ก ขาดเทคนิค วิธีการ และไม่มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา ขาดการฝึกอบรม ด้านการสอนเด็ก และความรู้ที่จำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดปัญหาซึ่งมีผลกระทบต่อเด็ก ทั้งทางตรงและทางอ้อม⁽⁴⁾

การเตรียมความพร้อมเพื่อนำไปสู่การเป็นครูประถมศึกษาและครูปฐมวัย จึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นผู้เรียนที่เรียนเป็นครูประถมศึกษาและครูปฐมวัย จะต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อที่การจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ปฏิบัติภารกิจเสมือนครูประจำการทุกอย่าง และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีที่ศึกษามา และนำไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งถือว่าการให้ความรู้โดยผ่านประสบการณ์วิชาชีพครั้งนี้จะเป็นการฝึกหัดทางปฏิบัติจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้ดี เกิดทักษะ เกิดความมั่นใจที่จะนำไปสู่ความศรัทธาในอาชีพและมีจิตวิญญาณความเป็นครูในที่สุด ทั้งนี้มหาวิทยาลัยสวนดุสิตได้มีการผลิตครูสาขาการประถมศึกษา และการศึกษาปฐมวัย ในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2556-2560) มีนักศึกษาในทั้งสองสาขารวมทั้งสิ้น 1,003 คน⁽⁵⁾ จำแนกเป็น ปีการศึกษา 2557 ซึ่งเป็นปีการศึกษาที่นักศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ จำนวน 314 คน ปีการศึกษา 2558 จำนวน 308 คน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 303 คน ในขณะที่ปีการศึกษา 2560 มีจำนวนนักศึกษาเพียง 78 คน เนื่องจากเป็นปีที่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการรับนักศึกษาเป็นระบบ T-CAS ซึ่งเปิดรับสมัครนักศึกษาทั้งหมด 5 รอบ แต่มหาวิทยาลัยสวนดุสิตเปิดรับนักศึกษาเพียงรอบเดียวเท่านั้น ตามนโยบายของท่านอธิการบดี จึงทำให้จำนวนนักศึกษาน้อยกว่าปีการศึกษาอื่น ๆ ในขณะที่ในปีการศึกษา 2561 นั้น เปิดรับทั้งหมด 5 รอบ และมหาวิทยาลัยมีแผนการรับนักศึกษาทั้งสองสาขา รวมทั้งสิ้น 280 คน

ผู้เรียนที่ออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาต่าง ๆ นั้น ล้วนแล้วแต่ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา หินอ่อน⁽⁶⁾ ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการสอน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยใช้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ชุด ตามกลุ่มของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ ครูฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ และบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่าด้านที่เป็นปัญหาหลักๆ ที่สำคัญ มี 3 ด้าน คือ ปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์ ด้านสื่ออุปกรณ์ และด้านตัวนักศึกษาฝึกสอน และจากการสำรวจกลับพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเข้าเรียนกับครูฝึกสอนในระดับมาก อาทิ การเข้าสอนที่ตรงต่อเวลา

การแต่งกาย การใช้คำพูด ภาษาที่สุภาพระหว่างที่ดำเนินการสอน โดยมีข้อเดียวที่นักศึกษาที่มีความพึงพอใจระดับปานกลางคือการเลิกสอนให้ตรงตามเวลา

ปัญหาที่ผู้เรียนจะได้เผชิญนั้นมีความหลากหลาย ทั้งมาจากความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับครูพี่เลี้ยง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์นิเทศก์ การให้เวลาการให้คำแนะนำและการปรึกษาจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ เป็นต้น ซึ่ง Beck⁽⁷⁾ ได้กล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ที่มีความสำคัญโดยเป็นผู้ที่อำนวยความสะดวกขณะที่ดำเนินการฝึกสอน ขณะเดียวกันยังเป็นผู้ส่งเสริมและแนะแนวทางการเรียนรู้กระบวนการสอน และ มีความสำคัญต่อการสนับสนุนทางอารมณ์ของนักศึกษาฝึกสอนด้วย ในขณะเดียวกัน Gibson⁽⁸⁾ ยังได้กล่าวถึงปัญหาของครูที่จะเผชิญว่า ครูมีแนวโน้มที่จะมีนักเรียนที่หลากหลายในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น ทั้งความหลากหลายทางสังคม อารมณ์ และพฤติกรรม ภาวะสุขภาพจิตของผู้เรียนจึงมาจากสาเหตุที่หลากหลาย และนำไปสู่ปัญหาการปรับตัว ทำให้ผู้เรียนหลายคนไม่ประสบความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะสุขภาพจิต ของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาภายหลังการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษานักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาหลังออกฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู

คำถามการวิจัย (Research Question)

1. ภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและประถมศึกษาภายหลังออกฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและประถมศึกษาภายหลังออกฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู
3. นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและประถมศึกษาภายหลังออกฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู มีความพึงพอใจต่อการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)

1. เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาภายหลังการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมนิเทศและหลักสูตร
ประถมศึกษา ภายหลังจากการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู

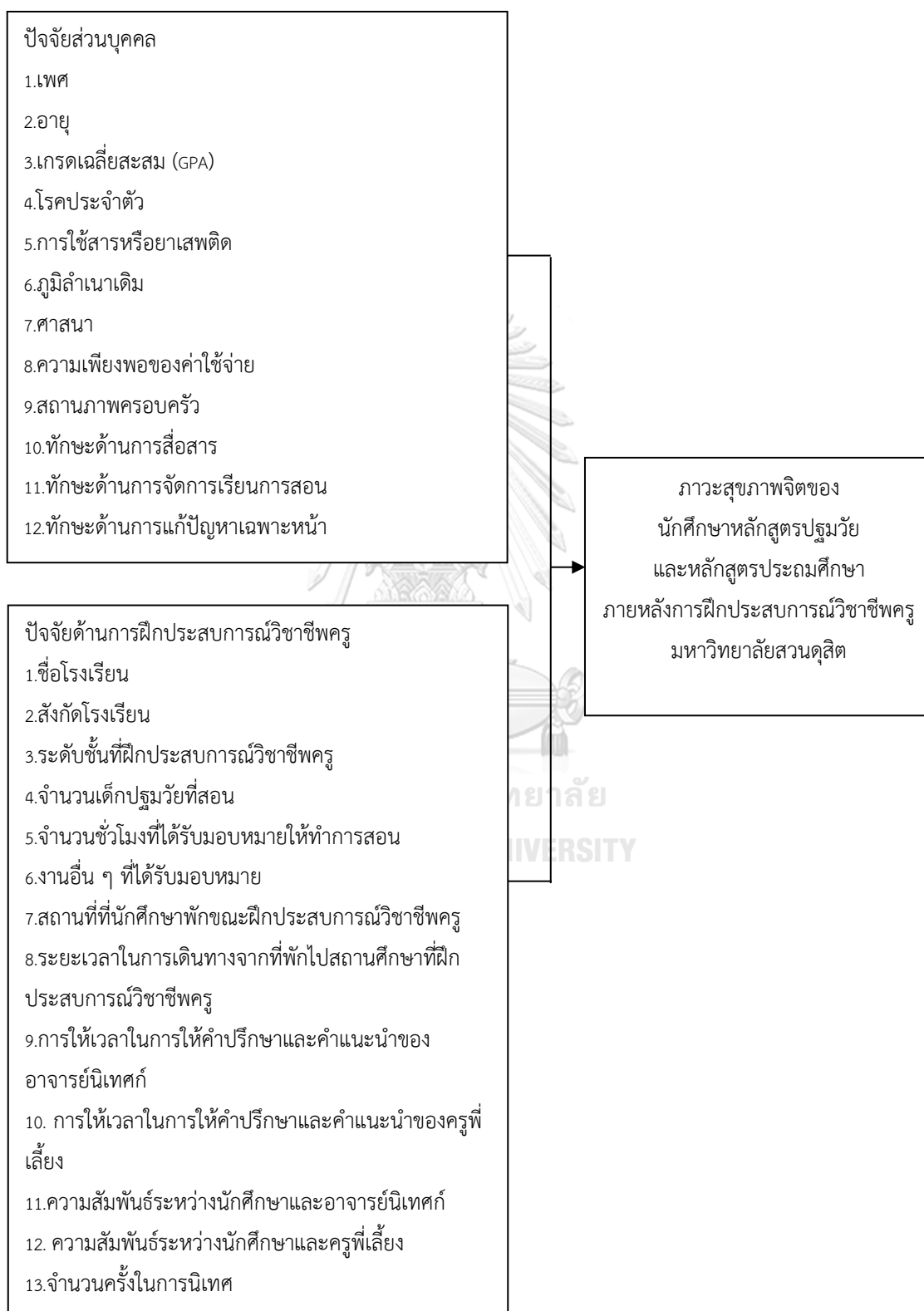
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมนิเทศ หลังออกฝึกประสบการณ์ทาง
วิชาชีพครู ภายหลังจากการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู

สมมติฐานของการวิจัย (Hypothesis)

ไม่มี

กรอบแนวคิด (Conceptual framework)

ข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและประถมศึกษา ชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ภายหลังจากฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

คำสำคัญ (Keywords)

Mental health (สุขภาพจิต), Early childhood teacher (ครูปฐมวัย), Primary teacher (ครูประถมศึกษา), Professional experience training (ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู)

การให้คำนิยามในการวิจัย (Operational Definition)

ภาวะสุขภาพจิต หมายถึง สภาพของจิตใจที่มีความพร้อมในการรับมือกับปัญหา เผชิญกับปัญหา แก้ปัญหาได้อย่างถูกวิธีและมีการปรับตัวกับสิ่งรอบ ๆ ตัวที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างปกติสุขทั้งกายและใจ โดยภาวะสุขภาพจิต แบ่งออกเป็น ด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ (Somatization) ด้านภาวะซึมเศร้า (Depression) ด้านความวิตกกังวล (Anxiety) ด้านภาวะทางจิต (Psychotic) ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (Social function)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง การที่นิสิตชั้นปีที่ 5 ที่เรียนคณะครุศาสตร์ ได้ออกไปปฏิบัติการสอนในสถานการณจริง สถานที่จริงหลังจากที่ได้เรียนรู้ทฤษฎีภายในห้องเรียน โดยมีอาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยและครูพี่เลี้ยงจากโรงเรียนให้ความช่วยเหลือและแนะนำ เพื่อให้เกิดทักษะในการสอน การแก้ปัญหา เกิดการเรียนรู้และได้ตระหนักถึงบทบาทความเป็นครูอย่างแท้จริง

ครูปฐมวัย หมายถึง ครูผู้สอน เด็กแรกเกิดจนถึง 6 ปี เพื่อให้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา โดยครูผู้สอนจะต้องให้การอบรม เลี้ยงดู ให้ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เด็กมีความสนใจ ส่งเสริมความเจริญเติบโตในด้านต่าง ๆ ปลูกฝังนิสัยที่ดีงาม

ครูประถมศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนเด็กในระดับชั้น ป.1-ป.6 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์ และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัย หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่5 หลักสูตรปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ซึ่งออกปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

นักศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่5 หลักสูตรประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ซึ่งออกปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

ครูพี่เลี้ยง หมายถึง ครูประจำสถานศึกษาที่นักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทำหน้าที่ ดูแล ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษา ตลอดจนอบรมและประเมินการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5

อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิตที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 ตามแต่ละโรงเรียน

ความพึงพอใจของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง ทศนคติ ความนึกคิด ความรู้สึก ของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านสถานที่ฝึกประสบการณ์ ด้านอาจารย์นิเทศก์ และด้านครูพี่เลี้ยง

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม (Ethical Consideration)

1.หลักความเคารพในบุคคล (Respect for persons) โดยมีการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้รับทราบข้อมูลในการวิจัยและแสดงความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกคนมีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในการวิจัยก็ได้ และข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยจะถูกเก็บเป็นความลับ นำเสนอเฉพาะส่วนผลของการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

2.หลักการให้ประโยชน์ ไม่ก่อให้เกิดอันตราย (Beneficences / Non-maleficence) การเข้าร่วมการวิจัยจะไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติงานในหน้าที่และสถานภาพของผู้เข้าร่วมการวิจัย และไม่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเวลางานของผู้เข้าร่วมการวิจัย

3.หลักความยุติธรรม (Justice) มีเกณฑ์การคัดเลือกและคัดออกอย่างชัดเจน มีการกระจายความเสี่ยงและผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

ข้อจำกัดในการทำวิจัย (Limitation)

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษเฉพาะภายในมหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยอาจไม่สามารถนำไปใช้อ้างอิงในกลุ่มประชากรอื่นได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย (Expected Benefit and Application)

- 1.นักศึกษาได้ทราบภาวะสุขภาพจิตของตนเอง
- 2.อาจารย์ที่รับผิดชอบในส่วนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะได้มีข้อมูลเพื่อที่จะป้องกันและดูแลปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 3.มหาวิทยาลัยมีข้อมูลในการพัฒนานักศึกษา หลักสูตร และคณะ
- 4.ผู้วิจัยได้ข้อมูลในการทำการศึกษาวิจัยเชิงลึกต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยสวอนดุสิต ซึ่งการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
3. ภาวะสุขภาพจิต
4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.1 ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สุธาสิณี บุญญาพิทักษ์⁽⁹⁾ ได้กล่าว การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นมวลงประสบการณ์ที่จัดให้กับนิสิต หรือนักศึกษาฝึกสอนในหลักสูตรวิชาชีพครูได้เรียนรู้นับตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนกระทั่งปีสุดท้าย ซึ่งจะมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้และประสบการณ์วิชาชีพที่มีลำดับขั้นตอนหลากหลาย โดยมีกิจกรรมที่สำคัญอันเป็นเป้าหมายปลายทางของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ การฝึกสอนที่เป็นประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริงเสมือนเป็นครูประจำการ เปิดโอกาสให้นิสิตหรือนักศึกษานำสิ่งที่เรียนรู้เชิงทฤษฎีมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมจากการลงมือปฏิบัติ และเกิดประสบการณ์ตรงในการเป็นครูอันช่วยให้มีประสิทธิผลในการปฏิบัติวิชาชีพต่อไป

เสาวรส ภูภาภรณ์⁽¹⁰⁾ ได้สรุปความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง การฝึกของนิสิตครูซึ่งจะเป็นกิจกรรมหลักของนิสิตครูซึ่งจะเป็นกิจกรรมหลักของนิสิตทุกคนที่จะได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและวิธีแก้ไข โดยมีอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบันและอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนให้ความช่วยเหลือและแนะนำ เพื่อให้นิสิตได้นำทฤษฎีที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียนไปปฏิบัติจริง ตลอดจนได้เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองสำหรับการเตรียมตัวเพื่อเป็นครูต่อไป

วัชรภรณ์ เชื้อนวัง⁽¹¹⁾ ได้สรุปความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ว่า หมายถึง การจัดประสบการณ์ตรงให้กับนิสิตได้มีการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ปฏิบัติภารกิจเสมือนครูประจำการทุกอย่าง และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีที่ศึกษามา และนำไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งถือว่าการให้ความรู้โดยผ่านประสบการณ์วิชาชีพครูนี้จะเป็นการฝึกหัดทางปฏิบัติจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้ดี เกิดทักษะ เกิดความมั่นใจที่จะนำไปสู่ความศรัทธาในอาชีพและมีจิตวิญญาณความเป็นครูในที่สุด

ณัฐธิดา พิมพ์หิน⁽¹²⁾ ได้กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้นิสิตได้นำเอาทฤษฎีที่ได้เรียนรู้ทั้งหมดนำมาใช้ในภาคปฏิบัติในสถานที่จริง เพื่อให้เกิดทักษะและเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู พร้อมปฏิบัติหน้าที่เสมือนครูประจำการ

สรุปได้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง การที่นิสิตได้ออกไปปฏิบัติการสอนในสถานการณ์จริง สถานที่จริงหลังจากที่ได้เรียนรู้ทฤษฎีภายในห้องเรียน โดยมีอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบันและอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนให้ความช่วยเหลือและแนะนำ เพื่อให้เกิดทักษะในการสอน การแก้ปัญหา เกิดการเรียนรู้และได้ตระหนักถึงบทบาทความเป็นครูอย่างแท้จริง

1.2 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับ

กรมการฝึกหัดครู⁽¹³⁾ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับ
ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงแก่นิสิตหรือนักศึกษา
2. เพื่อให้มีโอกาสทดลองทฤษฎีที่ศึกษามาในชั้นเรียน
3. เพื่อให้มีโอกาสเห็นสภาพที่แท้จริงของโรงเรียน
4. เพื่อเปิดโอกาสให้รู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมในฐานะเป็นครู
5. เพื่อฝึกฝนและปรับปรุงบุคลิกภาพส่วนตัวให้พัฒนายิ่งขึ้น
6. เพื่อให้นิสิตหรือนักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์การสอนตามทฤษฎี
การศึกษาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริง
7. เพื่อให้นิสิตหรือนักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์อื่น ๆ ที่เป็นภาระงานของครู
ในโรงเรียนที่นิสิตหรือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับ
8. เพื่อให้นิสิตหรือนักศึกษาได้ทดลองสอนภายใต้การดูแลของอาจารย์
นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง หรือบุคลากรที่สถาบันการศึกษามอบหมาย
9. เพื่อให้นิสิตหรือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับ ได้พัฒนาบุคลิกภาพ
และค่านิยมที่จำเป็นในการเข้าสู่วิชาชีพระดับ
10. เพื่อให้นิสิตหรือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับ สามารถวิเคราะห์
ปัญหาและแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาพร้อมกับผู้อื่นให้ลุล่วงไปด้วยดี
11. เพื่อฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับชุมชนในลักษณะการให้บริการทางวิชาการ
และการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน

คุรุสภา⁽¹⁴⁾ ได้กำหนดมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพระดับของ
วิชาชีพระดับ ดังนี้

1. มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วยความรู้ ดังต่อไปนี้
  - 1) ความเป็นครู
  - 2) ปรัชญาการศึกษา
  - 3) ภาษาและวัฒนธรรม
  - 4) จิตวิทยาสำหรับครู
  - 5) หลักสูตร
  - 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน

- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- 9) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 10) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 11) คุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณ

2. มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการ สอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังต่อไปนี้

- 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน
- 2) การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

อุไรวัลย์ ขวัญแก้ว⁽¹⁵⁾ กล่าวว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูทำให้ผู้เรียนทาง วิชาชีพครูนั่นเกิดความตื่นตัวและเกิดความท้าทายต่อการเรียนวิชาชีพ เพราะผู้เรียนวิชาชีพครูจะได้ สัมผัสกับนักเรียนโดยตรงและแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง ปัญหาต่าง ๆ ที่พบในห้องเรียนที่ทำให้ ผู้เรียนวิชาชีพครูจะต้องพิจารณาและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา หรือวิธีการสอนที่เหมาะสม ต่อจากนั้นก็ติดตามผลเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมในโอกาสต่อ ๆ ไป

บุญชรัสมิ์ เต็มชัย⁽¹⁶⁾ กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูว่ามี จุดมุ่งหมายดังนี้

1. มีประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานวิชาชีพเต็มเวลาในสาขาที่ตนได้เลือกศึกษา
2. นำทฤษฎีและหลักการที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในสภาพที่เป็นจริงและปรับปรุงให้ เหมาะสมกับนักเรียน มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอน
3. สามารถแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เรียนรู้การทำงานร่วมกับบุคลากรอื่นในวิชาชีพครูและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน เพื่อนนักศึกษาในสถาบันเดียวกัน
5. ศึกษาและเรียนรู้งานการบริหารและการจัดการโรงเรียนตลอดจนปัญหาและ วิธีการแก้ไข
6. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะครุศาสตร์และโรงเรียนหรือสถาบันอื่น
7. พัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับวิชาชีพ มีความเป็นผู้นำ รู้จักปฏิบัติตน ตามระเบียบข้าราชการครูและกฎระเบียบของโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

8. มีทัศนคติที่ดี ตระหนักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีจิตสำนึกในความเป็นครู

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ การ
ที่ให้นิสิตได้เกิดประสบการณ์ตรง ได้เจอสถานการณ์จริง เพื่อให้เกิดการปรับตัว พัฒนาบุคลิกภาพให้
เหมาะสมกับวิชาชีพครู สามารถแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์จริง รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่พบได้ และ
เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพของคุรุสภา

1.3 ปัญหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

วรรณทิพา รอดแรงคำ และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์⁽¹⁷⁾ ได้สรุปปัญหาต่าง ๆ ของการ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1. ปัญหาด้านการเตรียมการสอน มีดังนี้ การขาดทักษะในการเตรียมการ
สอน การวางแผนการเรียนการสอน การเขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การเลือกกิจกรรมและอุปกรณ์
การสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมอภิปรายและการส่งเสริมให้
นักเรียนค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง การประเมินผลอย่างมีกฎเกณฑ์และการใช้วิธีการและ
เครื่องมือในการวัดผล การทำบันทึกการสอนให้ทันตามกำหนดเวลาและขาดแหล่งวิทยากรในการ
เตรียมการสอน นิสิตหรือนักศึกษายังมีปัญหาด้านการสอนคือ ขาดทักษะในการใช้ภาษาในการอธิบาย
ให้นักเรียนเข้าใจ การเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม การควบคุมชั้นเรียนให้อยู่ในระเบียบขณะสอน
การตั้งคำถามและการกระตุ้นและสร้างความสนใจของผู้เรียน และการนำวิธีการสอนต่าง ๆ มาใช้ให้
เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน นอกจากนี้ นิสิตหรือ
นักศึกษายังมีปัญหาด้านการผลิตและเลือกใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสม

2. ปัญหาด้านตัวนิสิตหรือนักศึกษา พบว่า นิสิตหรือนักศึกษาฝึกสอนขาด
ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน เกิดความกังวลใจที่ต้องสอนในวิชาที่ตนเองไม่ถนัด มีปัญหาการ
ทำงานร่วมกับเพื่อนนิสิตหรือนักศึกษา และมีปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ตนเองในขณะสอน

3. ปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์หรือครูพี่เลี้ยง พบว่า อาจารย์นิเทศก์ขาดความ
สม่ำเสมอในการนิเทศ อุทิศเวลาในการให้คำปรึกษาแก่นิสิตหรือนักศึกษาไม่เพียงพอ ไม่ช่วยนิสิตหรือ
นักศึกษาในการพัฒนาทักษะการสอน ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิตหรือนักศึกษาและขาดความ
รอบรู้ในเรื่องการนิเทศ และนิสิตนักศึกษาต้องการให้อาจารย์นิเทศก์ช่วยแนะนำวิธีสอนและการใช้สื่อ
การสอน เช่นเดียวกับครูพี่เลี้ยงไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์กับนิสิตหรือนักศึกษาฝึกสอน ไม่เข้าใจนโยบาย
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคุรุ ไม่ยอมรับวิธีสอนของนิสิต/นักศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม
ทางการศึกษาใหม่ๆไม่เพียงพอ มีปัญหาการให้คำแนะนำนิสิตนักศึกษา

สิริรัตน์ หอมชื่นชม⁽¹⁸⁾ ได้ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู พบว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ได้แก่

- 1.ด้านการสอน ได้แก่ การขาดความรู้ในเนื้อหาที่สอน ทฤษฎีไม่แน่น สอนวิชาที่ไม่ถนัดหรือไม่เคยเรียน ขาดเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน
- 2.ด้านครูพี่เลี้ยง ได้แก่ ครูพี่เลี้ยงไม่นิเทศการสอน ไม่ให้คำปรึกษา มีภาระงานมาก
- 3.ด้านอาจารย์นิเทศก์ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ไม่มานิเทศ มาแล้วไม่ดู รีบมารับกลับไม่ให้คำปรึกษา
- 4.ด้านเอกสารประกอบการสอน / แผนการจัดการเรียนรู้ / วิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ปัญหาการบันทึกแผนการจัดการเรียนรู้ รายงานการปฏิบัติการสอน ปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน
- 5.ด้านอื่น ๆ เช่น การเดินทางไปสอน สถานที่พัก ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ

สโรชา คล้ายพันธุ์⁽¹⁹⁾ ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูพบว่า ปัญหาเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสวัสดิการของโรงเรียน ด้านการฝึกปฏิบัติการสอน ด้านความพร้อมของนักศึกษา ด้านอาจารย์นิเทศก์ และด้านแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

สรุปได้ว่า ปัญหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูนั้น เกิดจาก

1.ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาด้านเอกสาร ปัญหาด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การขาดความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน การขาดเทคนิคในการสอน เป็นต้น

2.ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ได้แก่ ปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์หรือครูพี่เลี้ยง การขาดความสม่ำเสมอในการนิเทศ การที่ครูพี่เลี้ยงไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์กับนิสิตหรือนักศึกษาฝึกสอน ด้านสวัสดิการของโรงเรียน ด้านแหล่งฝึกประสบการณ์ เป็นต้น

1.4 คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

กระบวนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษานับได้ว่าเป็นหัวใจของการผลิตครู เพราะเป็นการจัดประสบการณ์วิชาชีพรูให้นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดประสบการณ์วิชาชีพรูของมหาวิทยาลัยสวนดุสิตจัดเป็นกิจกรรมหลายลักษณะเพื่อให้นักศึกษา เรียนรู้ และมีประสบการณ์ควบคู่กันไปทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ

ซึ่งมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันไปตลอดหลักสูตร นักศึกษาทุกคนจะต้องเข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกชั้นตอนตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด และจะต้องได้รับการตัดสินให้ผ่านทุกชั้นตอน จึงจะสำเร็จการศึกษาออกไปประกอบวิชาชีพครูได้⁽²⁰⁾

หลักการและจุดมุ่งหมาย

กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต มุ่งเน้นสมรรถภาพของความเป็นครู 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ ด้านเทคนิควิธี และด้านคุณลักษณะ โดยมีหลักการและจุดมุ่งหมายดังนี้

1. มุ่งประสานการเรียนรู้ภาคทฤษฎีให้ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติ
2. ฝึกสถานที่จริง เพื่อเกิดความชำนาญในการสอน ได้รับประสบการณ์ตรง
3. ฝึกอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร
4. จัดให้ฝึกหลากหลายลักษณะเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาให้ครบถ้วน
5. มุ่งให้รู้จักการปฏิบัติตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
6. มุ่งให้นำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน

กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

นักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิต หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชาการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) จะต้องได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามกระบวนการทุกชั้นตอนตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 5 ชั้นตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 1 (Practicum 1) จำนวน 3 หน่วยกิต การปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 135 ชั่วโมง เป็นการฝึกปฏิบัติในปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ซึ่งอาจารย์ประจำวิชาจะต้องจัดให้สอดคล้องกับทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ ธรรมชาติ และพัฒนาการของผู้เรียน หลักการเรียนรู้และการทำงานบูรณาการที่ใช้สำหรับศึกษาผู้เรียน พัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วางแผนที่จะศึกษาสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูล สร้างความคุ้นเคย และมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างกับผู้เรียนในสถานศึกษา บันทึกข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล นำเสนอผลการศึกษาผู้เรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนกับกลุ่มที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกัน

2. การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 2 (Practicum 2) จำนวน 3 หน่วยกิต ปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 135 ชั่วโมง เป็นการฝึกปฏิบัติในปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ซึ่งอาจารย์ประจำวิชาจะต้องจัดให้สอดคล้องกับทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา หลักสูตรบูรณาการที่ใช้ในสถานศึกษา มนุษยสัมพันธ์สำหรับครู วางแผนที่จะศึกษาสถานศึกษาชุมชนและหลักสูตรในบริบท

ต่างๆ ศึกษาสังเกต สัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับธรรมเนียมสถานศึกษาเสนอผลการปฏิบัติงาน และรวบรวมประสบการณ์เป็นรายบุคคล

3. การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 3 (Practicum 3) จำนวน 3 หน่วยกิต ปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 135 ชั่วโมง เป็นการฝึกปฏิบัติในปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ซึ่งมีสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ ธรรมชาติของผู้เรียน มนุษยสัมพันธ์ที่บูรณาการมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลวางแผนการที่จะศึกษางานวิชาการของสถานศึกษา และนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาจริง เลือกร้อยการเรียนรู้คนละอย่างน้อย 1 กลุ่มสาระ / กิจกรรม แล้วนำไปทดลองใช้อย่างน้อย 3 ครั้ง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข

4. การปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษา 1 (Internship / Externship 1) จำนวน 8 หน่วยกิต ปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 360 ชั่วโมง เป็นการฝึกปฏิบัติในปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ซึ่งมีสาระเกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการที่บูรณาการมาใช้ในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้จากทุกชุดวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามระดับช่วงชั้นปฐมวัย หรือช่วงชั้นสาระที่ตนศึกษาอย่างน้อย 1 ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้ / กิจกรรม โดยจัดการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนร่วมทีม ครูผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา จัดทำแผนการเรียนรู้ตลอดภาคเรียนและนำไปปฏิบัติโดยใช้เวลาปฏิบัติการสอนไม่เกินครึ่งหนึ่งของครูประจำการและใช้เวลาเพื่อเตรียมการจัดการเรียนรู้อย่างน้อย 1 โครงการ

5. การปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษา 2 (Internship / Externship 2) จำนวน 8 หน่วยกิต ปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 360 ชั่วโมง เป็นการฝึกปฏิบัติในปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ซึ่งมีสาระเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ / กิจกรรม ตามกลุ่มสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่แท้จริง หลักการวิเคราะห์ข้อดีข้อด้อย ปฏิบัติงานครูและพัฒนาคุณภาพ การปฏิบัติการสอน โดยใช้เวลาปฏิบัติการสอนไม่เกินครึ่งหนึ่งของครูประจำการ นำปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนจากภาคเรียนที่เรียนที่แล้วมาวางแผนและดำเนินการแก้ไขอย่างเป็นระบบในลักษณะของการทำวิจัยในชั้นเรียน รายงานผล การปฏิบัติงานและพัฒนาคุณภาพการสอนของตนโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มและมีการเผยแพร่สู่ประชาคมวิชาชีพครู

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูทุกขั้นตอน ฝ่ายประสบการณ์วิชาชีพครูจะแจ้งให้นักศึกษาทราบถึงระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาใช้เป็นหน่วยฝึกตลอดจนจัดปฐมนิเทศ นักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในทุก ๆ ขั้นตอน เพื่อชี้แจงรายละเอียดและแนวทางในการฝึกปฏิบัติการสอน นักศึกษาที่จะออกฝึกทุกคนจะต้องเข้ารับการปฐมนิเทศตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดมิฉะนั้น จะไม่ได้รับการอนุญาตให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในขั้นตอนที่ขาดการปฐมนิเทศ อนึ่งนักศึกษา ต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นขั้นตอนตามลำดับ จะข้ามขั้นไม่ได้

ระเบียบในการประเมินผลการปฏิบัติวิชาชีพครู

การประเมินผลการปฏิบัติวิชาชีพครู ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามหลักสูตรการผลิตครู หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) ยึดข้อบังคับของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ว่าด้วยการประเมินผล

หลักการของการประเมินผล

การฝึกประสบการณ์การปฏิบัติวิชาชีพครู มีหลักการของการประเมิน ดังนี้

1. เป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนาสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ในการเป็นครู โดยถือว่าการประเมินเพื่อวินิจฉัยข้อดี และข้อควรปรับปรุงเป็นช่วง ๆ หรือเป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกัน ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาครูได้ทราบผลการประเมินและการปรับปรุง หรือพัฒนาสมรรถภาพในการเป็นครูได้เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับแล้วจึงมีการประเมินเพื่อตัดสินความสามารถนั้น ๆ ในภายหลัง

2. เป็นการประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ โดยการตัดสินผลแต่ละแบบประเมินจะต้องพิจารณาไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

3. เป็นการประเมินสมรรถภาพของนักศึกษาให้ครอบคลุมในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ เทคนิควิธี และคุณลักษณะ โดยอาศัยผู้ประเมินสองฝ่าย ทั้งฝ่ายของมหาวิทยาลัยและโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4. นักศึกษาที่ได้รับการตัดสินใจให้ผ่านการปฏิบัติการสอน ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

4.1 ได้รับการตัดสินให้ผ่านแบบประเมินทุกแบบ

4.2 ผ่านขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกขั้นตอน

4.3 มีเวลาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูครบตามที่หลักสูตรกำหนด

4.4 เป็นผู้ที่มีความประพฤติดีตามที่กำหนดไว้ใน “ระเบียบปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู”

4.4 มีผลงานในหน้าที่รับผิดชอบของนักศึกษาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู งานทุกชิ้นผ่านการตรวจรับรองผลจากอาจารย์นิเทศก์หรืออาจารย์พี่เลี้ยงครบถ้วนตามกำหนด

4.5 เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ตลอดกระบวนการ ได้แก่ ปฐมนิเทศ การประชุมสัมมนาระหว่างฝึกและปัจฉิมนิเทศ

การสรุปผลการประเมินให้สรุปผลเป็นระดับ ดังนี้

การประเมินรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามหลักสูตรบังคับ คือ

PD หมายถึง ผ่านดีเยี่ยม นักศึกษาต้องผ่านการประเมินทุกแบบ ทุกรายการ ร้อยละ 90 ขึ้นไป

P หมายถึง ดีมาก นักศึกษาต้องผ่านการประเมินทุกแบบ ทุกรายการ ร้อยละ 60 – 89

NP หมายถึง ไม่ผ่าน นักศึกษาได้คะแนนจากการประเมินทุกแบบ ทุกรายการต่ำกว่า 60 นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนวิชานี้ใหม่

หมายเหตุ : นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนวิชานี้ใหม่ ถ้าได้ค่าระดับคะแนน “NP” และหากได้ค่าระดับคะแนน “NP” เป็นครั้งที่สอง ถือว่าหมดสภาพการเป็นนักศึกษา

หน้าที่และความรับผิดชอบของนักศึกษาระหว่างการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

1.การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ / หน่วยการจัดประสบการณ์

ก่อนออกปฏิบัติการสอน มหาวิทยาลัยจะส่งนักศึกษาไปพบกับอาจารย์พี่เลี้ยง หรืออาจารย์ประจำวิชาที่นักศึกษาจะต้องฝึกปฏิบัติการสอน เพื่อรับงานมาเตรียมล่วงหน้า นักศึกษาควรจะทราบว่าจะระดับชั้นที่สอนกิจกรรมสาระการเรียนรู้ที่จะต้องสอน ตลอดระยะเวลาของการฝึกปฏิบัติ เมื่อทราบแล้วจะต้องจัดทำหน่วยการเรียนรู้เป็นรายสัปดาห์ให้เสร็จสิ้น และนำเสนอให้อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ หรืออาจารย์ประจำวิชาตรวจสอบในสัปดาห์แรกของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เมื่อนักศึกษาได้รับหน่วยการเรียนรู้จากสถานศึกษาแล้ว นักศึกษาจะต้องศึกษาสาระการเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญแล้วนำมาแตกเป็นเรื่องย่อย ๆ ในลักษณะแผนผังความคิด (Mapping)

2.การเขียนแผนการเรียนรู้และการเตรียมสื่ออุปกรณ์การจัดการเรียนรู้

การเขียนแผนการเรียนรู้มีรายละเอียด ดังนี้

- นักศึกษาจะต้องนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ มาพิจารณาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สภาพท้องถิ่น วิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

- เลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ วยและวุฒิภาวะของผู้เรียน

- เขียนแผนการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมง / รายครั้ง ซึ่งจะต้องกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ทุกองค์ประกอบให้สัมพันธ์กัน ตั้งแต่จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นส่วนที่จะนำแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการเรียนรู้ ครบทุกขั้นตอน
- เน้นกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ และสร้างสรรค์ความรู้ของผู้เรียน
- จัดกิจกรรมเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ชุมชน ทั้งในและนอกห้องเรียน

- เน้นกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม ทักษะการปฏิบัติ นำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น เป็นกันเอง และมีวินัยในชั้นเรียน
- กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้ด้วยการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ แสวงหาความรู้อย่างอิสระ

- ผลิตสื่อ จัดทำ จัดหาสื่อและอุปกรณ์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ศึกษาสาระการเรียนรู้ การผลิตสื่อจากที่เรียนในแต่ละชุดวิชา

- การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ความคิด (Knowledge) ด้านทักษะ / กระบวนการ (Process) และด้านเจตคติหรือคุณลักษณะ (Attainted) การวัด การประเมินผล ควรใช้เครื่องมือที่ตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียนอย่างครอบคลุมรอบด้าน โดยใช้การประเมินสภาพจริง (Authentic Assessment)

วิธีการประเมินสภาพจริง

1. การสังเกต และการบันทึกการสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง
4. แบบทดสอบ
5. การรายงานตนเอง
6. แฟ้มสะสมผลงาน

การบันทึกผลการปฏิบัติดังนี้

- บันทึกผลการจัดกิจกรรมหรือสื่อการสอน
- บันทึกสิ่งที่คุณสอนได้ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แต่เดิม
- บันทึกผลที่เกิดขึ้นสำหรับตัวผู้สอนเองเกี่ยวกับรูปแบบ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ค้นพบในขณะจัดการเรียนรู้
- บันทึกผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในลักษณะที่เป็นภาพรวม และเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล
- บันทึกปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ในครั้งนั้น ๆ

ในกรณีที่ผลการจัดการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนา / ปรับปรุงการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ที่เป็นไปตามความคาดหวังด้วยกระบวนการวิจัยชั้นเรียน

บทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์ผู้สอน หัวหน้ากลุ่มสาระ มีบทบาทดังนี้⁽²⁰⁾

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่ส่งเสริมสนับสนุนข้อเสนอแนะ ปฐมนิเทศ และแต่งตั้งอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อรับผิดชอบการนิเทศนักศึกษา

ครูพี่เลี้ยง หมายถึง ครูประจำสถานศึกษาที่นักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทำหน้าที่ ดูแล ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษา ตลอดจนอบรมและประเมินการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5

บทบาทหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง ในการปฏิบัติการสอน มีดังต่อไปนี้

1. ควบคุมดูแลนักศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอน
2. ดำเนินการให้นักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครูตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยกำหนด
3. ให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการปฏิบัติการสอนแก่นักศึกษาตามแก่กรณี
4. ให้คำปรึกษาและแนะแนวทางแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานเมื่อนักศึกษาเกิดปัญหา
5. ประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา
6. มอบเอกสารการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ให้อาจารย์ผู้สอนของมหาวิทยาลัย

แนวปฏิบัติของอาจารย์พี่เลี้ยงในการปฏิบัติการสอน

1. พบนักศึกษาและนัดหมายการปฏิบัติงาน
2. ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข และส่งคืนให้นักศึกษาเพื่อเตรียมการสอนต่อไป
3. ให้คำแนะนำละสนับสนุนวัสดุในการทำสื่อเท่าที่โรงเรียนจะสนับสนุนได้
4. นิเทศและประเมินผลตามแบบฟอร์ม ดังนี้
  - 4.1 ประเมินผลการบันทึกทำรายงาน
  - 4.2 ประเมินคุณลักษณะการปฏิบัติตน

หัวหน้ากลุ่มสาระ / หัวหน้าสายวิชา เป็นบุคลากรที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้บริหารทำหน้าที่จัดตารางสอน จัดผู้สอน และนิเทศการสอน อาจารย์ในกลุ่มสาระที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่

1. ให้คำแนะนำในการสอนวิชานั้น ๆ
2. ตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ในกลุ่มสาระ
3. ดูแลรับผิดชอบอาจารย์ในกลุ่มสาระให้มีภาระงานที่เหมาะสม
4. สนับสนุนอาจารย์ในกลุ่มสาระได้ศึกษาและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบให้ดูแลประเมินผล
5. ประสานกับอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยเมื่อพบปัญหา

อาจารย์ผู้สอน รับผิดชอบสอนวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1.ประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อขออนุญาตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 2.นิเทศและประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกชั้นตอน

อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิตที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 ตามแต่ละโรงเรียน

อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1.ให้คำปรึกษานักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละภาคเรียน
- 2.ปฐมนิเทศและแจ้งกำหนดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- 3.ประสานงานกับโรงเรียน นักศึกษา เพื่อนิเทศการสอน
- 4.ตรวจรายงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 5.ประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนหรือรับผิดชอบเพื่อทำโครงการพัฒนานักศึกษาในแต่ละภาคเรียน

2. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและครูปฐมวัย

2.1 ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

เกื้อกุล มานวกุล⁽²¹⁾ กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย คือ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา บุคลิกภาพและสังคม เพื่อเป็นการวางรากฐานและพัฒนาสมองให้กับเด็กเพื่อรับการศึกษาในระดับต่อไป

กุลยา ตันติผลลาชีวะ⁽²²⁾ กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัย เป็นการศึกษาที่พัฒนามาจากความต้องการดูแลและเลี้ยงเด็กของสังคม ระยะเริ่มแรกเป็นเรื่องของการเลี้ยงเด็ก ต่อมาเป็นเรื่องของการอนุบาล ในปี ค.ศ.1950 สหรัฐอเมริกามีปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงการสร้างครอบครัวและสถานะทางสังคมเปลี่ยนไป มีผลทำให้การจัดการศึกษาอนุบาลขยายขอบเขตการศึกษาที่จัดให้กับเด็กอายุ 3-6 ขวบ เป็นการให้การดูแลและการศึกษาแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 8 ปี และใช้คำว่า การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education) ซึ่งหมายถึง การบริการ การดูแล และการให้การศึกษแก่เด็กแรกเกิดถึง 8 ปี

ธวัชชัย สีมภาพล⁽²³⁾กล่าวว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ โดยต้องส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้

สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข และประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การให้การดูแล การบริการ การศึกษา แก่เด็กแรกเกิดจนถึง 6 ปี เพื่อให้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ผ่านการจัดกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ต่างๆที่เหมาะสม

2.1.1 แนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

กรมวิชาการ⁽²⁴⁾ ได้ให้แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ ได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีความสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
9. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งในการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

10. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้มาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ⁽²⁵⁾ ได้ระบุแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็กเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับซึ่งต้องเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ ได้พัฒนารวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมที่ภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำตามเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มได้ทั้งสองฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนชี้แนะและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุง ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะ และหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น เป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ

หลากหลายประสบการณ์ สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัย และพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการจากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงานสามารถบอกได้ว่า เด็กเกิดจากการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรมชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยการพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตร ความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

2.1.2 บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย

กรมวิชาการ⁽²⁴⁾ กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพเด็ก ต้องส่งเสริมให้เด็กพัฒนาตนตามธรรมชาติอย่างเต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เป็นไปตามเป้าหมาย บทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของครูผู้สอนสามารถแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้ คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เสริมสร้างพัฒนาการเด็กให้ครอบคลุมทุกด้าน ส่งเสริมให้เด็กทำหรือหาคำตอบในสิ่งที่เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผล กระตุ้นให้เด็กร่วมคิดแก้ปัญหา ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ควรจัดสภาพแวดล้อมสร้างบรรยากาศในการเรียนที่เหมาะสมในการเสริมให้เด็กทำกิจกรรมได้ตามศักยภาพและความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

2. บทบาทในฐานะผู้ดูแล คือ ครูต้องสังเกตและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองใน

ชีวิตประจำวัน ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น มีความภาคภูมิใจและกล้าแสดงออก ฝึกให้เด็กเรียนรู้หน้าที่ความมีวินัย มีนิสัยที่ดี ครูต้องสามารถจำแนกพฤติกรรมเด็กและเสริมสร้างลักษณะนิสัยและแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล ครูต้องสามารถประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชนได้

3.บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอน คือ ครูต้องสามารถนำนวัตกรรมเทคโนโลยีการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสังคม ชุมชนและท้องถิ่น สามารถจัดทำวิจัยในห้องเรียนเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์ และทันสมัยทันเหตุการณ์

4.บทบาทในฐานะผู้บริหารหลักสูตร คือ ครูต้องทำหน้าที่วางแผนกำหนดหลักสูตร จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยให้เด็กมีอิสระในการเรียนทั้งทางกายและทางใจ เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ต้องมีการประเมินการใช้หลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

เบญญา แสงมะลิ⁽²⁶⁾ กล่าวถึงหน้าที่ของครูอนุบาล ดังนี้

1.ให้ความช่วยเหลือ เป็นผู้แนะนำ ผู้ช่วย เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการอยากรทดลองความสามารถของตน หากครูกระตุ้นให้เด็กทำ ให้กำลังใจแก่เด็ก เด็กก็จะลงมือทำด้วยความเต็มใจ ครูเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือให้เด็กได้ทำกิจกรรมได้สำเร็จปรารถนา

2.ให้การอบรมเด็ก เด็กในวัยนี้ควรได้รับการอบรมมากกว่าการสอน โดยครูเป็นผู้คอยแนะนำ ชี้แจง ชักจูงและควบคุมอยู่ ให้เด็กรู้จักคิด รู้จักสังเกต รู้จักเปรียบเทียบ สามารถตัดสินใจและพุงตนเองได้ ถ้าเด็กทำสิ่งใดผิด ครูควรชี้แจงและตักเตือนให้เด็กเชื่อฟังครู สิ่งสำคัญคือครูจะต้องคอยดูแลและอบรมเด็กอย่างสม่ำเสมอ

3.ให้อิสระภาพแก่เด็ก การที่ครูใช้วิธีบังคับให้เด็กนั่งนิ่งๆอย่างผู้ใหญ่เป็นการอบรมที่ขัดกับจิตใจของเด็กในวัยนี้เป็นอย่างที่สุด แต่การให้อิสระภาพนั้นย่อมมีขอบเขต

4.ระวังดูแลให้ปลอดภัย เด็กเล็ก ๆ ที่ร่างกายแข็งแรง จะไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบเคลื่อนไหวอยู่เสมอ และยังไม่มีรู้จักระวังรักษาตัวได้เพียงพอ ด้วยเหตุนี้ครูจึงต้องดูแลเด็กให้อยู่ในสายตาของตนเสมอ ระหว่างที่เด็กเล่น ครูจะต้องอยู่ใกล้เด็กคอยช่วยเหลือและคอยแนะนำ

5.เลี้ยงดูเด็ก เด็กเล็กก่อนวัยเรียนที่ผู้ปกครองส่งให้มาอยู่ในโรงเรียนอนุบาล ในเวลากลางวันก็เพื่อให้โรงเรียนทำหน้าที่เลี้ยงดูบุตรหลานแทนตน ฉะนั้นครูควรจัดการเลี้ยงเด็ก เพื่อให้เติบโตและสุขสบาย ได้แก่ การกิน การนอนพักผ่อน การเล่น การถ่าย การรักษาความสะอาด

6.ส่งเสริมความเจริญเติบโตด้านต่าง ๆ ของเด็ก ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมที่ถูกทาง เด็กจะมีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ จิตใจดี สติปัญญาเฉลียวฉลาด สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี

การที่จะส่งเสริมเด็กให้เจริญเติบโตทุกด้านนั้น ครูจะต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กและเรื่องพัฒนาการของเด็กอย่างดี

7. ปลุกฝังนิสัยที่ดีงาม เด็กวัยนี้ เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต สิ่งใดที่ได้เห็นและได้ทำ จะปลุกฝังเป็นนิสัยของเด็ก ถ้าบังเอิญสิ่งที่เด็กได้พบเห็นและกระทำ เป็นสิ่งที่ไม่ดีงาม สิ่งนั้นจะซึมซาบอยู่ในนิสัยของเด็ก ยากต่อการแก้ไขขัดเกลา และถ้าเด็กพบเห็นสิ่งที่ดีงาม ได้ฝึกหัดและกระทำ เด็กก็จะมีนิสัยที่ดีในตัวเด็กตลอดไป เช่น การหัดเด็กรู้จักเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น

8. ขัดเกลานิสัยที่ไม่ดี เด็กทุกคนจะมีนิสัยที่แตกต่างกัน บางคนขี้โมโห บางคนคือ การที่เด็กมีนิสัยเช่นนี้ ก็เพราะผู้ใหญ่ที่อยู่กับเด็กอาจตามใจเด็กมากเกินไปด้วยความรัก ครูอาจจะพบเด็กในความรับผิดชอบของตนมีสภาพเช่นนี้ หน้าที่ของครูคือ ขัดเกลาให้สิ่งที่ไม่ดีหมดไป การขัดเกลานิสัยนั้นต้องใช้เวลานานและครูต้องดูแลฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ ครูต้องมีความอดทนเมตตาปราณีต่อเด็ก เข้าใจปัญหาและสาเหตุของเด็ก จึงจะช่วยขัดเกลานิสัยเด็กได้

9. การเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก คือ เตรียมสภาพของร่างกายและจิตใจเด็กให้พร้อมที่จะรับการศึกษาในขั้นต่อไป

10. ให้เด็กมีความรู้เหมาะสมกับวัย เด็กทุกคนมีความอยากรู้อยากเห็นอยู่เสมอ ผู้ใหญ่มักจะมองว่าเด็กมักทำลายของ แท้จริงแล้วเด็กต้องการเรียนรู้ถึงสิ่งนั้น สิ่งที่เด็กต้องการรู้นั้น ก็คือสิ่งที่เด็กพบเห็นตามธรรมดา สิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก เด็กต้องการคำตอบง่ายๆ ไม่ลึกซึ้ง ทุกอย่าง que เด็กเรียนรู้นั้นต้องเป็นสิ่งที่ง่ายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก และมีประโยชน์ต่อเด็ก สิ่งนั้นควรเป็นความรู้พื้นฐานของเด็ก เป็นสิ่งที่เด็กเห็นและกระทำได้ เด็กจึงจะเข้าใจได้จริง

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย คือ ให้การอบรม เลี้ยงดู ให้ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เด็กมีความสนใจ ส่งเสริมความเจริญเติบโตในด้านต่าง ๆ ปลุกฝังนิสัยที่ดีงาม ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เป็นไปตามเป้าหมาย

2.1.3 ลักษณะของครูปฐมวัย

ราศี ทองสวัสดิ์⁽²⁷⁾ ได้กล่าวถึงลักษณะของครูปฐมวัย ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นอย่างดีจนสามารถวิเคราะห์แนวและแผนการจัดประสบการณ์ (หลักสูตรและแผนการสอน) หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับเด็กกว่าเป็นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์กับเด็กทั้งปัจจุบันและอนาคตหรือไม่เพียงใด ควรจะนำมาใช้กับหรือไม่

2. มั่นคงในอุดมการณ์และวิชาชีพ กล้าที่จะแสดงตัวและหาทางดำเนินการ ให้การพัฒนาเด็กเป็นไปตามหลักการ

3. ไม่ยึดมั่นสิ่งที่ตนเองรู้และถือปฏิบัติอยู่นั้นดีที่สุดในแล้ว แต่จะแสวงหาสิ่งที่ ดีกว่าและพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

4. เข้าใจเด็กวัยนี้เป็นอย่างดี เมื่อพบปัญหาจะศึกษาวิธีแก้ แล้วแก้ด้วย เทคนิคการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง

5. เป็นคนถ่อมตนไม่อวดความรู้ที่มี แต่ในยามต้องแสดงความสามารถก็ ทำได้ดี

6. ไม่หวงวิชา แต่พร้อมที่เผื่อแผ่ความรู้ให้ผู้อื่น

7. ไม่แต่เพียงเป็นครูสอนเด็กเล็ก ๆ เท่านั้น แต่ยังสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจไปยังผู้ปกครอง นิสิต นักศึกษาได้เป็นอย่างดี

ศิริกานต์ สุริยวัฒนานนท์⁽²⁸⁾ กล่าวว่า การพัฒนาตนเองของครูปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญ เป็นอย่างยิ่ง เพราะครูปฐมวัยคือครูคนแรกของเด็กเมื่อเขาย่างก้าวเข้ามาสู่รั้วโรงเรียนในครั้งแรกของ ชีวิต ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีวิธีการสอนที่จะจูงใจเด็กในระดับ ปฐมวัยให้มาโรงเรียนอย่างมีความสุขคุณลักษณะของครูปฐมวัยนั้น คุณลักษณะในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น เป็นด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านพัฒนาตนเอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม และ ด้านความมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพนั้น เป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์และจำเป็นอย่างยิ่งในครูปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมีเจตคติต่อวิชาชีพครูปฐมวัย ถ้าครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพของตนเองแล้ว ย่อมไม่ประสบผลสำเร็จในการทำงานและคุณภาพของเด็กปฐมวัยก็จะไม่บังเกิดผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ⁽²⁹⁾ ได้กำหนดคุณสมบัติของครู ปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. ด้านความรู้ความสามารถ

1.1 มีวุฒิการศึกษาปฐมวัยหรือเคยผ่านการอบรมระดับปฐมวัย

1.2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวการจัดประสบการณ์การ

นำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.3 มีความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้ สามารถ

นำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กได้

2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย

2.2 มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ได้แก่ รักเด็ก ยิ้มแย้ม แจ่มใส ใจดี อารมณ์ดี มีบุคลิกภาพดี มีความรับผิดชอบ สุภาพเรียบร้อย มีความเมตตา อดทน ช่างสังเกต มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก เช่น การอุ้มสัมผัสด้วยความอ่อนโยนและท่าทางเป็นมิตร การมองด้วยสายตาที่เอื้ออาทร การพูดคุยด้วยวาจาที่ไพเราะอ่อนหวาน

สรุปว่า ครูปฐมวัยควรมีลักษณะดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเมตตาต่อเด็กปฐมวัย มีความรู้ความสามารถในการให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครอง พ่อแม่ หรือบุคคลที่เลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้อง

2.2 การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

2.2.1 ความหมายของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

สมพร สุทัศน์ีย์⁽³⁰⁾ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาว่า หมายถึง การให้การศึกษาเบื้องต้นหรือเบื้องต้นแก่เด็ก เช่น ให้อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และมีความหมายกว้างรวมถึง การฝึกฝน อบรม ชัดเกล้า ให้เด็กพัฒนาในด้านต่างๆ ครบทุกด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ เช่น มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ รู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างเป็นสุข

ปรียา นิพนธ์พิทยา⁽³¹⁾ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาว่า คือ การฝึกฝนเบื้องต้น ที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เรียนให้เหมาะสม หรือสอดคล้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน หรืออาจกล่าวว่าเป็นการอบรมขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ประโยชน์แก่ชีวิตประจำวันทั่วไป

ชาญชัย ศรีไสยเพชร⁽³²⁾ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาว่า คือ การจัดเนื้อหาในการสอนเพื่อให้เด็กได้นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต เพื่อให้อยู่รอดในสังคม และให้รู้จักวางตัว เช่น การสอน อ่าน พูด เขียน คิดคำนวณ และส่งเสริมทางด้านจรรยาบรรณ และส่งเสริมทักษะทางด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ เป็นต้น

บันลือ พฤกษ์วัน⁽³³⁾ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาว่า คือ การจัดการศึกษาเบื้องต้นให้แก่เด็ก มุ่งที่จะให้มีประสบการณ์และทักษะขั้นพื้นฐาน อันจำเป็นแก่การดำรงชีวิตในท้องถิ่น เช่น ทักษะในการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดคำนวณ และการคาดคะเน อันเพียงพอแก่การใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ในการเข้าสังคม ให้ความร่วมมือในการประกอบกิจอันเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง ตลอดจนการดำรงตนให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี สามารถที่จะประกอบอาชีพเบื้องต้นได้ด้วย

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาเบื้องต้น โดยมุ่งเน้นการจัดประสบการณ์และทักษะพื้นฐานต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ทั้ง การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ รวมไปถึงทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต

2.2.2 แนวทางในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

กรมวิชาการ⁽³⁴⁾ ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ไว้ดังนี้

1.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียนควรยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียนและให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนรู้ปัญหาความต้องการของตนเองและท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้าและอภิปราย เป็นต้น

3.ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะตัวบุคคลและให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้

4.กำหนดเวลาเรียนในแต่ละคาบให้โรงเรียนได้จัดทำเป็นช่วงสั้นหรือยาวตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาและกิจกรรม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ⁽³⁵⁾ ได้ให้แนวทางการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ไว้ดังนี้

- 1.กระบวนการเรียนมีความสำคัญเท่ากับเนื้อหา
- 2.นักเรียนเป็นผู้แสดง ครูเป็นผู้กำกับการแสดง
- 3.นักเรียนค้นหาความรู้ สรุปและตัดสินใจด้วยตนเอง
- 4.ปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี
- 5.ใช้วิธีการหลายอย่าง
- 6.เน้นกระบวนการกลุ่ม

บันลือ พลฤกษ์วัน⁽³³⁾ ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนการสอนในระดับ ประถมศึกษาไว้ ดังนี้

- 1.เป็นการจัดการศึกษาที่จัดให้เยาวชนโดยทั่วหน้า ประสบการณ์ในการ เรียนของผู้เรียนจะต้องนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- 2.ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการปรับปรุงพื้นฐานประสบการณ์ควบคู่กับการขยาย ประสบการณ์ โดยโรงเรียนต้องทำหน้าที่ปลดปล่อยสิ่งที่ฝังแน่นเดิม ๆ ที่ไม่เหมาะสมให้หมดไปพร้อมกับปลูกฝังสิ่งใหม่ที่ดีเข้าแทนที่ควบคู่กัน
- 3.กิจกรรมในการเรียนการสอนจะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงออกของเด็กวัยนี้อย่างมาก ควรให้เด็กแสดงออกอย่างทั่วถึง
- 4.ช่วงความสนใจของเด็กวัยประถมศึกษาสั้นมาก การจัดการเรียนการสอนต้องพอดีกับช่วงความสนใจแห่งวัย หากบทเรียนใดจะต้องใช้เวลายาวนานกว่าช่วงความ สนใจจำเป็นต้องจัดกิจกรรมสอดแทรกเพื่อเสริมช่วงความสนใจ โดยไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และรู้สึกว่าตนถูกรบกวน หรือบิบบังคับมากเกินไป ฉะนั้น การยึดเอานาฬิกาเป็นหลักย่อมขัดกับ หลักการนี้
- 5.เด็กวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่ต้องการแบบอย่างทางพฤติกรรมเป็นอย่างมาก ครูจำต้องให้แบบอย่างในด้านการประพฤติ ปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ค่านิยม ความมี วินัยในตนเอง และช่วยสร้างเสริมเอกภาพในชาติ
- 6.เด็กวัยประถมศึกษาต้องการความเอาใจใส่ช่วยเหลือจากครูอย่าง สม่าเสมอ และในทำนองเดียวกันก็ต้องการอิสระเป็นครั้งคราว ครูจึงควรส่งเสริมให้เด็กมีความริเริ่ม เช่นกัน
- 7.การจัดเนื้อหาวิชาในระดับประถมศึกษาย่อมเน้นหนักที่จะนำไปจัด กิจกรรมในการเรียนการสอนมากกว่าที่จะให้ท่องจำเนื้อหาวิชาเพียงด้านเดียวเท่านั้น
- 8.โรงเรียนประถมศึกษาอาจเป็นทั้งโรงเรียนแห่งแรกและแห่งสุดท้ายในชีวิต ของเด็ก การจะให้เกิดประโยชน์แก่เด็กวัยนี้จะต้องให้สามารถใช้วิชาทักษะได้ดี เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ จากการศึกษาออกโรงเรียนในชีวิตในอนาคตของเขาด้วย

2.2.3 บทบาทหน้าที่ของครูประถมศึกษา

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร⁽³⁶⁾ ได้ระบุบทบาทที่สำคัญของครู ประถมศึกษา ประกอบด้วย

- 1.เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการสอน

- การเรียนรู้
ทั่วถึง
อย่างสร้างสรรค์
2. จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้าหัวใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิด
  3. เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่าง
  4. จัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิด
  5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
  6. ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
  7. ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้
  8. ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมประสบการณ์กับชีวิตจริง
  9. ฝึกฝนกีฬามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
  10. สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

บันลือ พฤกษ์วัน⁽³³⁾ ได้กล่าวถึงบทบาทของครูประถมศึกษาว่า มีดังนี้

1. ครูประถมศึกษาควรจะเป็นคนที่รักเด็ก ชอบอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ๆ
2. จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นกันเอง
3. มีการยกย่องชมเชย เพื่อช่วยสร้างความมั่นใจในตนเองให้กับเด็ก
4. ให้ความสนใจแก่กิจกรรมที่เด็กทำอยู่
5. ควรจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมใหม่ๆ ให้แก่เด็กของตนอยู่เสมอ
6. ควรเป็นผู้นำที่ดีในการปฏิบัติ หรือ ประพฤติตนเป็นตัวอย่าง
7. ควรทำหน้าที่กระตุ้น ส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้แสดงออก
8. ควรส่งเสริมให้ทำงานอิสระเป็นรายบุคคล

2.2.4 ลักษณะของครูประถมศึกษา

ศรีสมร พุ่มสะอาด⁽³⁷⁾ ได้วิเคราะห์คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษาด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ด้านความรู้ ได้แก่
  - 1.1) ความรู้ทั่วไปด้านการสอน ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สร้างเสริม

ประสบการณ์ชีวิต สร้างเสริมลักษณะนิสัย การงานและพื้นฐานอาชีพ ภาษาอังกฤษหรืองานอาชีพ เป็นต้น

1.2) ความรู้วิชาชีพครู ได้แก่ หลักและวิธีการสอน จิตวิทยา พัฒนาการสำหรับเด็ก เป็นต้น

1.3) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ หลักการและจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการ ประเมินผลการเรียน เป็นต้น

2) ความสามารถในการสอน ได้แก่ การเตรียมการสอน การนำเข้าสู่ บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อประกอบการสอน การเสริมแรง การมอบหมาย งานและการชี้แนะนักเรียน การวัดและการประเมินผลการเรียน การปกครองชั้น การสร้างบรรยากาศ ในชั้นเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เป็นต้น

3) การพัฒนาชุมชน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ เป้าหมายของการพัฒนาชุมชนและสภาพสังคมท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นใน ตนเอง ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความอดทน การยอมรับในวิถีการใหม่ๆ การบำรุงรักษาสุขภาพ อนามัย ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

4) อุทมการณ์และวิญญานครู ได้แก่ รักศรัทธาและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ครูและต่อเด็ก ความเสียสละ ตั้งใจ เอาใจใส่และมุ่งมั่นต่องานในหน้าที่ด้วยความจริงใจ ประพฤติตน อยู่ในศีลธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี

5) คุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความขยันหมั่นเพียร ความสามัคคี ความยุติธรรม เป็นต้น

6) วินัย ได้แก่ เลื่อมใสและสนับสนุนการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตั้งใจสั่งสอนศิษย์ด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาไม่ ทอดทิ้งหน้าที่หรือการงาน รักษาชื่อเสียงไม่ให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว ไม่ประมาทเลินเล่อต่อหน้าที่ รักษาความลับทางราชการ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ไม่ปกปิดหรือรายงานเท็จ ไม่ดำรง ตำแหน่งอื่นใดในลักษณะคล้ายห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ไม่เป็นกรรมการพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ พรรคการเมือง

7) บุคลิกภาพ ได้แก่ แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับ กาลเทศะ สุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ร่าเริงแจ่มใส มีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ขัน มีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีความเข้าใจผู้อื่นและมีความเป็นกันเอง มีความกระตือรือร้นในการ แสวงหาความรู้เพิ่มเติม มีมนุษยสัมพันธ์ ทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมเมื่อมีโอกาส พัฒนาและ

ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ พูดเสียงดังชัดเจนและสุภาพอ่อนโยน มีความกล้าในการแสดงออก

รจเลข วีรยวธรณ⁽³⁸⁾ ได้สรุปงานและบทบาทหน้าที่ของครูประถมศึกษาไว้
ดังนี้

1.งานสอน

1.1เตรียมการสอน เช่น การปรึกษาหารือเพื่อวางแผนการสอน ร่วมกันกับเพื่อนครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกันหรือสอนในวิชาเดียวกัน การศึกษาค้นคว้าเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่จะใช้ในการสอน การฝึกทักษะที่จำเป็นในการสอนให้คล่องแคล่ว เช่น การพูดอธิบาย การเล่านิทาน การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการผลิตสื่อการเรียนการสอน และการเขียนบันทึกแผนการสอน

1.2ปฏิบัติการสอน โดยครูจะต้องมีความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1.2.1 มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสอนโดยละเอียดและ

ถูกต้อง

1.2.2 มีความรู้ด้านวิชาการศึกษา เช่น หลักการสอน

วิธีการสอน การจัดกิจกรรม การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

1.2.3 มีความรู้ด้านจิตวิทยาการศึกษา เช่น ความรู้

เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การจูงใจ และการเสริมแรงแก่นักเรียน

1.3 ตรวจงานหรือการบ้านของนักเรียน ทำการวัดผลและติดตาม

ผลการเรียนของนักเรียน

1.4 ทำบันทึกการสอนภายหลังเสร็จสิ้นการสอน เพื่อติดตามผล

การสอนของครูว่าการสอนที่ผ่านมาต้องมีการแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องส่วนใดบ้าง

2.งานธุรการชั้นเรียน

2.1 ศึกษาระเบียบ คำสั่ง และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรการ

เรียนการสอน

2.2 ศึกษาระเบียบราชการและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

2.3 จัดทำบัญชีเรียกชื่อนักเรียน ซึ่งใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ

นักเรียน เช่น ชื่อ-สกุล วันเดือนปีเกิด การมาเรียน การขาดเรียน ซึ่งจะต้องทำการตรวจเช็คทุกวัน

2.4 จัดทำแบบกรอกคะแนนประเมินผลประจำปี เพื่อเป็นหลักฐาน

การเรียนของนักเรียนแต่ละคน

2.5 จัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครอง

ทราบ ได้แก่ รายละเอียดเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของนักเรียน เวลามาเรียนและเวลาขาดเรียนในรอบ

ปี ผลการเรียนรู้แต่ละวิชา ความเห็นของครูและผู้ปกครอง และสรุปผลการเรียนของนักเรียนเมื่อสิ้นปี การศึกษา

2.6 จัดชั้นเรียนให้น่าอยู่และมีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น ดูแลความสะอาดของห้องเรียน ประดับรูปภาพบริเวณห้องเรียน มีแจกันดอกไม้ กระจกต้นไม้ มีป้าย นิเทศแสดงผลงานของนักเรียน

2.7 จัดทำระเบียบวินัย ซึ่งเป็นบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น ชื่อ นามสกุล บิดามารดาและผู้ปกครอง อาชีพบิดามารดา วันเดือนปีเกิด ที่อยู่ ประวัติโดยย่อใน ด้านการศึกษา สุขภาพ น้ำหนักส่วนสูง ลักษณะนิสัย ครอบครัว และปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เพื่อ ครูจะได้เข้าใจปัญหาและสามารถช่วยเหลือแนะนำนักเรียนแต่ละคนได้สะดวก

2.8 ตรวจสอบการแต่งกายและสุขอนามัยของนักเรียน เช่น ความสะอาดของเสื้อผ้า ผม เล็บมือ เป็นต้น

3.งานด้านกิจกรรมและบริการนักเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมเสริม หลักระต่าง ๆ เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งครูมีหน้าที่ให้ คำปรึกษาและคอยดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องคอยดูแลความ ปลอดภัยช่วยเหลือนักเรียนที่เจ็บป่วย และช่วยดูแลความสะอาดเรียบร้อยของโรงเรียน

4.งานปกครองและงานแนะแนว

4.1 อบรมนักเรียนเกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดี งาม

4.2 ให้การแนะแนวหรือความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเรียน ความประพฤติ การเลือกอาชีพในอนาคต และปัญหาส่วนตัวต่าง ๆ ของนักเรียน

4.3 เป็นผู้ประสานงานติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้ทราบ พฤติกรรมและความเป็นไปของนักเรียน รวมทั้งร่วมมือกับผู้ปกครองในการหาทางช่วยเหลือหรือ แก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน

4.4 แจกข่าวสารต่าง ๆ จากทางโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบและ เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

5.งานด้านมนุษยสัมพันธ์ เนื่องจากครูประจำชั้นจำเป็นต้องทำงาน เกี่ยวข้องและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหลายกลุ่ม ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง หัวหน้าหรือผู้บริหาร เพื่อน ครู และบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ทำให้ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลทุกกลุ่ม

6.งานด้านการพัฒนาตนเอง โดยการปรับปรุงพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งใน ด้านความประพฤติ การวางตัว การแสดงออกทางอารมณ์ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การแต่งกาย การ ค้นคว้าหาความรู้ทั้งที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูและความรู้ทั่วไป

7.งานพัฒนาสังคม โดยการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในสังคม การอุทิศตนในการช่วยเหลือและพัฒนาตนในชุมชนและสังคมอย่างเต็มความสามารถ

3. ภาวะสุขภาพจิต

3.1 ความหมายของสุขภาพจิต

กองสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข⁽³⁹⁾ ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิต (Mental Health) ไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง สภาพความสมบูรณ์ของจิตใจ สภาพของจิตใจจะสมบูรณ์เพียงใด ดูจากสมรรถภาพของจิตใจในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การกระชับมิตร หมายถึง ความสามารถในการผูกมิตรและคงความเป็นมิตรนั้นไว้ได้ รวมถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
2. การพิชิตอุปสรรคและปัญหา หมายถึง ความสามารถในการแก้ไขปัญหา และการปรับตัวให้สามารถอยู่ได้ในสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา
3. ความพึงพอใจ หมายถึง การทำให้เข้าใจ ยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ

อัมพร โอตระกูล⁽⁴⁰⁾ กล่าวว่า สุขภาพจิต คือสภาพชีวิตที่เป็นสุข มีความสมบูรณ์ทั้งทางกายและทางใจ สามารถปรับตัวหรือความต้องการของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เข้ากับบุคคลที่อยู่ร่วมและกับสังคมที่เกี่ยวข้องด้วยดี โดยไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น ทั้งยังก่อให้เกิดผลดีและประโยชน์สุขแก่ตนเองอีกด้วย

อภิชัย มงคล และคณะ⁽⁴¹⁾ ได้ให้ความหมายสุขภาพจิตว่า หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุข อันเป็นผลจากการมีความสามารถในการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงาม ภายในจิตใจ ภายใต้อสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ฝน แสงสิงห์แก้ว⁽⁴²⁾ กล่าวว่า สุขภาพจิต หมายถึง สภาวะของชีวิตที่มีสุขภาพและผู้มีสุขภาพจิตที่ดี คือ ผู้ที่สามารถปรับตนเองอยู่ได้ด้วยมีความสุข ในโลกซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้

สรุปได้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง สภาพของจิตใจที่มีความพร้อมในการรับมือกับปัญหา เผชิญกับปัญหา แก้ปัญหาได้อย่างถูกวิธีและมีการปรับตัวกับสิ่งรอบ ๆ ตัวที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างปกติสุข ทั้งกายและใจ

3.2 ลักษณะของผู้มีสุขภาพจิตที่ดี

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข⁽⁴³⁾ ได้กล่าวถึงผู้มีสุขภาพจิตดี หมายถึง ผู้ที่มีลักษณะดังนี้

1. ไม่มีโรคภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
2. สามารถสร้างความสัมพันธ์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
3. สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงให้พออยู่ได้ หรือสามารถทำประโยชน์แก่ตนเองและแก่ชุมชนได้ตามควรแก่สภาพของตน
4. สามารถปรับจิตใจให้พอใจและมั่นคงได้เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้น

ซูซีฟ อ่อนโคสูง⁽⁴⁴⁾ ให้ลักษณะของสุขภาพจิตที่ดี ดังนี้

1. ไม่เจ็บป่วยทางจิตใจ
2. มีพฤติกรรมที่เหมาะสม
3. ปรับตัวได้กับสภาพแวดล้อมต่างๆ
4. มีบุคลิกภาพที่มั่นคง
5. มีเจตคติที่ถูกต้องต่อสภาพที่เป็นจริง

สุกัญญา โรจนประเสริฐ⁽⁴⁵⁾ กล่าวถึงผู้มีสุขภาพจิตดี หมายถึง ผู้ที่มีความเข้าใจในตนเอง มีความสามารถในการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความคาดหวังและความคิดไปในทางที่เป็นจริง มีชีวิตที่เป็นสุข มีความเยือกเย็น มั่นคงทางอารมณ์ มีความพึงพอใจในตนเองและผู้อื่น มีความสามารถในการปรับจิตใจให้ลดความกังวลและสามารถนอนหลับได้ รวมไปถึงมีความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น⁽⁴⁶⁾ ได้ให้ลักษณะผู้มีสุขภาพจิตที่ดี ไว้ดังนี้

1. เกี่ยวกับตนเอง จะพึงพอใจในการกระทำที่พิจารณาว่าดีว่าถูกต้องแล้ว เข้าใจตนเองดี แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้ตลอดจนสามารถควบคุมอารมณ์ได้
2. เกี่ยวกับบุคคลอื่น ย่อมยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น นับถือและมีความรักผู้อื่นอย่างจริงใจ มีความไว้วางใจผู้อื่นและทำให้ประโยชน์แก่หมู่คณะ ตลอดจนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ

3. เกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินชีวิต ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีย่อมแก้ปัญหาของตนได้ มีความมุ่งมั่นในชีวิต มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และรู้จักใช้ความสามารถของตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

ลิขิต กาญจนภรณ์⁽⁴⁷⁾ ได้กล่าวเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดีไว้ ดังนี้

1. ด้านเชาวน์ปัญญา ความสามารถในการรู้คิด การรับรู้ การเข้าใจ และความคิดสร้างสรรค์ที่มีสุขภาพจิตดีจะมีคุณลักษณะเหล่านี้พร้อม เป็นคนที่มีความสามารถทางสมอง และเชาวน์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ มีความสามารถในการรู้คิดที่สมเหตุสมผล มีการรับรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นจริง ไม่มีอาการทางประสาทหลอนหรือความเชื่อผิด การหลงผิด การเข้าใจผิดต่าง ๆ และหากจะคิดสร้างสรรค์ก็สร้างสรรค์ในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ การแก้ปัญหาชีวิตจะเป็นไปในทางสร้างสรรค์มากกว่าทำลาย

2. ด้านอารมณ์ อารมณ์กับสุขภาพจิตใกล้ชิดกันมากที่สุด อารมณ์ไม่ดีแสดงถึงอาการสุขภาพจิตไม่ดี อย่างไรก็ตาม ในที่นี้คงไม่ได้หมายความว่าคนที่สุขภาพจิตดีจะต้องปราศจากความคับข้องใจ ความขัดแย้งในใจ หรือความรู้สึกผิด แต่หมายถึงการที่คนคนนั้นสามารถปรับตัวเผชิญต่อความเครียด ความสับสนวุ่นวาย ความกดดันทางจิตใจได้เป็นอย่างดี สามารถรักษาระดับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ไม่เก็บอารมณ์ ไม่ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ ไม่เก็บกด หรือแสดงอารมณ์ออกมาอย่างไร้ขอบเขต คนที่สุขภาพจิตดีมักได้รับการยอมรับว่าเป็นคนที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความสมดุลในอารมณ์และสามารถเอาชนะความขัดแย้งในใจของตัวเองได้

3. ด้านสังคมสัมพันธ์ คนที่มีสุขภาพจิตดีเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเรียนรู้ที่จะรักคนอื่นและทำให้คนอื่นรักและยอมรับตนได้ สามารถผูกมิตรและมีความเป็นกันเองกับคนทั่วไปในสิ่งแวดล้อมของตนได้ เช่น ทำงานในชุมชนที่พักอาศัย ในวงการวิชาชีพ และในสังคมทั่วไป ไม่เก็บตัวหรือแยกตัวอยู่คนเดียวและก็ไม่แสวงหากิจกรรมทางสังคมมากจนเกินพอดี เมื่อจะคบกับใครก็มีความจริงใจ มีใจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อการเอารอดเอาเปรียบคนอื่น สามารถให้ประโยชน์แก่คนอื่นที่สมควรด้วยได้ เป็นผู้ที่มีมรรยาทในสังคม ยอมรับและเข้าใจได้ดีในความรู้สึกของคนอื่น คือ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นคนที่มีน้ำใจต่อสังคมและมีความรู้สึกว่าการเข้าสังคมเป็นการผ่อนคลาย มากกว่าทำไปเพราะมีความรู้ความเข้าใจว่าเข้าสังคมแล้วจะดี

4. ด้านการงานอาชีพ งานอดิเรก งานเพื่อสังคม คนมีสุขภาพจิตดีจะรักการทำงานและเมื่อทำงานที่ทำอย่างเต็มความสามารถและเต็มความรับผิดชอบของตน ไม่เกี่ยงงานในหน้าที่ ไม่ผลักภาระความรับผิดชอบไปให้คนอื่น เป็นคนที่น่าไว้วางใจในการทำงาน เมื่อได้ทำงานรู้สึกว่าเป็นสุขกับงาน มองเห็นความสามารถพิเศษที่จะทำให้งานนี้เป็นงานที่มีความหมายและมีความสำคัญขึ้นมา คือการมองเห็นคุณค่าแห่งความสามารถของตนกับการทำงาน ยอมรับงานของตนว่าเป็นงานที่

มีคุณค่าในตัวของมันเอง นอกจากการทำงานในอาชีพแล้ว การได้มีงานอดิเรกทำก็ทำให้มีความรู้สึกผ่อนคลาย ใช้เวลาออกไปในทางสร้างสรรค์ มีคุณค่า ภาคภูมิใจ การได้ทำงานช่วยเหลือสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกมีศักดิ์ศรี มีเกียรติ เห็นความเป็นคนที่มีประโยชน์ต่อสังคม คนที่มีสุขภาพจิตดีจะกระตือรือร้นต่อการทำงานเหล่านี้

5.ด้านความรัก คนที่มีสุขภาพจิตดี คือคนที่สามารถจะรักได้อย่างแท้จริง ความรักในที่นี้มีความหมาย 2 อย่าง อย่างแรกคือการรักตัวเอง คนที่มีสุขภาพจิตดีจะรักตัวเองอย่างพอดี ไม่มากเกินไปจนกลายเป็นเห็นแก่ตัวและไม่น้อยเกินไปจนไม่ยอมรับตนเอง อย่างที่สองคือการรักคนอื่นหรือการรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน คนที่มีสุขภาพจิตดีจะยอมรับคนอื่น เห็นคนอื่นอยู่ในสายตา มองเห็นคุณค่าของคนอื่น เมื่อความรักทั้งสองประการมาประสานกันก็เกิดความสุข เกิดเป็นความเชื่อถือว่าไว้วางใจ การยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีข้อคิดที่สำคัญประการหนึ่งว่า คนที่จะรักคนอื่นได้อย่างจริงใจนั้นต้องเป็นคนที่รู้จักและยอมรับตัวเองอย่างแท้จริงก่อน เป็นคนที่ไม่มีความรู้สึกว่าจะต้องปิดบังซ่อนเร้นความคิดความรู้สึกและความต้องการของตน เพราะถ้าแสดงออกไปแล้ว คนอื่นจะรู้กำพืดของตนประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งแสดงว่าเรานี้เป็นคนไม่ตีตามอุดมคติที่เล่าเรียนหรือศึกษามา เราก็พยายามดัดแปลงตัวเองตามตำราทั้ง ๆ ที่ขัดกับความรู้สึกที่แท้จริง การแสวงก็จะสะสมปัญหาขึ้นในใจการที่จะรักคนอื่น หรือยอมรับคนอื่นได้นั้น ที่สำคัญคือการยอมรับความแตกต่างของเขา ที่แตกต่างจากเรา เรามองเห็นความต่างนั้นเป็นสิ่งที่มีความค่า เป็นเอกลักษณ์ เป็นการที่จะต้องปรับเข้าหากัน ไม่ใช่เป็นการเปรียบเทียบ เป็นการเสียเปรียบหรือได้เปรียบ

6.ด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับภาวะ “ตน” คนที่มีสุขภาพจิตดีจะมีความรู้สึกเกี่ยวกับสภาพที่เป็นกลางค่อนข้างไปทางบวก คือ ถ้าคิดรับรู้ไปในทางบวกเกินไป ก็จะอยู่ในลักษณะถือตัว เห็นว่าตัวเป็นใหญ่ ดีมากเกินไปจนใครก็สู้ไม่ได้ ถ้ามองตัวเองเป็นลบมากๆ ก็หมายถึงว่าไม่เห็นความดีของตน เป็นคนที่ขาดคุณค่าในตัว ไม่กล้าแสดงตน ไม่เป็นสุขใจเพราะเห็นว่าตนไม่ดีเลย คนที่มีสุขภาพจิตดีจะพยายามประคับประคอง “ตน” โดยการประเมินสถานการณ์รอบด้าน แล้วหัดพิจารณาตนในทางที่ต้องการพัฒนา สร้างนิสัยใหม่ สร้างภาพลักษณ์ของตนใหม่ในทางที่ดีขึ้น พยายามอย่างมั่นใจ ค่อยๆตัดตน ถ้าใช้กำลังเข้าบังคับ มักจะมีปัญหาตามมา

7.ด้านการจัดการกับสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่เราที่มีผลกระทบต่อสุขภาพจิตได้มากที่สุด การมีสุขภาพจิตที่ดีจึงต้องเป็นนักบริหารสิ่งแวดล้อมด้วย ถ้าพบเห็นว่าสภาพสังคมไม่ดีก็ต้องพิจารณาหาทางให้เหมาะสมในการช่วยกันทำให้ดีขึ้น คนที่มีสุขภาพจิตดีจะคำนึงอยู่เสมอว่า พฤติกรรมของตนย่อมมีผลกระทบไปถึงผู้ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อม การแสดงพฤติกรรมของพ่อแม่มีผลต่อพฤติกรรมของลูก พฤติกรรมของครูมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน พฤติกรรมของพนักงานขับรถยนต์โดยสารก็มีผลกระทบมาถึงผู้โดยสารด้วยในทำนองเดียวกัน เมื่อเทียบในวงสังคม หากเราเป็น

คนที่อารมณ์ขัน เพื่อนๆก็พลอยได้รับผลกระทบจากการเป็นคนมีอารมณ์ขันของเราด้วย คนที่สุขภาพจิตดีจะต้องมีความรู้สึกไว และแสดงออกในทางสร้างสรรค์ที่จะให้คนอื่นในสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นสุขไปด้วย คนที่สุขภาพจิตไม่ดีจะทำพฤติกรรมที่ก่อความยุ่งยากให้แก่คนในสิ่งแวดล้อม เช่นทำให้เกิดความรำคาญ ทำให้เกิดความสกปรก ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในร่างกายและทรัพย์สิน ทำให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกถูกคุกคาม

8.ด้านแรงจูงใจและความหวัง คนที่มีสุขภาพจิตดีจะเป็นคนที่มีกำลังใจ รู้สึกว่าตนมีพลังใจอย่างมากภายใต้ต้องการจะทำให้เกิดความสำเร็จ ในทางกลับกัน คนที่มีสุขภาพจิตไม่ดีเป็นคนที่ขาดกำลังใจ รู้สึกมีความต้องการหรือความอยากที่จะทำให้เกิดความสำเร็จ มองไม่เห็นหนทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นความเบื่อหน่ายต่อเหตุการณ์และเบื่อหน่ายต่อชีวิต คนที่สุขภาพจิตดีจะเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นต่อชีวิต ต่อการกระทำของตน ไม่มีความรู้สึกสิ้นหวังหรือการท้อแท้เบื่อหน่าย

สรุปได้ว่า ผู้มีสุขภาพจิตที่ดี คือ ผู้ที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคม สิ่งแวดล้อมได้ มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างด้วยดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

3.3 ลักษณะของผู้มีปัญหาสุขภาพจิต

จุฑารัตน์ สติปัญญา⁽⁴⁸⁾ ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต ดังนี้ การอธิบายคุณลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดีไว้หลากหลายตามทฤษฎีที่สำคัญดังนี้

1.ไม่สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยแสดงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนออกไปจากปทัสถานของสังคม (norms) จะแสดงความผิดปกติทางจิตที่เกิดจากความผิดปกติทางสมอง โรคจิต โรคประสาท บุคลิกภาพแปรปรวน โรคทางกายที่เกิดจากสาเหตุจากจิตใจ

2.มีความผิดปกติทางด้านความประพฤติ เช่น กิริยามารยาทไม่เรียบร้อย ชอบทะเลาะวิวาท ทำลายข้าวของ เล่นการพนัน ดินยาเสพติด ฯลฯ

3.ความผิดปกติทางด้านประสาท เช่น หงุดหงิด ฉุนเฉียว ซื่อจฉฉา พูดเพ้อเจ้อ ตัดสินใจเองไม่ได้ มีความหวาดกลัว ฯลฯ

4.มีความผิดปกติทางด้านลักษณะนิสัย เช่น กินยากอยู่ยาก หลับยาก กัดเล็บ ดุนิ้วมือ ปัสสาวะรดที่นอน ก้าวร้าว ย้ำคิดย้ำทำ มักมีปัญหาเกี่ยวกับผู้อื่น ฯลฯ

5.แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวัย เช่น กิริยามารยาท การพูด การแต่งกาย ฯลฯ

6. มีบุคลิกภาพที่บึกบึน เช่น ชอบเก็บตัว ไม่ชอบคบหาสมาคมกับใคร เพื่อผู้คน และสิ่งแวดล้อม ชอบหมกมุ่นอยู่กับตัวเอง ฯลฯ

7. มีความผิดปกติทางด้านร่างกาย เช่น เจ็บป่วยบ่อย ๆ เป็นโรคกระเพาะ ปวดศีรษะข้างเดียว ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ฯลฯ ซึ่งเกิดจากความเครียด ความวิตกกังวล มีอาการทางโรคจิตและโรคประสาท

3.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพจิต

นงคราญ ผาสุก⁽⁴⁹⁾ ได้แบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพจิตซึ่งมีอิทธิพลมาจากความเครียดไว้ ดังนี้

1. ความเครียดจากพัฒนาการทางร่างกาย (Development Stress) ในวัยรุ่น คือการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่

2. ความเครียดจากการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพ (Biological Stress) ได้แก่

2.1 ภาวะทางร่างกาย ได้แก่ สิ่งแวดล้อมรอบตัวที่สัมผัสด้านประสาททั้งห้า เช่น แสงสว่าง สภาพอากาศ มลภาวะต่าง ๆ

2.2 สรีระทางกาย ได้แก่ โครงสร้างของร่างกาย เช่น ร่างกายที่เจริญเติบโตอย่างไม่ปกติ

2.3 องค์ประกอบก่อนตั้งครรภ์ และในขณะตั้งครรภ์ เช่น เชื้อโรค สารอาหาร สารพิษ

3. ความเครียดเกิดจากสภาวะแวดล้อม เช่น

3.1 อิทธิพลของระเบียบประเพณีและวัฒนธรรม

3.2 อิทธิพลจากครอบครัว

3.3 สภาพโรงเรียน

3.4 ภาวะเศรษฐกิจ

3.5 ความไม่สมหวังในการเรียน

3.6 สภาวะสงคราม

อภิชัย มงคลและคณะ⁽⁵⁰⁾ ได้ทำการศึกษา การชี้วัดภาวะสุขภาพจิตของคนไทย (ระดับบุคคล) ได้กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบของสุขภาพจิต มีดังนี้

1. Mental state หรือสภาพจิตใจ หมายถึง สภาพจิตใจที่เป็นสุขหรือทุกข์ การรับรู้สภาวะสุขภาพของตนเอง ความเจ็บป่วยทางด้านร่างกาย ที่ส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจ และความเจ็บป่วยทางจิต

2. Mental Capacity หรือสมรรถภาพของจิตใจ หมายถึง ความสามารถของจิตใจในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุข

3. Mental quality หรือคุณภาพของจิตใจ หมายถึง คุณลักษณะที่ตีงามของจิตใจ ในการดำเนินชีวิตอย่างเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

4. Supporting factors หรือ ปัจจัยสนับสนุน หมายถึงปัจจัยที่สนับสนุนให้บุคคลมีสุขภาพจิตดี ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัว ชุมชน การทำงาน รายได้ ศาสนา ความเชื่อของแต่ละบุคคล ความสามารถในการทำงาน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพจิต คือ ความเครียด ความเครียดที่เกิดจากทางการเปลี่ยนแปลงทางกาย ทางจิตใจ ทางชีวภาพ และทางสังคม ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต หรือทำให้มีสุขภาพจิตที่ดี

3.5 การประเมินภาวะสุขภาพจิต

การประเมินภาวะสุขภาพจิตในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสุขภาพจิตในคนไทย (TMHQ) ของ สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ์ และคณะ⁽⁵¹⁾ เนื่องจากแบบวัดสุขภาพจิตดังกล่าว มีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัย ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 700 คน แบ่งออกเป็น บุคคลทั่วไปจำนวน 350 คน ผู้ป่วยจิตเวชจำนวน 350 คน แบ่งออกเป็น ผู้ป่วยนอก 175 คน และผู้ป่วยใน 175 คน ในส่วนของเพศนั้น ได้แก่ เพศชายจำนวน 328 คน และเพศหญิง จำนวน 372 คน ส่วนอายุของกลุ่มตัวอย่าง คือ ส่วนใหญ่ อยู่ที่ 15 – 20 ปี จำนวน 212 คน รองลงมาคือ 21 – 30 ปี จำนวน 202 คน อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 188 คน รองลงมา คือ เกษตรกร จำนวน 161 คน รายได้ส่วนใหญ่ คือ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 266 คน รองลงมา คือ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 204 คน และระดับการศึกษาส่วนใหญ่ คือ มัธยมศึกษา จำนวน 269 คน รองลงมา คือ ประถมศึกษา จำนวน 196 คน วิทยาลัย จำนวน 131 คน มหาวิทยาลัย จำนวน 72 คน และอื่น ๆ จำนวน 32 คน ตามลำดับ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงใช้แบบวัดดังกล่าวในการวัดสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกกลุ่มอาการตามเกณฑ์ของ DSM-IV ออกเป็นมาตรวัด 5 ด้าน ดังนี้

1. ความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (Somatization)

เนื้อหาในด้านนี้จะแสดงให้เห็นลักษณะของความวิตกกังวลเกี่ยวกับความผิดปกติในระบบต่าง ๆ ของร่างกาย โดยเฉพาะในส่วนของระบบย่อยอาหาร ระบบการหายใจ ระบบประสาท นอกจากนี้ยังมีอาการอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ปวดศีรษะ อาการเกี่ยวกับความเจ็บปวด อาการปวดเมื่อยตามตัวและแขนขา ซึ่งจะมีความกังวลกับอาการหลายอย่างและเป็นซ้ำ ๆ เป็นเวลานาน

พิชญา กุศลารักษ์ และ กานต์ จำรูญโรจน์⁽⁵²⁾ ได้กล่าวถึงโรคในกลุ่มปัจจัยทางจิตใจที่มีผลต่อภาวะความเจ็บป่วยทางกาย ดังนี้

1. การเกิดภาวะนี้ มาจากปัจจัยทางด้านจิตใจหรือพฤติกรรม ได้แก่ ความเครียด ความไม่สบายใจหรือความทุกข์ รูปแบบความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น วิธีการปรับตัวต่อปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น การไม่ยอมรับว่ามีความเจ็บป่วย การไม่ร่วมมือต่อการรักษา เป็นต้น

2. ผลกระทบต่อโรคทางกาย เป็นได้ทั้งผลระยะสั้นและระยะยาว โดยจะส่งผลกระทบต่ออาการดำเนินโรคหรือผลการรักษา ทำให้อาการของโรคแย่ลง เพิ่มความทุกข์ทรมานของผู้ป่วย เพิ่มความเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อน การสูญเสียความสามารถและอัตราการตาย

3. ภาวะความเจ็บป่วยทางกาย เป็นได้ทั้งโรคที่มีพยาธิสภาพที่ชัดเจน เช่น โรคเบาหวาน หรือกลุ่มอาการที่ยังไม่พบพยาธิสภาพที่ชัดเจน เช่น ไมเกรน irritable bowel syndrome รวมไปถึงอาการทางกายที่ไม่พบสาเหตุ เช่น อาการปวด อ่อนเพลีย เวียนศีรษะ

โดยในปัจจุบันมีแนวคิดที่อธิบายถึงสาเหตุของโรคในกลุ่มนี้ว่าเกิดจากทั้งปัจจัยภายในของผู้ป่วย ได้แก่ พันธุกรรม ร่างกาย จิตใจ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ที่มามีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (bio psychosocial model)

2. ภาวะซึมเศร้า (Depression)

เนื้อหาในด้านนี้จะแสดงลักษณะอาการที่สำคัญคือจะมีอารมณ์เศร้า แยกตัวเองหรือขาดความสนใจในกิจกรรมที่เคยทำ ไม่มีสมาธิ ขาดแรงจูงใจ รู้สึกอ่อนเพลียไม่มีแรง เบื่ออาหาร มีความผิดปกติในการนอน นอกจากนี้ยังพบในเรื่องของความรู้สึกไร้ค่าหรือรู้สึกผิด เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ หมดกำลังใจ รวมทั้งความรู้สึกสิ้นหวัง และมีความคิดอยากฆ่าตัวตาย

พิชัย อภิภูรสกุล และ ศิริไชย หงษ์สงวนศรี⁽⁵³⁾ กล่าวถึงการเกิดโรคซึมเศร้าว่าเกิดจากหลายสาเหตุร่วมกัน ได้แก่

1. ปัจจัยด้านชีวภาพ ได้แก่ พันธุกรรม สารส่งประสาท ระบบต่อมไร้ท่อ ความผิดปกติทางประสาทสรีรวิทยา

2. ปัจจัยทางด้านจิตสังคม ได้แก่ เหตุการณ์ในชีวิตและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพ ปัจจัยตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์

3. ความวิตกกังวล (Anxiety)

เนื้อหาแสดงให้เห็นถึงความกระวนกระวายใจ หงุดหงิดง่าย กังวลกับสิ่งต่างๆ ไขว่คว้าหา ร่วมกับอาการทางระบบประสาทอัตโนมัติ เช่น หัวใจเต้นเร็ว หายใจไม่ออก คลื่นไส้ มือสั่นหรือตัวสั่น ซึ่งข้อคำถามในการประเมินนั้นจะวัดทั้งลักษณะความวิตกกังวลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่มากผิดปกติ และอาการแพนิค (Panic attack)

รัตนา สายพานิชย์ และธนิศา หิรัญเทพ⁽⁵⁴⁾ กล่าวว่า ความวิตกกังวลเป็นอาการที่เกิดขึ้นได้ในคนปกติทั่วไป เมื่อมีความเครียดเข้ามากระทบจะมีความรู้สึกสับสน เครียด กังวล วิตก ตื่นเต้น ไม่มีความสุข ควบคุมไปกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เช่น มือสั่น ตัวสั่น ปัสสาวะบ่อย ปั่นป่วนในท้อง แน่นหน้าอก ลูกลึกลูกกลน การพิจารณาว่าความตึงเครียดที่เกิดขึ้นเป็นความวิตกกังวลที่ผิดปกติหรือไม่นั้น ให้พิจารณาจากประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นมากเกินกว่าจะอธิบายได้ด้วยความเครียดที่มากระตุ้น
2. ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นมีอาการรุนแรงมาก
3. ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นยังคงอยู่ แม้สิ่งกระตุ้นจะหมดไปแล้ว
4. ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นทำให้รบกวนกิจวัตรประจำวัน และหน้าที่การทำงานต่าง ๆ

4. ภาวะทางจิต (Psychotic)

เนื้อหาของข้อคำถามจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่สำคัญคือ ความผิดปกติด้านความคิด อาการหลงผิด อาการประสาทหลอน นอกจากนี้ยังพิจารณาจากลักษณะพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพที่ผิดปกติ แปลกประหลาด เช่น คิดว่าผู้อื่นพูดหรือนินทาเรื่องของตน คิดว่าตนมีประสาทสัมผัสที่ 6 คิดค่าตนควบคุมหรือรู้จักใจของผู้อื่นได้ เป็นต้น

มาโนช หล่อตระกูล⁽⁵⁵⁾ กล่าวว่าอาการโรคจิตที่เกิดขึ้นมักสัมพันธ์กับภาวะกดดันที่รุนแรงและเฉียบพลัน จนทำให้กลไกทางจิตของผู้ป่วยที่มีอยู่บกพร่องไป อย่างไรก็ตามมีผู้ป่วยจำนวนหนึ่งที่เกิดอาการโดยไม่มีภาวะกดดันรุนแรง ผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอาการได้แก่ ผู้ป่วยที่มีบุคลิกภาพเดิมไม่มั่นคง กลไกทางจิตไม่เข้มแข็ง เช่น ผู้ป่วยที่มีบุคลิกภาพผิดปกติแบบ paranoid,

histrionic, narcissistic, schizotypal และ borderline โดยสาเหตุของอาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากภาวะทางจิตหรือที่เรียกว่าโรคจิตเภทว่า มีสาเหตุมาจาก

1. ปัจจัยทางด้านชีวภาพ ได้แก่ พันธุกรรม ระบบสารชีวเคมีในสมอง กายวิภาคของสมอง ประสาทสรีรวิทยา

2. ปัจจัยทางด้านครอบครัวและสังคม ดังนี้

1) สภาพครอบครัวมีผลต่อการกำเริบของโรค พบว่าครอบครัวของผู้ป่วยที่อาการกำเริบบ่อยจะมีการใช้อารมณ์ต่อกันสูง ได้แก่ การตำหนิวิพากษ์วิจารณ์ มีท่าทีไม่เป็นมิตร หรือ จู้จี้ยุ่งเกี่ยวกับผู้ป่วยมากเกินไป

2) ผู้ป่วยที่เป็นโรคจิตเภทพบมากในสังคมที่มีเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งมีสมมติฐานว่าการที่ผู้ป่วยมีอาการโรคจิตอยู่เรื่อย ๆ ทำให้สถานภาพทางสังคมต่ำลงกว่าเดิม หรือการที่สภาพสังคมบีบคั้นทำให้คนเป็นโรคจิตเภทมากขึ้น

5. การทำหน้าที่ทางสังคม (Social function)

เนื้อหาจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะ การมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การติดต่อสื่อสารสนทนากับบุคคลอื่น ๆ และความกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคม

Birch wood และคณะ⁽⁵⁶⁾ ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่ทางสังคมว่า เป็นความสามารถในการใช้ชีวิตด้วยตนเองอย่างอิสระและความสามารถในการปรับตัวทางสังคม โดยองค์ประกอบของการทำหน้าที่ทางสังคมได้แก่ การมีส่วนร่วมหรือการถอนตัวจากสังคม การสื่อสารระหว่างบุคคล การมีกิจกรรมทางสังคม การพักผ่อนหย่อนใจหรือกิจกรรมนันทนาการ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ประสิทธิภาพในการพึ่งพาตนเอง และการจ้างงานหรือการมีอาชีพ

4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

4.1 ความหมายของความพึงพอใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน⁽⁵⁷⁾ ได้ให้ความหมาย ของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง รัก ชอบใจ และพึงใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ

จารุวรรณ เทวกุล⁽⁵⁸⁾ ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ อารมณ์ ความรู้สึก และทัศนคติของบุคคลที่ได้รับการตอบสนองตรงตามความต้องการของตนเอง จึงทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ทำให้ปฏิบัติงานหรือกระทำสิ่งต่างๆได้ประสบความสำเร็จ

ชรีณี เดชจินดา⁽⁵⁹⁾ ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงและไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

กิติมา ปรีดีติลล⁽⁶⁰⁾ ได้ให้ความหมายความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกพอใจในการทำงานและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร คนจะรู้สึกพอใจในงานที่ทำ เมื่องานนั้นให้ประโยชน์ตอบแทนทั้งทางด้านวัตถุ และทางด้านจิตใจซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเขาได้

ดิเรก ฤกษ์หรัย⁽⁶¹⁾ ได้ให้ความหมาย ความพึงพอใจ หมายถึง ทัศนคติทางบวกของ บุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีต่องานที่ทำของบุคคลที่มีต่องานในทางบวก ความสุขของบุคคลอันเกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลเป็นที่พึงพอใจทำให้บุคคลเกิด ความกระตือรือร้น มีความสุข ความมุ่งมั่นที่จะทำงานมีขวัญและมีกำลังใจ มีความผูกพัน กับหน่วยงานมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของงานที่ทำและสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพในการทำงานส่งผลต่อถึงความก้าวหน้าและความสำเร็จขององค์กรอีกด้วย

วิชัย เหลืองธรรมชาติ⁽⁶²⁾ ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ คือ พึงพอใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนองซึ่งมนุษย์ไม่ว่าอยู่ในที่ใดย่อมมีความต้องการพื้นฐานไม่ต่างกัน

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทัศนคติ ความนึกคิด ความรู้สึกในด้านบวก ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรืองานที่ทำ เมื่อได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลได้

4.3 การวัดความพึงพอใจ

ปริญญา จเรรัชต์และคณะ⁽⁶³⁾ กล่าวว่า มาตรวัดความพึงพอใจสามารถกระทำได้หลายวิธีได้แก่

1. การใช้แบบสอบถามโดยผู้สอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการ การบริหาร และเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์เป็นวิธีวัดความพึงพอใจทางตรงทางหนึ่งซึ่งต้องอาศัยเทคนิค และวิธีการที่ดีที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงได้

3. การสังเกตเป็นวิธีการวัดความพึงพอใจ โดยสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กิริยาท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และการสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริดา ทองเชื้อ⁽⁶⁴⁾ ได้ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างนิสิตฝึกสอนสาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านตัวนิสิต ด้านตัวนักเรียน ด้านอาจารย์นิเทศ ด้านอาจารย์พี่เลี้ยง ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน และด้านการวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนของนิสิตฝึกสอนตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่ด้านการดำเนินการสอนการเตรียมการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านอื่นๆมีอยู่ในระดับน้อย ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนของนิสิตฝึกสอนตามการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาด้านอื่นๆมีอยู่ในระดับน้อย

ชนิษฐา หินอ่อน⁽⁶⁾ ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยใช้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ชุด ตามกลุ่มของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน ได้แก่ ครูฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศ และบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่าด้านที่เป็นปัญหาหลักๆ ที่สำคัญ มี 3 ด้าน คือ ปัญหาด้านอาจารย์นิเทศ ด้านสื่ออุปกรณ์ และด้านตัวนักศึกษาฝึกสอน และจากการสำรวจกลับพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเข้าเรียนกับครูฝึกสอนในระดับมาก อาทิ การเข้าสอนที่ตรงต่อเวลา การแต่งกาย การใช้คำพูด ภาษาที่สุภาพระหว่างที่ดำเนินการสอน โดยมีข้อเดียวที่นักศึกษามีความพึงพอใจระดับปานกลางคือการเลิกสอนให้ตรงตามเวลา

สิริรัตน์ หอมชื่นชม⁽¹⁸⁾ ได้ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2557 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการสอน และด้านเอกสารประกอบการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ วิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ และมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนในระดับน้อย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านครูพี่เลี้ยง ด้านอื่นๆ เช่น การเดินทาง สถานที่พัก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ และด้านอาจารย์นิเทศ และจากการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนพบว่า สถานที่ฝึกสอนที่ต่างกันมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนในด้านอาจารย์นิเทศต่างกัน

นิตยารัตน์ คงนาลีก⁽⁶⁵⁾ ได้ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูป ตามการรับรู้ของนักศึกษา สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า 1)บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน นักศึกษาคาดหวังให้ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทในภาพรวมและรายด้านในระดับมาก 2)บทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาคาดหวังให้ปฏิบัติจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3)บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาคาดหวังอยู่ในระดับมาก 4)ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ ปฏิบัติจริงในทุกๆบทบาท แตกต่างจากบทบาทที่นักศึกษาคาดหวังให้ปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า นักศึกษาคาดหวังให้บุคลากรดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทสูงกว่าระดับที่ได้ปฏิบัติจริง

จำลอง รัตนาวีวัฒน์⁽⁶⁶⁾ ได้ศึกษา สุขภาพจิตและสภาพปัญหาของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่าครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์มีสุขภาพจิตปกติร้อยละ 68.36 สุขภาพจิตผิดปกติ ร้อยละ 31.64 และเมื่อจำแนกตามตัวแปร พบว่า จำแนกตามเพศ จำแนกตามสถานภาพการสมรส จำแนกตามวุฒิการศึกษา จำแนกตามอายุราชการ และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ครูส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติ และเมื่อเปรียบเทียบสุขภาพจิตของครูประถมศึกษาที่มีเพศ สถานภาพการสมรส วุฒิกการศึกษา อายุราชการและขนาดของโรงเรียนต่างกัน พบว่ามีสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างไม่เป็นนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่สภาพปัญหาของครูประถมศึกษาทั้งกรณีที่มีสุขภาพจิตปกติและมีสุขภาพจิตผิดปกติพบว่ามีสภาพปัญหาแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อย

นันทิ ปราโมช⁽⁶⁷⁾ ได้ศึกษาสภาพปัญหาที่มีผลต่อสุขภาพจิตของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง พบว่า ไม่มีสภาพการณ์ใดที่จัดเป็นปัญหาทั้งในด้านส่วนตัว ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน และด้านการปฏิบัติงาน โดยในระดับที่ไม่เป็นปัญหานี้ถ้าพิจารณาแนวโน้มที่อาจมีผลต่อสุขภาพจิตมากที่สุดพบว่า สภาพปัญหาการปฏิบัติงานจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตมากที่สุด รองลงมาคือ สภาพปัญหาด้านส่วนตัว และสภาพปัญหาด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน ตามลำดับ

ณัฐดนัย เอี่ยมวัฒน์เสวี⁽⁶⁸⁾ ได้ศึกษา สุขภาพจิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.2) มีสุขภาพจิตอยู่ในระดับเทียบเท่ากับบุคคลทั่วไป โดยมีนิสิตร้อยละ 38.9 ที่มีสุขภาพจิตอยู่ในระดับดีกว่าบุคคลทั่วไป และมีนิสิตร้อยละ 19.9 ที่มีสุขภาพจิตอยู่ในระดับต่ำกว่าบุคคลทั่วไป โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ ช่วงอายุที่เข้าเรียนปี 1 กลุ่มสาขาวิชา ภูมิลาเนา ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน ความเพียงพอของค่าใช้จ่ายที่ได้รับ สถานที่พักอาศัย ความพึงพอใจในที่พักอาศัย ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ปัญหาสุขภาพของผู้ปกครอง

รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ความเพียงพอของรายได้ครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนๆในมหาวิทยาลัย จำนวนเพื่อนสนิทหรือกลุ่มเพื่อน การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยและคณะ และความพึงพอใจในคณะที่ศึกษา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research design)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) โดยศึกษา ณ จุดเวลาใด เวลาหนึ่ง (Cross Sectional Study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย (Target population) ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

ประชากรตัวอย่าง (Sample Population) ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

เกณฑ์คัดเลือกเข้า (Inclusion Criteria)

1. มีสถานภาพความเป็นนักศึกษา ชั้นปีที่ 5 หลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
2. สามารถออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560
3. สนใจและยินยอมให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เกณฑ์คัดออก (Exclusion Criteria)

1. ไม่สามารถออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560
2. ไม่สนใจและไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

การสุ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้ข้อมูลจากหลักสูตรปฐมวัยและประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ในปีการศึกษา 2560 จำนวน 200 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Cochran โดยจะมีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ ร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม เท่ากับ 0.1

$$n = \frac{Z^2 P(1-P)}{e^2}$$

โดย n คือ จำนวนนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ต้องการเก็บเป็นกลุ่มตัวอย่าง

Z คือ ค่าที่กำหนดจากค่าความเชื่อมั่นที่นักวิจัยต้องการจะใช้เพื่อการสรุปผล ซึ่งจะระบุเป็นร้อยละ โดยทั่วไปแล้ว มีค่าดังนี้

ถ้าความเชื่อมั่น 90% ค่า Z จะมีค่าเท่ากับ 1.65

ถ้าความเชื่อมั่น 95% ค่า Z จะมีค่าเท่ากับ 1.96

ถ้าความเชื่อมั่น 99% ค่า Z จะมีค่าเท่ากับ 2.58

P คือ ค่าสัดส่วนของลักษณะที่ต้องการศึกษา (จากตัวแปรหลัก)

e คือ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

$$n = \frac{(1.96)^2 (0.5) (1-0.5)}{(0.05)^2}$$

$$= 138 \text{ คน}$$

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้คือ 138 คน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีและหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด คือออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งหมด 200 คน ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บตัวอย่าง จำนวนนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีและประถมศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 200 คน

ดังนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละหลักสูตร ดังนี้

ตัวอย่างจำนวน 200 ตัวอย่าง ได้แก่

1. นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี	จำนวน 97 คน
2. นักศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา	จำนวน 103 คน
รวมทั้งหมด	จำนวน 200 คน

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) โรคประจำตัว การใช้สารหรือยาเสพติด ภูมิลำเนาเดิม ศาสนา ความเพียงพอของค่าใช้จ่าย สถานภาพครอบครัว ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

1.2 ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ ชื่อโรงเรียนสังกัดโรงเรียน ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวนเด็กปฐมวัยที่สอน จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย สถานที่ที่นักศึกษาพักขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง จำนวนครั้งในการนิเทศ

2. ตัวแปรตาม

2.1 ภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและประถมศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ได้แก่ ด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ (Somatization) ด้านภาวะซึมเศร้า (Depression) ด้านความวิตกกังวล (Anxiety) ด้านภาวะทางจิต (Psychotic) ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (Social function)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและประถมศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา จำนวน 25 ข้อ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) โรคประจำตัว การใช้สารหรือยาเสพติด ภูมิลำเนาเดิม ศาสนา ความเพียงพอของค่าใช้จ่าย สถานภาพครอบครัว ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ชื่อโรงเรียน สังกัดโรงเรียน ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวนเด็กปฐมวัยที่สอน จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย สถานที่ที่นักศึกษาพักขณะฝึกประสบการณ์

วิชาชีพครู ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยงความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง จำนวนครั้งในการนิเทศ

ตอนที่ 2 แบบวัดภาวะสุขภาพจิต ใช้แบบวัดของสุชีรา ภัทรายุทธวรรณ และคณะ⁽⁵¹⁾ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 70 ข้อ ใช้วัดภาวะสุขภาพจิต 5 ด้าน คือ ด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ (Somatization) 10 ข้อ ด้านภาวะซึมเศร้า (Depression) 20 ข้อ ด้านความวิตกกังวล (Anxiety) 15 ข้อ ด้านภาวะทางจิต (Psychotic) 10 ข้อ และ ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (Social function) 15 ข้อ โดยที่แต่ละข้อมีให้เลือกคำตอบเพื่อแสดงระดับอาการที่ปรากฏ 5 ระดับ

การให้คะแนน : แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้กลุ่มที่ 1 ได้แก่ 2-9,11-21,31-38,40-43,46-54,57,59-62 การให้คะแนน ไม่มี = 0 คะแนน จนถึง มาก = 4 คะแนน ตามลำดับ กลุ่มที่ 2 ได้แก่ 1,10,22-30,39,44,45,55,56,58,63-70 การให้คะแนน ตรงข้ามกันคือ ไม่มี = 4 คะแนน จนถึง มาก = 0 คะแนน

การแปลผลคะแนน : รวมคะแนนแต่ละกลุ่มอาการแล้วหารด้วยจำนวนข้อคำถาม นำค่าคะแนนที่ได้ในแต่ละกลุ่มไปเทียบกับค่า T-score ของคนปกติ ซึ่งอยู่ในคะแนน T-score ที่ 65

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ : การวิเคราะห์หาความเที่ยงได้ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าระหว่าง 0.92-0.94

2.แบบประเมินความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 34 ข้อ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านสถานที่ฝึกประสบการณ์ ด้านอาจารย์นิเทศก์ และด้านครูพี่เลี้ยง

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นข้อคำถามปลายเปิด

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตราวัดของ ลิเคิร์ต (Likert's scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความพึงพอใจระดับ มาก

3 หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อย

1 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เพื่อขอทำการแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและประถมศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ภาคเรียนแล้ว

3. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและประถมศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในช่วงที่นักศึกษากลับมารายงานผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาคเรียนที่ 1 ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม โดยที่การตอบหรือไม่ตอบแบบสอบถามจะไม่ส่งผลกระทบต่อ นักศึกษาและข้อมูลที่ได้ของแต่ละบุคคลจะเก็บเป็นความลับ ข้อมูลที่เปิดเผยและนำเสนอจะเป็นในส่วนที่เป็นภาพรวมเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความสมบูรณ์และตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของข้อมูลส่วนบุคคล และภาวะสุขภาพจิต โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจิต โดยการใช้สถิติทดสอบไคสแควร์(Chai-square) และ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

3. ศึกษาความความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังจากฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังจากฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังจากฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังจากฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู โดยเก็บข้อมูลจาก นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 200 คน โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับภาวะสุขภาพจิต
- ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายกลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาสุขภาพจิต
โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) และ T-test
- ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังจากฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวน และ ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
1) ชาย	12	6.0
2) หญิง	188	94.0
2.อายุ (ปี)		
1) 21	5	2.5
2) 22	107	53.5
3) 23	78	39.0
4) 24	9	4.5
5) 25	1	0.5
3.เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA)		
1) 2.00 – 2.50	3	1.5
2) 2.51 – 3.00	46	23.0
3) 3.01 – 3.50	120	60.0
4) 3.51– 4.00	31	15.5
4.โรคประจำตัว		
1) ไม่มี	160	80.0
2) มี	40	20.0
5.การใช้สารหรือยาเสพติด (ปัจจุบัน)		
5.1 บุหรี่		
1) สูบ	5	2.5
2) ไม่สูบ	195	97.5
5.2 สุรา		
1) ดื่ม	40	20.0
2) ไม่ดื่ม	160	80.0
5.3 ยาเสพติด		
1) เสพ	0	0
2) ไม่เสพ	200	100

ตารางที่ 1 จำนวน และ ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
6.ภูมิลำเนาเดิม		
1) กรุงเทพฯและปริมณฑล	28	14.0
2) ต่างจังหวัด	172	86.0
7. ศาสนา		
1) พุทธ	193	96.5
2) อื่นๆ	7	3.5
8. ความเพียงพอของค่าใช้จ่าย		
1) เพียงพอและเหลือเก็บสะสม	61	30.5
2) เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บสะสม	109	54.5
3) ไม่เพียงพอแต่ไม่มีหนี้สิน	16	8.0
4) ไม่เพียงพอและมีหนี้สิน	14	7.0
9. สถานภาพครอบครัว		
1) บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	145	72.5
2) บิดามารดาแยกทาง หรือ หย่าร้างกัน	38	19.0
3) บิดามารดาคนใดคนหนึ่งเสียชีวิต หรือ บิดามารดาเสียชีวิตทั้งคู่	17	8.5
10.ทักษะด้านการสื่อสาร		
1) ระดับดี	128	64.0
2) ระดับปานกลาง	69	34.5
3)ระดับอ่อน	3	1.5
11.ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน		
1) ระดับดี	93	46.5
2) ระดับปานกลาง	107	53.5
3)ระดับอ่อน	0	0

ตารางที่ 1 จำนวน และ ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
12.ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า		
1) ระดับดี	98	49.0
2) ระดับปานกลาง	95	47.5
3)ระดับอ่อน	7	3.5

จากตารางที่ 1 พบว่านักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 94 ส่วนใหญ่มีอายุ 22 ปี ร้อยละ 53.5 ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) 3.01-3.50 ร้อยละ 60 ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 80 ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 97.5 ส่วนใหญ่ไม่ดื่มสุรา ร้อยละ 80 และไม่เสพยาเสพติด ร้อยละ 100 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมที่ต่างจังหวัด ร้อยละ 86 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 96.5 ส่วนใหญ่ความเพียงพอของค่าใช้จ่ายมีเพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บสะสม ร้อยละ 54.5 ส่วนใหญ่สถานภาพครอบครัวติดตามดาอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 72.5 ส่วนใหญ่ทักษะด้านการสื่อสารอยู่ในระดับดี ร้อยละ 64 ส่วนใหญ่ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.5 ส่วนใหญ่ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะอยู่ในระดับดี ร้อยละ 49

ตารางที่ 2 จำนวน และ ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1.ชื่อโรงเรียน		
1) สาธิตละอออุทิศ	40	20.0
2) เพลินพัฒนา	4	2.0
3) ที่ปึงกรณ์วิทยาพัฒน์ (วัดโบสถ์)	13	6.5
4) สยามสามไตร	5	2.5
5) อนุบาลบ้านพลอยภูมิ	4	2.0
6) อนุบาลมณียา	4	2.0
7) อนุบาลพิบูลเวศน์	10	5.0
8) อนุบาลมณีรัตน์	5	2.5
9) อนุบาลปรินายก	6	3.0
10) อนุบาลนนทบุรี	7	3.5
11) พุ่มมหาเมฆ	3	1.5
12) วรรณสว่างจิต	5	2.5

ตารางที่ 2 จำนวน และ ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ต่อ)

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
13) เกษมพิทยา	6	3.0
14) โยนออฟอาร์ค	2	1.0
15) จิตรลดา	3	1.5
16) ปราโมชวิทยารามอินทรา	7	3.5
17) สตรีบูรณวิทย์	7	3.5
18) วัดมกุฏกษัตริยาราม	6	3.0
19) วัดประหารระเบิดธรรม	8	4.0
20) สาธิตเกษตรศาสตร์	4	2.0
21) พีระยานาวิน	4	2.0
22) สุโขทัย	12	6.0
23) พญาไท	9	4.5
24) ประชาธิปไตย	3	1.5
25) ธรรมมาภิรัตาราม	3	1.5
26) ไผ่ตมศึกษา	4	2.0
27) สาธิตพัฒนา	4	2.0
28) ราชวินิต	12	6.0
2.สังกัดโรงเรียน		
1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	47	23.5
2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน	64	32.0
3) สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร	45	22.5
4) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	44	22.0
3.ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู		
1) ปฐมวัยปีที่ 1 - 3	97	48.5
2) ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3	50	25.0
3) ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6	53	26.5

ตารางที่2 จำนวน และ ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ต่อ)

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
4.จำนวนเด็กที่สอน		
1) 10 – 20 คน	25	12.5
2) 20 – 30 คน	107	53.5
3) 31 คน ขึ้นไป	68	34.0
5.จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน (ชั่วโมง : สัปดาห์)		
1) ตามเกณฑ์ (1-8ชั่วโมง)	133	66.5
2) มากกว่าเกณฑ์(9 ชั่วโมงขึ้นไป)	67	33.5
6.งานอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย		
1) งานประจำชั้น		
1.1) มี	168	84.0
1.2) ไม่มี	32	16.0
2) งานวิชาการ		
1.1) มี	100	50.0
1.2) ไม่มี	100	50.0
3) งานธุรการ		
1.1) มี	65	32.5
1.2) ไม่มี	135	67.5
4) งานฝ่ายปกครอง		
1.1) มี	9	4.5
1.2) ไม่มี	191	95.5
5) งานจัดนิทรรศการของโรงเรียน		
1.1) มี	133	66.5
1.2) ไม่มี	67	33.5
6) อื่นๆ		
1.1) ไม่ได้รับมอบหมายงานอื่นๆ	3	1.5
1.2) ได้รับมอบหมายงานอื่นๆ	197	98.5

ตารางที่ 2 จำนวน และ ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ต่อ)

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
7.สถานที่ที่นักศึกษาพักขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ		
ครู		
1) บ้าน	36	18.0
2) บ้านเช่า	2	1.0
3) หอพัก	122	61.0
4) อพาร์ทเมนต์	40	20.0
8.ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษาที่ฝึก		
1) น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	145	72.5
2) 1 – 2 ชั่วโมง	55	27.5
9.การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์		
1) ป้อย	0	0
2) ปานกลาง	0	0
3) น้อย	200	100
10.การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง		
1) ป้อย	5	2.5
2) ปานกลาง	8	4.0
3) น้อย	107	93.5

ตารางที่ 2 จำนวน และ ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ต่อ)

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
11. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์		
1) ดี	187	93.5
2) พอใช้	12	6.0
3) ไม่ค่อยดี	1	0.5
12. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง		
1) ดี	178	89.0
2) พอใช้	18	9.0
3) ไม่ค่อยดี	4	2.0
13. จำนวนครั้งในการนิเทศก์ (ครั้ง : เดือน)		
นิเทศก์โดยอาจารย์นิเทศก์		
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	198	99.0
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	2	1.0
นิเทศก์โดยครูพี่เลี้ยง (ครั้ง)		
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	130	65.0
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	70	35.0

จากตารางที่ 2 พบว่านักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ ร้อยละ 20 ส่วนใหญ่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน(สช.) ร้อยละ 32 ส่วนใหญ่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 – 3 ร้อยละ 48.5 ส่วนใหญ่สอนเด็กจำนวน 20-30 คน ร้อยละ 53.5 ส่วนใหญ่จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนต่อสัปดาห์ คือ 8 – 15 ชั่วโมง ร้อยละ 58 ส่วนใหญ่งานอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ งานประจำชั้น ร้อยละ 84 งานจัดนิทรรศการของโรงเรียน ร้อยละ 66.5 งานวิชาการ ร้อยละ 50 งานธุรการ ร้อยละ 32.5 งานฝ่ายปกครอง ร้อยละ 4.5 และได้รับมอบหมายงานอื่นๆ ร้อยละ 1.5 ส่วนใหญ่สถานที่พักขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ หอพัก ร้อยละ 61 ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษาที่ฝึก น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ร้อยละ 72.5 ส่วนใหญ่ได้รับการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์น้อยที่สุด ร้อยละ 100 ส่วนใหญ่ได้รับ

การให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง น้อยที่สุด ร้อยละ 93.5 ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระหว่าง
นักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ในระดับดี ร้อยละ 93.5 ส่วนใหญ่ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครู
พี่เลี้ยงดี ร้อยละ 89 ส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศก์โดยอาจารย์นิเทศก์ 1-3 ครั้ง ร้อยละ 99 และ ส่วนใหญ่
ได้รับการนิเทศก์โดยครูพี่เลี้ยง 1-3 ครั้ง ร้อยละ 65

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 ผลประเมินสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ (Somatization)

ด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ (Somatization)	จำนวน	ร้อยละ
นักศึกษาทั้งหมด (n = 200)		
สุขภาพจิตปกติในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ	112	56.0
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ	88	44.0
(Mean = 1.36) (S.D. = .57) (Min = 0.40, Max = 2.90) (T – score 65 = 1.30)		
นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัย (n = 97)		
สุขภาพจิตปกติในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ	48	49.5
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ	49	50.5
(Mean = 1.42) (S.D. = 0.51) (Min = 0.40, Max = 2.90)(T – score 65 = 1.30)		
นักศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา (n = 103)		
สุขภาพจิตปกติในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ	64	62.1
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ	39	37.9
(Mean = 1.30) (S.D. = 0.61) (Min = 0.40 , Max = 2.90) (T – score 65 = 1.30)		

จากตารางที่ 3 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ ร้อยละ 56 รองลงมาคือ มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจร้อยละ 44

ในขณะที่นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยส่วนใหญ่ มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านความเจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจร้อยละ 50.5 และ นักศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีสุขภาพจิตปกติในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจร้อยละ 62.1

ตารางที่ 4 ผลประเมินสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างด้านภาวะซึมเศร้า (Depression)

ด้านภาวะซึมเศร้า (Depression)	จำนวน	ร้อยละ
นักศึกษาทั้งหมด (n = 200)		
สุขภาพจิตปกติในด้านภาวะซึมเศร้า	171	85.5
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านภาวะซึมเศร้า	29	14.5
(Mean =0.78) (S.D. =0.61) (Min = 0.00, Max =3.50) (T – score 65 = 1.37)		
นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัย (n = 97)		
สุขภาพจิตปกติในด้านภาวะซึมเศร้า	77	79.4
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านภาวะซึมเศร้า	20	20.6
(Mean =0.88) (S.D. =0.68) (Min = 0.00, Max =3.50) (T – score 65 = 1.37)		
นักศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา (n = 103)		
สุขภาพจิตปกติในด้านภาวะซึมเศร้า	94	91.3
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านภาวะซึมเศร้า	9	8.7
(Mean =0.67) (S.D. =0.51) (Min = 0.00, Max =3.45) (T – score 65 = 1.37)		

จากตารางที่ 4 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 85.5 รองลงมาคือ มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านภาวะซึมเศร้าร้อยละ 14.5

ในขณะที่นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยส่วนใหญ่ มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะซึมเศร้าร้อยละ 79.4 และนักศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะซึมเศร้าร้อยละ 91.3

ตารางที่ 5 ผลประเมินสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างด้านความวิตกกังวล (Anxiety)

ด้านความวิตกกังวล (Anxiety)	จำนวน	ร้อยละ
นักศึกษาทั้งหมด (n = 200)		
สุขภาพจิตปกติในด้านความวิตกกังวล	173	86.5
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านความวิตกกังวล	27	13.5
(Mean =0.92) (S.D. =0.47) (Min = 0.07, Max =3.00) (T – score 65 = 1.38)		
นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัย (n = 97)		
สุขภาพจิตปกติในด้านความวิตกกังวล	82	84.5
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านความวิตกกังวล	15	15.5
(Mean =0.98) (S.D. =0.47) (Min = 0.27, Max =2.60) (T – score 65 = 1.38)		
นักศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา (n = 103)		
สุขภาพจิตปกติในด้านความวิตกกังวล	91	88.3
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านความวิตกกังวล	12	11.7
(Mean =0.88) (S.D. =0.47) (Min = 0.07, Max =3.00)(T – score 65 = 1.38)		

จากตารางที่ 5 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติในด้านความวิตกกังวล ร้อยละ 86.5 รองลงมาคือ มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านความวิตกกังวลร้อยละ 13.5

ในขณะที่นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยส่วนใหญ่ มีสุขภาพจิตปกติในด้านความวิตกกังวล ร้อยละ 84.5 และนักศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีสุขภาพจิตปกติในด้านความวิตกกังวลร้อยละ 88.3

ตารางที่ 6 ผลประเมินสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างด้านภาวะทางจิต (Psychotic)

ด้านภาวะทางจิต (Psychotic)	จำนวน	ร้อยละ
นักศึกษาทั้งหมด (n = 200)		
สุขภาพจิตปกติในด้านภาวะทางจิต	191	95.5
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านภาวะทางจิต	9	4.5
(Mean =0.61) (S.D. =0.37) (Min = 0.00, Max =2.20)(T – score 65 = 1.35)		
นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี (n = 97)		
สุขภาพจิตปกติในด้านภาวะทางจิต	90	92.8
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านภาวะทางจิต	7	7.2
(Mean =0.67) (S.D. =0.40) (Min = 0.00, Max =2.20)(T – score 65 = 1.35)		
นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท (n = 103)		
สุขภาพจิตปกติในด้านภาวะทางจิต	101	98.1
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านภาวะทางจิต	2	1.9
(Mean =0.55) (S.D. =0.33) (Min = 0.00, Max =1.40)(T – score 65 = 1.35)		

จากตารางที่ 6 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติ ในด้านภาวะทางจิต ร้อยละ 95.5 รองลงมาคือ มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านภาวะทางจิตร้อยละ 4.5

ในขณะที่นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีส่วนใหญ่ มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะทางจิต ร้อยละ 92.8 และนักศึกษาหลักสูตรปริญญาโทส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะทางจิต ร้อยละ 98.1

ตารางที่ 7 ผลประเมินสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (Social function)

ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (Social function)	จำนวน	ร้อยละ
นักศึกษาทั้งหมด (n = 200)		
สุขภาพจิตปกติในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม	168	84.0
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม	32	16.0
(Mean =2.1) (S.D. =0.41) (Min = 0.73, Max = 2.93)(T – score 65 = 2.52)		
นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี (n = 97)		
สุขภาพจิตปกติในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม	80	82.5
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม	17	17.5
(Mean =2.14) (S.D. =0.38) (Min = 1.20, Max =2.73) (T – score 65 = 2.52)		
นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท (n = 103)		
สุขภาพจิตปกติในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม	88	85.4
มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม	15	14.6
(Mean =2.1) (S.D. =0.44) (Min = 0.73, Max = 2.93) (T – score 65 = 2.52)		

จากตารางที่ 7 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติ ในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ร้อยละ 84 รองลงมาคือ มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านการทำหน้าที่ทางสังคมร้อยละ 16

ในขณะที่นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีส่วนใหญ่ มีสุขภาพจิตปกติในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ร้อยละ 82.5และ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโทส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ร้อยละ 85.4

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับภาวะสุขภาพจิต

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะสุขภาพจิต

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	มีปัญหา				X ²	df	p-value
	สุขภาพจิตปกติใน ด้านความเจ็บป่วย ทางกายที่เป็นผลมา จากภาวะทางจิตใจ (N = 112)		สุขภาพจิตในด้าน ความเจ็บป่วยทาง กายที่เป็นผลมา จากภาวะทาง จิตใจ (N = 88)				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1.เพศ					6.591	1	.010**
1) ชาย	11	9.82	1	1.14			
2) หญิง	101	90.18	87	98.86			
2.อายุ (ปี)					1.951	4	.745
1) 21	3	2.67	2	2.27			
2) 22	58	51.79	49	55.68			
3) 23	45	40.18	33	37.50			
4) 24	6	5.36	3	3.41			
5) 25	0	0	1	1.14			
3.เกรดเฉลี่ยสะสม(GPA)					4.962	3	.175
1) 2.00 – 2.50	0	0	3	3.41			
2) 2.51 – 3.00	29	25.89	17	19.32			
3) 3.01 – 3.50	65	58.04	55	62.5			
4) 3.51 – 4.00	18	16.07	13	14.77			

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านความเจ็บป่วย ทางกายที่เป็นผลมา จากภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหาสุขภาพจิต ในด้านความ เจ็บป่วยทางกายที่ เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
4.โรคประจำตัว					13.718	1	.000**
1) ไม่มี	100	89.29	60	68.18			
2) มี	12	10.71	28	31.82			
5.การใช้สารหรือยาเสพติด (ปัจจุบัน)							
5.1 บุหรี่					1.199	1	.274
1) สูบ	4	3.57	1	1.14			
2) ไม่สูบ	108	96.43	87	98.86			
5.2 สุรา					.731	1	.393
1) ดื่ม	20	17.86	20	22.73			
2) ไม่ดื่ม	92	82.14	68	77.27			
5.3 ยาเสพติด					-	-	-
1) เสพ	0	0	0	0			
2) ไม่เสพ	112	100	88	100			
6.ภูมิลำเนาเดิม					1.858	1	.173
1) กรุงเทพฯ และปริมณฑล	19	16.96	9	10.23			
2) ต่างจังหวัด	93	83.04	79	89.77			
7. ศาสนา					.701	1	.403
1) พุทธ	107	95.54	86	97.73			
2) อื่นๆ	5	4.46	2	2.27			

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหาสุขภาพจิต ในด้านความ เจ็บป่วยทางกายที่ เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	8. ความเพียงพอของค่าใช้จ่าย						
1) เพียงพอและ เหลือเก็บสะสม	38	33.93	23	26.14			
2) เพียงพอแต่ไม่ เหลือเก็บสะสม	60	53.57	49	55.68			
3) ไม่เพียงพอแต่ไม่ มีหนี้สิน	8	7.14	8	9.09			
4) ไม่เพียงพอและมี หนี้สิน	6	5.36	8	9.09			
9. สถานภาพครอบครัว					2.416	2	.299
1) บิดามารดาอยู่ ร่วมกัน	85	75.89	60	68.18			
2) บิดามารดาแยก ทาง หรือ หย่าร้าง กัน	17	15.18	21	23.86			
3) บิดามารดาคนใด คนหนึ่งเสียชีวิต หรือ บิดามารดา เสียชีวิตทั้งคู่	10	8.93	7	7.96			

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านความเจ็บป่วย ทางกายที่เป็นผล มาจากภาวะทาง จิตใจ (N = 112)		มีปัญหา สุขภาพจิตในด้าน ความเจ็บป่วยทาง กายที่เป็นผลมา จากภาวะทาง จิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	10.ทักษะด้านการสื่อสาร						
1) ระดับดี	78	69.64	50	56.82			
2) ระดับปานกลาง	34	30.36	35	39.77			
3)ระดับอ่อน	0	0	3	3.41			
11.ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน					3.906	1	.048*
1) ระดับดี	59	52.68	34	38.64			
2) ระดับปานกลาง	53	47.32	54	61.36			
3)ระดับอ่อน	0	0	0	0			
12.ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า					9.340	2	.009**
1) ระดับดี	58	51.79	40	45.45			
2) ระดับปานกลาง	54	48.21	41	46.59			
3)ระดับอ่อน	0	0	7	7.96			

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 8 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า เพศ โรคประจำตัว และทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะซึมเศร้า

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหาสุขภาพจิต ในด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	1.เพศ						
1) ชาย	10	5.85	2	6.90			
2) หญิง	161	94.15	27	93.10			
2.อายุ (ปี)					.947	4	.918
1) 21	4	2.34	1	3.44			
2) 22	93	54.39	14	48.28			
3) 23	66	38.60	12	41.38			
4) 24	7	4.09	2	6.90			
5) 25	1	0.58	0	0			
3.เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA)					9.289	3	.026*
1) 2.00 – 2.50	1	0.58	2	6.90			
2) 2.51 – 3.00	37	21.64	9	31.03			
3) 3.01 – 3.50	104	60.82	16	55.17			
4) 3.51 – 4.00	29	16.96	2	6.90			
4.โรคประจำตัว					2.581	1	.108
1) ไม่มี	140	81.87	20	68.97			
2) มี	31	18.13	9	31.03			

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะซึมเศร้า (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหา สุขภาพจิตในด้าน ภาวะซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p- value
	จำนวน		ร้อยละ				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
5. การใช้สารหรือยาเสพติด (ปัจจุบัน)							
5.1 บุหรี่					.870	1	.351
1) สูบ	5	2.92	0	0			
2) ไม่สูบ	166	97.08	29	100			
5.2 สุรา					.817	1	.366
1) ดื่ม	36	21.05	4	13.79			
2) ไม่ดื่ม	135	78.95	25	86.21			
5.3 ยาเสพติด					-	-	-
1) เสพ	0	0	0	0			
2) ไม่เสพ	171	100	29	100			
6. ภูมิลำเนาเดิม					.001	1	.972
1) กรุงเทพฯและ ปริมณฑล	24	14.04	4	13.79			
2) ต่างจังหวัด	147	85.96	25	86.21			
7. ศาสนา					1.159	1	.282
1) พุทธ	166	97.08	27	93.10			
2) อื่นๆ	5	2.92	2	6.90			

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะซึมเศร้า (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	8. ความเพียงพอของค่าใช้จ่าย						
1) เพียงพอและ เหลือเก็บสะสม	54	31.58	7	24.14			
2) เพียงพอแต่ไม่ เหลือเก็บสะสม	93	54.39	16	55.17			
3) ไม่เพียงพอแต่ไม่ มีหนี้สิน	11	6.43	5	17.24			
4) ไม่เพียงพอและมี หนี้สิน	13	7.60	1	3.45			
9. สถานภาพครอบครัว					.191	2	.909
1) บิดามารดาอยู่ ร่วมกัน	124	72.51	21	72.41			
2) บิดามารดาแยก ทาง หรือ หย่าร้าง กัน	33	19.30	5	17.24			
3) บิดามารดาคนใด คนหนึ่งเสียชีวิต หรือ บิดามารดา เสียชีวิตทั้งคู่	14	8.19	3	10.35			

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะซึมเศร้า (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติในด้าน ภาวะซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	10.ทักษะด้านการสื่อสาร						
1) ระดับดี	121	70.76	7	24.14			
2) ระดับปาน กลาง	50	29.24	19	65.52			
3)ระดับอ่อน	0	0	3	10.34			
11.ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน					14.585	1	.000**
1) ระดับดี	89	52.05	4	13.79			
2) ระดับปาน กลาง	82	47.95	25	86.21			
3)ระดับอ่อน	0	0	0	0			
12.ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า					27.599	2	.000**
1) ระดับดี	93	54.39	5	17.24			
2) ระดับปาน กลาง	76	44.44	19	65.52			
3)ระดับอ่อน	2	1.17	5	17.24			

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 9 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Chi -square พบว่า ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน และทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความวิตกกังวล

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านความวิตก กังวล (N = 173)		มีปัญหาสุขภาพจิต ในด้านความวิตก กังวล (N = 27)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	1.เพศ						
1) ชาย	11	6.36	1	3.70			
2) หญิง	162	93.64	26	96.30			
2.อายุ (ปี)					4.608	4	.330
1) 21	3	1.73	2	7.41			
2) 22	93	53.76	14	51.85			
3) 23	67	38.73	11	40.74			
4) 24	9	5.20	0	0			
5) 25	1	0.58	0	0			
3.เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA)					1.096	3	.778
1) 2.00 – 2.50	3	1.74	0	0			
2) 2.51 – 3.00	40	23.12	6	22.22			
3) 3.01 – 3.50	102	58.96	18	66.67			
4) 3.51 – 4.00	28	16.18	3	11.11			
4.โรคประจำตัว					3.468	1	.063
1) ไม่มี	142	82.08	18	66.67			
2) มี	31	17.92	9	33.33			
5.การใช้สารหรือยาเสพติด (ปัจจุบัน)							
5.1 บุหรี่					.800	1	.371
1) สูบ	5	2.89	0	0			
2) ไม่สูบ	168	97.11	27	100			

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความวิตกกังวล (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านความวิตก กังวล (N = 173)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านความวิตก กังวล (N = 27)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	5.2 สุรา						
1) ดื่ม	35	20.23	5	18.52			
2) ไม่ดื่ม	138	79.77	22	81.48			
5.3 ยาเสพติด					-	-	-
1) เสพ	0	0	0	0			
2) ไม่เสพ	173	100	27	100			
6.ภูมิลำเนาเดิม					1.753	1	.186
1) กรุงเทพฯและปริมณฑล	22	12.72	6	22.22			
2) ต่างจังหวัด	151	87.28	21	77.78			
7. ศาสนา					.004	1	.951
1) พุทธ	167	96.53	26	96.30			
2) อื่นๆ	6	3.47	1	3.70			
8. ความเพียงพอของค่าใช้จ่าย					1.793	3	.617
1) เพียงพอและเหลือเก็บ สะสม	52	30.06	9	33.34			
2) เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ สะสม	97	56.07	12	44.44			
3) ไม่เพียงพอแต่ไม่มี หนี้สิน	13	7.51	3	11.11			
4) ไม่เพียงพอและมีหนี้สิน	11	6.36	3	11.1			

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความวิตกกังวล (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านความวิตก กังวล (N = 173)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านความวิตก กังวล (N = 27)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	9. สถานภาพครอบครัว						
1) บิดามารดาอยู่ ร่วมกัน	123	71.10	22	81.48			
2) บิดามารดาแยก ทาง หรือ หย่าร้าง กัน	35	20.23	3	11.11			
3) บิดามารดาคนใด คนหนึ่งเสียชีวิต หรือ บิดามารดาเสียชีวิต ทั้งคู่	15	8.67	2	7.41			
10. ทักษะด้านการสื่อสาร					3.921	2	.141
1) ระดับดี	115	66.47	13	48.15			
2) ระดับปานกลาง	56	32.37	13	48.15			
3) ระดับอ่อน	2	1.16	1	3.70			
11. ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน					1.124	1	.289
1) ระดับดี	83	47.98	10	37.04			
2) ระดับปานกลาง	90	52.02	17	62.96			
3) ระดับอ่อน	0	0	0	0			

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความวิตกกังวล (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านความวิตก กังวล (N = 173)		มีปัญหาสุขภาพจิต ในด้านความวิตก กังวล (N = 27)		X ²	df	p- value				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ							
	12.ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า							3.834	2	.147	
	1) ระดับดี	89	51.45	9				33.33			
2) ระดับปานกลาง	79	45.66	16	59.26							
3)ระดับอ่อน	5	1.89	2	7.41							

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 10 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านความวิตกกังวลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่าไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับด้านความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะทางจิต

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะทางจิต (N = 191)		มีปัญหาสุขภาพจิต ในด้านภาวะทาง จิต (N = 9)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1.เพศ					.437	1	.509
1) ชาย	11	5.76	1	11.11			
2) หญิง	180	94.24	8	88.89			
2.อายุ (ปี)					1.090	4	.896
1) 21	5	2.62	0	0			
2) 22	101	52.88	6	66.67			
3) 23	75	39.27	3	33.33			
4) 24	9	4.71	0	0			
5) 25	1	0.52	0	0			
3.เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA)					.331	3	.954
1) 2.00 – 2.50	3	1.57	0	0			
2) 2.51 – 3.00	44	23.03	2	22.22			
3) 3.01 – 3.50	114	59.69	6	66.67			
4) 3.51 – 4.00	30	15.71	1	11.11			
4.โรคประจำตัว					1.047	1	.306
1) ไม่มี	154	80.63	6	66.67			
2) มี	37	19.37	3	33.33			
5.การใช้สารหรือยา เสพติด (ปัจจุบัน)							
5.1 บุหรี่					.242	1	.623
1) สูบ	5	2.62	0	0			
2) ไม่สูบ	186	97.38	9	100			

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะทางจิต (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะทางจิต (N = 191)		มีปัญหาสุขภาพจิต ในด้านภาวะทาง จิต (N = 9)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	5.2 สุรา						
1) ดื่ม	38	19.90	2	22.22			
2) ไม่ดื่ม	153	80.10	7	77.78			
5.3 ยาเสพติด					-	-	-
1) เสพ	0	0	0	0			
2) ไม่เสพ	191	100	9	100			
6.ภูมิลำเนาเดิม					.529	1	.467
1) กรุงเทพฯและ ปริมณฑล	26	13.61	2	22.22			
2) ต่างจังหวัด	165	86.39	7	77.78			
7. ศาสนา					1.616	1	.204
1) พุทธ	185	96.86	8	88.89			
2) อื่นๆ	6	3.14	1	11.11			
8. ความเพียงพอของค่าใช้จ่าย					3.488	3	.322
1) เพียงพอและ เหลือเก็บสะสม	56	29.32	5	55.56			
2) เพียงพอแต่ไม่ เหลือเก็บสะสม	106	55.50	3	33.33			
3) ไม่เพียงพอแต่ ไม่มีหนี้สิน	15	7.85	1	11.11			
4) ไม่เพียงพอและ มีหนี้สิน	14	7.33	0	0			

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะทางจิต (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะทางจิต (N = 191)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะทางจิต (N = 9)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
9. สถานภาพครอบครัว					.420	2	.810
1) บิดามารดาอยู่ ร่วมกัน	138	72.25	7	77.78			
2) บิดามารดาแยก ทาง หรือ หย่าร้าง กัน	37	19.37	1	11.11			
3) บิดามารดาคนใด คนหนึ่งเสียชีวิต หรือ บิดามารดา เสียชีวิตทั้งคู่	16	8.38	1	11.11			
10. ทักษะด้านการสื่อสาร					15.039	2	.001**
1) ระดับดี	127	66.49	1	1.11			
2) ระดับปานกลาง	62	32.46	7	77.78			
3) ระดับอ่อน	2	1.05	1	11.11			
11. ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน					.657	1	.418
1) ระดับดี	90	47.12	3	33.33			
2) ระดับปานกลาง	101	52.88	6	66.67			
3) ระดับอ่อน	0	0	0	0			

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะทางจิต (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะทางจิต (N = 191)		มีปัญหา สุขภาพจิตในด้าน ภาวะทางจิต (N = 9)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
12.ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า					10.946	2	.004**
1) ระดับดี	96	50.26	2	22.22			
2) ระดับปานกลาง	90	47.12	5	55.56			
3)ระดับอ่อน	5	2.62	2	22.22			

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่11 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านภาวะทางจิตของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Chi -square พบว่า ทักษะด้านการสื่อสาร และ ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะทางจิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านการทำหน้าที่ ทางสังคม (N = 168)		มีปัญหาสุขภาพจิต ในด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 32)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	1.เพศ						
1) ชาย	11	6.55	1	3.13			
2) หญิง	157	93.45	31	96.87			
2.อายุ (ปี)					8.610	4	.072
1) 21	5	2.98	0	0			
2) 22	91	54.17	16	50			
3) 23	63	37.5	15	46.88			
4) 24	9	5.35	0	0			
5) 25	0	0	1	3.12			
3.เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA)					2.511	3	.473
1) 2.00 – 2.50	3	1.79	0	0			
2) 2.51 – 3.00	41	24.4	5	15.63			
3) 3.01 – 3.50	100	59.52	20	62.5			
4) 3.51 – 4.00	24	14.29	7	21.87			
4.โรคประจำตัว					.037	1	.847
1) ไม่มี	134	72.76	26	81.25			
2) มี	34	20.24	6	18.75			

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านการทำหน้าที่ ทางสังคม (N = 168)		มีปัญหาสุขภาพจิต ในด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 32)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	5.การใช้สารหรือยาเสพติด (ปัจจุบัน)						
5.1 บุหรี่					2.198	1	.138
1) สูบ	3	1.79	2	6.25			
2) ไม่สูบ	165	98.21	30	93.75			
5.2 สุรา					.037	1	.847
1) ดื่ม	34	20.24	6	18.75			
2) ไม่ดื่ม	134	79.76	26	81.25			
5.3 ยาเสพติด					-	-	-
1) เสพ	0	0	0	0			
2) ไม่เสพ	168	100	32	100			
6.ภูมิลำเนาเดิม					.714	1	.398
1) กรุงเทพฯและ ปริมณฑล	22	13.10	6	18.75			
2) ต่างจังหวัด	146	86.90	26	81.25			
7. ศาสนา					.016	1	.900
1) พุทธ	162	96.43	31	96.88			
2) อื่นๆ	6	3.57	1	3.12			

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านการทำหน้าที่ ทางสังคม (N = 168)		มีปัญหาสุขภาพจิต ในด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 32)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	ละ						
8. ความเพียงพอของค่าใช้จ่าย					3.669	3	.299
1) เพียงพอและ เหลือเก็บสะสม	52	30.95	9	28.13			
2) เพียงพอแต่ไม่ เหลือเก็บสะสม	92	54.76	17	53.13			
3) ไม่เพียงพอแต่ ไม่มีหนี้สิน	11	6.55	5	15.62			
4) ไม่เพียงพอและ มีหนี้สิน	13	7.74	1	3.12			
9. สถานภาพครอบครัว					.622	2	.733
1) บิดามารดาอยู่ ร่วมกัน	120	71.43	25	78.13			
2) บิดามารดา แยกทาง หรือ หย่าร้างกัน	33	19.64	5	15.62			
3) บิดามารดาคน ใดคนหนึ่งเสียชีวิต หรือบิดามารดา เสียชีวิตทั้งคู่	15	8.93	2	6.25			

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านการทำหน้าที่ ทางสังคม (N = 168)		มีปัญหาสุขภาพจิต ในด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 32)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	10.ทักษะด้านการสื่อสาร						
1) ระดับดี	105	62.5	23	71.87			
2) ระดับปาน กลาง	60	35.71	9	28.13			
3)ระดับอ่อน	3	1.79	0	0			
11.ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน					2.538	1	.111
1) ระดับดี	74	44.05	19	59.38			
2) ระดับปาน กลาง	94	55.95	13	40.62			
3)ระดับอ่อน	0	0	0	0			
12.ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า					2.034	2	.362
1) ระดับดี	80	47.62	18	56.25			
2) ระดับปาน กลาง	83	49.90	12	37.5			
3)ระดับอ่อน	5	2.98	2	6.25			

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 12 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับภาวะสุขภาพจิต

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1.ชื่อโรงเรียน					35.516	27	.126
1) สาธิตละอออุทิศ	20	17.86	20	22.73			
2) เพลินพัฒนา	2	1.79	2	2.27			
3) ทิปังกรณ์วิทยา พัฒน (วัดโบสถ์)	5	4.46	8	9.09			
4) สยามสามไตร	4	3.57	1	1.14			
5) อนุบาลบ้าน พลอยภูมิ	3	2.68	1	1.14			
6) อนุบาลมณียา	3	2.68	1	1.14			
7) อนุบาลพิบูล เวศน์	5	4.46	5	5.68			
8) อนุบาลมณีรัตน์	2	1.79	3	3.41			
9) อนุบาลปริณายก	3	2.68	3	3.41			
10) อนุบาลนนทบุรี	2	1.79	5	5.68			
11) พุ่มมหาเมฆ	1	0.89	2	2.27			

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
12) วรรณสว่างจิต	2	1.79	3	3.41			
13) เกษมพิทยา	4	3.57	2	2.27			
14) โยนออฟอาร์ค	0	0.0	2	2.27			
15) จิตรลดา	3	2.68	0	0.0			
16) ปราโมชวิทยา รามอินทรา	2	1.79	5	5.68			
17) สตรีบูรณวิทย์	4	3.57	3	3.41			
18) วัด มกุฎกษัตริยาราม	1	0.89	5	5.68			
19) วัดประชา ระบือธรรม	5	4.46	3	3.41			
20) สาธิต เกษตรศาสตร์	2	1.79	2	2.27			
21) พีระยานาวิน	3	2.68	1	1.14			
22) สุขุทัย	11	9.82	1	1.14			
23) พญาไท	8	7.14	1	1.14			
24) ประชานิเวศน์	3	2.68	0	0.0			

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
25) ธรรมมาภิตาราม	3	2.68	0	0.0	1.360	3	.715
26) ไผทอุดมศึกษา	2	1.79	2	2.27			
27) สาธิตพัฒนา	2	1.79	2	2.27			
28) ราชวินิต	7	6.25	5	5.68			
2.สังกัดโรงเรียน							
1) สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	26	23.21	21	23.86			
2) สำนักงาน คณะกรรมการการ ส่งเสริมการศึกษา เอกชน	36	32.14	28	31.82			
3) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	28	25.0	17	19.32			
4) สำนักงาน คณะกรรมการการ อุดมศึกษา	22	19.64	22	25.0			

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
3.ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					3.834	2	.147
1) ปฐมวัยปีที่ 1 - 3	48	42.86	49	59.68			
2) ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3	33	29.46	17	19.32			
3) ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6	31	27.68	22	25.0			
4.จำนวนเด็กที่สอน					.207	2	.902
1) 10 - 20 คน	13	11.61	12	13.64			
2) 20 - 30 คน	61	54.46	46	52.27			
3) 31 คน ขึ้นไป	38	33.93	30	34.09			

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
5.จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน (ชั่วโมง : สัปดาห์)					1.103	1	.294
1) ตามเกณฑ์ (1-8 ชั่วโมง)	71	63.36	62	70.45			
2) มากกว่าเกณฑ์ (9 ชั่วโมงขึ้นไป)	41	36.61	26	29.55			
6.งานอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย							
1) งานประจำชั้น					.653	1	.419
1.1) ไม่มี	20	17.86	12	13.64			
1.2) มี	92	82.14	76	86.36			
2) งานวิชาการ					.731	1	.393
2.1) ไม่มี	59	52.68	41	46.59			
2.2) มี	53	47.32	47	53.41			
3) งานธุรการ					.533	1	.465
3.1) ไม่มี	78	69.64	57	64.77			
3.2) มี	34	30.36	31	35.23			

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	4) งานฝ่ายปกครอง						
4.1) ไม่มี	106	94.64	85	96.59			
4.2) มี	6	5.36	3	3.41			
5) งานจัดนิทรรศการของโรงเรียน					.025	1	.875
5.1) ไม่มี	37	33.04	30	34.06			
5.2) มี	75	66.96	58	65.91			
6) อื่นๆ					.635	1	.426
6.1) ไม่ได้ รับ มอบหมาย งานอื่นๆ	111	99.11	86	97.73			
6.2) ได้รับ มอบหมาย งานอื่นๆ	1	0.89	2	2.27			

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
7.สถานที่ที่นักศึกษาพักขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					6.836	3	.077
1) บ้าน	26	23.21	10	11.36			
2) บ้านเช่า	1	0.89	1	1.14			
3) หอพัก	68	60.71	54	61.36			
4) อพาร์ทเมนต์	17	15.18	23	26.14			
8.ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษาที่ฝึก					2.752	1	.097
1) น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	76	67.86	69	78.41			
2) 1 – 2 ชั่วโมง	36	32.14	19	21.59			

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	9. การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง						
1) บ่อย	4	3.57	1	1.14			
2) ปานกลาง	3	2.68	5	5.68			
3) น้อย	105	93.75	82	93.18			
10. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์					6.350	2	.042*
1) ดี	109	97.32	78	88.64			
2) พอใช้	3	2.68	9	10.23			
3) ไม่ค่อยดี	0	0.0	1	1.14			
11. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง					4.591	2	.101
1) ดี	103	91.96	75	85.23			
2) พอใช้	6	5.36	12	13.64			
3) ไม่ค่อยดี	3	2.68	1	1.14			

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครูกับ ระดับความ เจ็บป่วยทางกาย ที่เป็นผลมาจาก ภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
12. จำนวนครั้งในการนิเทศก์ (ครั้ง : เดือน)							
12.1 นิเทศก์โดยอาจารย์นิเทศก์					.030	1	.864
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	111	99.11	87	98.86			
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	1	0.89	1	1.14			
12.2 นิเทศก์โดยครูพี่เลี้ยง (ครั้ง)					.913	1	.339
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	76	67.86	54	61.36			
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	36	32.14	34	38.64			

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่13 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Chi –

square พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านการให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ กับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (N = 112)		มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับระดับความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ (N = 88)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1.การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์					72.752	199	.000**
1) บ่อย	0	0.0	0	0.0			
2) ปานกลาง	0	0.0	0	0.0			
3) น้อย	112	100	88	100			

จากตารางที่14 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ t-test พบว่า การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศ มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากจิตใจอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะซึมเศร้า

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1.ชื่อโรงเรียน					32.530	27	.213
1) สาธิตละอออุทิศ	28	16.37	12	41.38			
2) เพลินพัฒนา	2	1.17	2	6.90			
3) ทิปังกรณ์วิทยา พัฒน์ (วัดโบสถ์)	11	6.43	2	6.90			
4) สยามสามไตร	4	2.34	1	3.45			
5) อนุบาลบ้าน พลอยภูมิ	3	1.75	1	3.45			
6) อนุบาลมณีนียา	4	2.34	0	0.0			
7) อนุบาลพิบูล เวศน์	7	4.09	3	10.34			
8) อนุบาลมณีรัตน์	5	2.92	0	0.0			
9) อนุบาลปรินายก	5	2.92	1	3.45			
10) อนุบาลนนทบุรี	6	3.51	1	3.45			
11) ทุ่งมหาเมฆ	2	1.17	1	3.45			
12) วรณสว่างจิต	5	2.92	0	0.0			
13) เกษมพิทยา	6	3.51	0	0.0			
14) โยนออฟอาร์ค	2	1.17	0	0.0			
15) จิตรลดา	3	1.75	0	0.0			
16) ปราโมชวิทยา รามอินทรา	7	4.09	0	0.0			
17) สตรีบูรณวิทย์	6	3.51	1	3.45			

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะซึมเศร้า
(ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	18) วัด มกุฏกษัตริยาราม	6	3.51	0			
19) วัดประชา ระบือธรรม	8	4.68	0	0.0			
20) สาธิต เกษตรศาสตร์	4	2.34	0	0.0			
21) พิระยานาวิน	4	2.34	0	0.0			
22) สุโขทัย	11	6.43	1	3.45			
23) พญาไท	8	4.68	1	3.45			
24) ประชา นิเวศน์	3	1.75	0	0.0			
25) ธรรมาภิรตา ราม	3	1.75	0	0.0			
26) ไผท อุดมศึกษา	4	2.34	0	0.0			
27) สาธิตพัฒนา	2	1.17	2	6.90			
28) ราชวินิต	12	7.02	0	0.0			

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะซึมเศร้า
(ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
2.สังกัดโรงเรียน					8.678	3	.034*
1) สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	40	23.39	7	24.14			
2) สำนักงาน คณะกรรมการการ ส่งเสริมการศึกษา เอกชน	57	33.33	7	24.14			
3) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	42	24.56	3	10.34			
4) สำนักงาน คณะกรรมการการ อุดมศึกษา	32	18.71	12	41.38			
3.ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					5.812	2	.055
1) ปฐมวัยปีที่ 1- 3	77	45.03	20	68.97			
2) ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3	45	26.32	5	17.24			
3) ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6	49	28.65	4	13.79			

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะซึมเศร้า
(ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
4.จำนวนเด็กที่สอน					4.327	2	.115
1) 10 – 20 คน	20	11.70	5	17.24			
2) 20 – 30 คน	88	51.46	19	65.52			
3) 31 คน ขึ้น ไป	63	36.84	5	17.24			
5.จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน (ชั่วโมง : สัปดาห์)					.015	1	.903
1) ตามเกณฑ์ (1-8ชั่วโมง)	114	66.67	19	65.52			
2) มากกว่า เกณฑ์ (9 ชั่วโมงขึ้น ไป)	57	33.33	10	34.48			

ตารางที่15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะซึมเศร้า (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
6.งานอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย							
1) งานประจำชั้น					2.091	1	.148
1.1) ไม่มี	30	17.54	2	6.90			
1.2) มี	141	82.46	27	93.10			
2) งานวิชาการ					1.008	1	.315
2.1) ไม่มี	88	51.46	12	41.38			
2.2) มี	83	36.84	17	58.62			
5) งานจัด นิทรรศการของ โรงเรียน					.015	1	.903
5.1) ไม่มี	57	33.33	10	34.48			
5.2) มี	114	66.67	19	65.52			
6) อื่นๆ					.517	1	.472
6.1) ไม่ได้รับ มอบหมายงาน อื่นๆ	168	98.25	29	100			
6.2) ได้รับ มอบหมายงาน อื่นๆ	3	1.75	0.0	0.0			

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะซึมเศร้า
(ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	7.สถานที่ที่นักศึกษาพักขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู						
1) บ้าน	34	19.88	2	6.90			
2) บ้านเช่า	2	1.17	0	0.0			
3) หอพัก	103	60.23	19	65.52			
4) อพาร์ทเมนท์	32	18.71	8	27.59			
8.ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษาที่ฝึก					.192	1	.661
1) น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	123	71.93	22	75.86			
2) 1 – 2 ชั่วโมง	48	28.07	7	24.14			
9.การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง					4.315	2	.116
1) บ่อย	5	2.92	0	0.0			
2) ปานกลาง	5	2.92	3	10.34			
3) น้อย	161	94.15	26	89.66			
10. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์					7.157	2	.028*
1) ดี	162	94.74	25	86.21			
2) พอใช้	9	5.26	3	10.34			
3) ไม่ค่อยดี	0	0.0	1	3.45			

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะซึมเศร้า (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะ ซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
11. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง					10.264	2	.006**
1) ดี	157	91.81	21	72.41			
2) พอใช้	12	7.02	6	20.69			
3) ไม่ค่อยดี	2	1.17	2	6.90			
12. จำนวนครั้งในการนิเทศก์ (ครั้ง : เดือน)							
12.1 นิเทศก์โดยอาจารย์นิเทศก์					.343	1	.558
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	169	98.83	29	100.0			
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	2	1.17	0	0.0			
12.2 นิเทศก์โดยครูพี่เลี้ยง (ครั้ง)					1.440	1	.230
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	114	66.67	16	55.17			
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	57	33.33	13	44.83			

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 15 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ในขณะที่

สังกัดโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านการให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์กับด้านภาวะซึมเศร้า

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติในด้านภาวะซึมเศร้า (N = 171)		มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านภาวะซึมเศร้า (N = 29)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	1.การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์						
1) บ่อย	0	0.0	0	0.0			
2) ปานกลาง	0	0.0	0	0.0			
3) น้อย	171	100	29	100			

จากตารางที่ 16 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ t-test พบว่า การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความวิตกกังวล

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านความวิตก กังวล (N = 173)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านความวิตก กังวล (N = 27)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	1.ชื่อโรงเรียน						
1) สาธิตละอออุทิศ	32	18.50	8	29.63			
2) เพลินพัฒนา	3	1.73	1	3.70			
3) ติปังกรณวิद्याพัฒน (วัดโบสถ์)	13	7.51	0	0.0			
4) สยามสามไตร	4	2.31	1	3.70			
5) อนุบาลบ้านพลอย ภูมิ	4	2.31	0	0.0			
6) อนุบาลมณียา	4	2.31	0	0.0			
7) อนุบาลพิบูลเวศน์	8	4.62	2	7.41			
8) อนุบาลมณีรัตน์	3	1.73	2	7.41			
9) อนุบาลปรินายก	4	2.31	2	7.41			
10) อนุบาลนนทบุรี	7	4.05	0	0.0			
11) ทุ่งมหาเมฆ	3	1.73	0	0.0			
12) วรรณสว่างจิต	4	2.31	1	3.70			
13) เกษมพิทยา	6	3.47	0	0.0			
14) โยนออฟอาร์ค	2	1.16	0	0.0			
15) จิตรลดา	3	1.73	0	0.0			
16) ปราโมชวิทยา รามอินทรา	5	2.89	2	7.41			
17) สตรีบูรณวิทย์	7	4.05	0	0.0			
18) วัด มกุฎกษัตริยาราม	6	3.47	0	0.0			

ตารางที่17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความวิตกกังวล
(ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านความวิตก กังวล (N = 173)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านความวิตก กังวล (N = 27)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	19) วัดพระชะระบือ ธรรม	7	4.05	1			
20) สาธิต เกษตรศาสตร์	2	1.16	2	7.41			
21) พิระยานาวิน	4	2.31	0	0.0			
22) สุขุทัย	11	6.36	1	3.70			
23) พญาไท	8	4.62	1	3.70			
24) ประชาชนเวศน์	3	1.73	0	0.0			
25) ธรรมาภิตาราม	3	1.73	0	0.0			
26) ไผ่ตออุดมศึกษา	3	1.73	1	3.70			
27) สาธิตพัฒนา	2	1.16	2	7.41			
28) ราชวินิต	12	6.94	0	0.0			
2.สังกัดโรงเรียน					6.945	3	.074
1) สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	42	24.28	5	18.52			
2) สำนักงาน คณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน	54	31.21	10	37.04			
3) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	43	24.86	2	7.41			

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความวิตกกังวล (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านความวิตก กังวล (N = 173)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านความวิตก กังวล (N = 27)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	4) สำนักงาน คณะกรรมการการ อุดมศึกษา	34	19.65	10			
3.ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					.632	2	.729
1) ปฐมวัยปีที่ 1 -3	82	47.40	15	55.56			
2) ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3	44	25.43	6	22.22			
3) ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6	47	27.17	6	22.22			
4.จำนวนเด็กที่สอน					.154	2	.926
1) 10 – 20 คน	21	12.14	4	14.81			
2) 20 – 30 คน	93	53.76	14	51.85			
3) 31 คน ขึ้นไป	59	34.10	9	33.33			
5.จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน (ชั่วโมง : สัปดาห์)					.175	1	.675
1) ตามเกณฑ์ (1- 8 ชั่วโมง)	116	67.05	17	62.96			
2) มากกว่าเกณฑ์ (9 ชั่วโมงขึ้นไป)	57	32.95	10	37.04			

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความวิตกกังวล
(ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านความวิตก กังวล (N = 173)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านความวิตก กังวล (N = 27)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	6.งานอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย						
1) งานประจำชั้น					1.715	1	.190
1.1) ไม่มี	30	17.34	2	7.41			
1.2) มี	143	82.66	25	92.59			
2) งานวิชาการ					.043	1	.836
2.1) ไม่มี	87	50.29	13	48.15			
2.2) มี	86	49.71	14	51.85			
3) งานธุรการ					.010	1	.921
3.1) ไม่มี	117	64.63	18	66.67			
3.2) มี	56	32.37	9	33.33			
4) งานฝ่าย ปกครอง					.046	1	.830
4.1) ไม่มี	165	95.38	26	96.30			
4.2) มี	8	4.62	1	3.70			
5) งานจัดนิทรรศการของโรงเรียน					.000	1	.984
5.1) ไม่มี	58	33.53	9	33.33			
5.2) มี	115	66.47	18	66.67			

ตารางที่17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความวิตกกังวล
(ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านความวิตก กังวล (N = 173)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านความวิตก กังวล (N = 27)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	6) อื่นๆ						
6.1) ไม่ได้รับ มอบหมายงาน อื่นๆ	170	98.27	27	100			
6.2) ได้รับ มอบหมายงาน อื่นๆ	3	1.73	0	0.0			
7.สถานที่ที่นักศึกษาพักขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					3.691	3	.297
1) บ้าน	32	18.50	4	14.81			
2) บ้านเช่า	2	1.16	0	0.0			
3) หอพัก	108	62.43	14	51.85			
4) อพาร์ทเมนท์	31	17.92	9	33.33			
8.ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษาที่ฝึก					.436	1	.509
1) น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	124	71.68	21	77.28			
2) 1 – 2 ชั่วโมง	49	28.32	6	22.22			

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความวิตกกังวล (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านความวิตกกังวล (N = 173)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านความวิตกกังวล (N = 27)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	9.การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง						
1) บ่อย	5	2.89	0	0.0			
2) ปานกลาง	4	2.31	4	14.81			
3) น้อย	164	94.80	23	85.19			
10. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์					6.581	2	.037*
1) ดี	163	94.22	24	88.89			
2) พอใช้	10	5.78	2	7.41			
3) ไม่ค่อยดี	0	0.0	1	3.70			
11. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง					8.487	2	.014*
1) ดี	158	91.33	20	74.07			
2) พอใช้	13	7.51	5	18.52			
3) ไม่ค่อยดี	2	1.16	2	7.41			
12. จำนวนครั้งในการนิเทศก์ (ครั้ง : เดือน)							
12.1นิเทศก์โดยอาจารย์นิเทศก์					2.305	1	.129
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	172	99.42	26	96.30			
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	1	0.58	1	3.70			

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความวิตกกังวล (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านความวิตก กังวล (N = 173)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านความวิตก กังวล (N = 27)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	12.2นิเทศก์โดยครูพี่เลี้ยง (ครั้ง)						
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	115	66.47	15	55.56			
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	58	33.53	12	44.44			

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 17 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความวิตกกังวลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง มีความสัมพันธ์กับด้านความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ และ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง มีความสัมพันธ์กับด้านความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านการให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์กับด้านความวิตกกังวล

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านความวิตกกังวล (N = 173)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านความวิตกกังวล (N = 27)		X ²	df	p-value
	จำนวน		ร้อยละ				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1.การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์					118.270	199	.000**
1) ป้อย	0	0.0	0	0.0			
2) ปานกลาง	0	0.0	0	0.0			
3) น้อย	173	100	27	100			

จากตารางที่ 18 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านความวิตกกังวลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ t-test พบว่า การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ มีความสัมพันธ์กับด้านความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะทางจิต

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะทางจิต (N = 191)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะทางจิต (N = 9)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	1.ชื่อโรงเรียน						
1) สาธิตละอออุทิศ	38	19.90	2	22.22			
2) เพลินพัฒนา	3	1.57	1	11.11			
3) ติ่งกรณ์วิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์)	13	6.81	0	0.0			
4) สยามสามไตร	4	2.09	1	11.11			
5) อนุบาลบ้านพลอยภูมิ	4	2.09	0	0.0			
6) อนุบาลมณียา	4	2.09	0	0.0			
7) อนุบาลพิบูลเวศน์	8	4.19	2	22.22			
8) อนุบาลมณีรัตน์	5	2.62	0	0.0			
9) อนุบาลปริณายก	5	2.62	1	11.11			
10) อนุบาลนนทบุรี	7	3.66	0	0.0			
11) ทุ่งมหาเมฆ	3	1.57	0	0.0			
12) วรรณสว่างจิต	5	2.62	0	0.0			
13) เกษมพิทยา	6	3.14	0	0.0			
14) โยนออฟอาร์ค	2	1.05	0	0.0			
15) จิตรลดา	3	1.57	0	0.0			
16) ปราโมชวิทยาราม	7	3.66	0	0.0			
อินทรา							
17) สตรีบูรณวิทย์	7	3.66	0	0.0			

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะทางจิต (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะทางจิต (N = 191)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะทางจิต (N = 9)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	18) วัดมกุฏกษัตริยาราม	6	3.14	0			
19) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	8	4.19	0	0.0			
20) สาธิตเกษตรศาสตร์	4	2.09	0	0.0			
21) พิระยานาวิน	4	2.09	0	0.0			
22) สุโขทัย	12	6.28	0	0.0			
23) พญาไท	9	4.71	0	0.0			
24) ประชาชนเวศน์	3	1.57	0	0.0			
25) ธรรมมาภิรัตาราม	3	1.57	0	0.0			
26) ไผ่ตงอุดมศึกษา	4	2.09	0	0.0			
27) สาธิตพัฒนา	2	1.05	2	22.22			
28) ราชวินิต	12	6.28	0	0.0			
2.สังกัดโรงเรียน					2.964	3	.397
1) สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	44	23.04	3	33.33			
2) สำนักงาน คณะกรรมการการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน	60	31.41	4	4.44			
3) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	45	23.56	0	0.0			
4) สำนักงาน คณะกรรมการการ อุดมศึกษา	42	21.99	2	22.22			

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะทางจิต (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะทางจิต (N = 191)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะทางจิต (N = 9)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	3.ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู						
1) ปฐมวัยปีที่ 1 - 3	90	47.12	7	77.78			
2) ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3	50	26.18	0	0.0			
3) ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6	51	26.70	2	22.22			
4.จำนวนเด็กที่สอน					1.105	2	.576
1) 10 – 20 คน	23	12.04	2	22.22			
2) 20 – 30 คน	102	53.40	5	55.56			
3) 31 คน ขึ้นไป	66	34.55	2	22.22			
5.จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน (ชั่วโมง : สัปดาห์)					2.058	1	.151
1) ตามเกณฑ์ (1-8 ชั่วโมง)	129	67.54	4	44.44			
2) มากกว่าเกณฑ์ (9 ชั่วโมงขึ้นไป)	62	32.46	5	55.56			
6.งานอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย					1.795	1	.180
1) งานประจำชั้น							
1.1) ไม่มี	32	16.75	0	0.0			
1.2) มี	159	83.25	9	100			

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะทางจิต (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะทางจิต (N = 191)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะทางจิต (N = 9)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	2) งานวิชาการ						
2.1) ไม่มี	95	49.74	5	55.56			
2.2) มี	96	50.26	4	44.44			
3) งานธุรการ					.003	1	.956
3.1) ไม่มี	129	647.54	6	66.67			
3.2) มี	62	32.46	3	33.33			
4) งานฝ่ายปกครอง					.444	1	.505
4.1) ไม่มี	182	95.29	9	100			
4.2) มี	9	4.71	0	0.0			
5) งานจัดนิทรรศการของโรงเรียน					.538	1	.463
5.1) ไม่มี	65	34.03	2	22.22			
5.2) มี	126	65.97	7	77.78			
6) อื่นๆ					.144	1	.705
6.1) ไม่ได้รับ มอบหมาย งานอื่นๆ	188	98.43	9	100			
6.2) ได้รับ มอบหมาย งานอื่นๆ	3	1.57	0	0.0			

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะทางจิต (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะทางจิต (N = 191)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะทางจิต (N = 9)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	7.สถานที่ที่นักศึกษาพักขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู						
1) บ้าน	35	18.32	1	11.11			
2) บ้านเช่า	2	1.05	0	0.0			
3) หอพัก	116	60.73	6	66.67			
4) อพาร์ทเมนท์	38	19.90	2	22.22			
8.ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษาที่ฝึก					.161	1	.688
1) น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	139	72.77	6	66.67			
2) 1 – 2 ชั่วโมง	52	27.23	3	33.33			
9.การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง					1.448	2	.485
1) ป้อย	5	2.62	0	0.0			
2) ปานกลาง	7	3.66	1	11.11			
3) น้อย	179	93.72	8	88.89			
10. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์					21.882	2	.000**
1) ดี	180	94.24	7	77.78			
2) พอใช้	11	5.76	1	11.11			
3) ไม่ค่อยดี	0	0	1	11.11			
11. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง					22.284	2	.000**
1) ดี	173	90.58	5	55.56			
2) พอใช้	16	8.38	2	22.22			
3) ไม่ค่อยดี	2	1.05	2	22.22			

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะทางจิต (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติใน ด้านภาวะทางจิต (N = 191)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านภาวะทางจิต (N = 9)		X ²	df	p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	12. จำนวนครั้งในการนิเทศ (ครั้ง : เดือน)						
12.1 นิเทศโดยอาจารย์นิเทศก์					.095	1	.758
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	189	98.95	9	100			
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	2	1.05	0	0.0			
12.2 นิเทศโดยครูพี่เลี้ยง (ครั้ง)					.369	1	.543
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	125	65.45	5	55.56			
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	66	34.55	4	44.44			

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 19 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านภาวะทางจิตของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะทางจิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านการให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ กับด้านภาวะทางจิต

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติในด้านภาวะทางจิต (N = 191)		มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านภาวะทางจิต (N = 9)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	1.การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์						
1) บ่อย	0	0.0	0	0.0			
2) ปานกลาง	0	0.0	0	0.0			
3) น้อย	191	100	9	100			

จากตารางที่ 20 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กับด้านภาวะทางจิตของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ t-test พบว่า การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะทางจิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 168)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 32)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1.ชื่อโรงเรียน					24.313	27	.613
1) สาธิตละอออุทิศ	32	19.05	8	25			
2) เพลินพัฒนา	3	1.79	1	3.13			
3) ติ่งกรณ์วิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์)	12	7.14	1	3.13			
4) สยามสามไตร	4	2.38	1	3.13			
5) อนุบาลบ้านพลอยภูมิ	4	2.38	0	0.0			
6) อนุบาลมณีนยา	4	2.38	0	0.0			
7) อนุบาลพิบูลเวศน์	6	3.57	4	12.50			
8) อนุบาลมณีรัตน์	5	2.98	0	0.0			
9) อนุบาลปริณายก	4	2.38	2	6.25			
10) อนุบาลนนทบุรี	6	3.57	1	3.13			
11) ทุ่งมหาเมฆ	3	1.79	0	0.0			
12) วรรณสว่างจิต	5	2.98	0	0.0			
13) เกษมพิทยา	5	2.98	1	3.13			
14) โยนออฟอาร์ค	2	1.19	0	0.0			
15) จิตรลดา	2	1.19	1	3.13			
16) ปราโมชวิทยาราม	6	3.57	1	3.13			
อินทรา							
17) สตรีบูรณวิทย์	7	4.17	0	0.0			
18) วัดมกุฏกษัตริยาราม	5	2.98	1	3.13			
19) วัดพระเชตะวันพิมาน	5	2.98	3	9.38			

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 168)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 32)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
20) สาธิตเกษตรศาสตร์	4	2.38	0	0.0			
21) พิษณุธานี	3	1.79	1	3.13			
22) สุโขทัย	10	5.95	2	6.25			
23) พญาไท	9	5.36	0	0.0			
24) ประชาธิปไตย	3	1.79	0	0.0			
25) ธรรมศาสตร์	3	1.79	0	0.0			
26) วิทยาศาสตร์	4	2.38	0	0.0			
27) สาธิตพัฒนา	2	1.19	2	6.25			
28) ราชวินิต	10	5.95	2	6.25			
2.สังกัดโรงเรียน					1.093	3	.779
1) สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	38	22.62	9	28.13			
2) สำนักงาน คณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน	56	33.33	8	25.0			
3) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	38	22.62	7	21.88			
4) สำนักงาน คณะกรรมการ อุดมศึกษา	36	21.43	8	25.0			

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับการทำหน้าที่ทางสังคม (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 168)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 32)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	3.ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู						
1) ปฐมวัยปีที่ 1 - 3	80	47.62	17	53.13			
2) ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3	44	26.19	6	18.75			
3) ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6	44	26.19	9	28.13			
4.จำนวนเด็กที่สอน					.383	2	.826
1) 10 – 20 คน	20	11.90	5	15.63			
2) 20 – 30 คน	90	53.57	17	53.13			
3) 31 คน ขึ้นไป	58	34.52	10	31.25			
5.จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน (ชั่วโมง : สัปดาห์)					.868	1	.351
1) ตามเกณฑ์ (1-8 ชั่วโมง)	114	67.86	19	59.38			
2) มากกว่าเกณฑ์ (9 ชั่วโมงขึ้นไป)	54	32.14	13	40.63			

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ		มีปัญหา		X ²	df	p-value
	ในด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม		สุขภาพจิตใน ด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
6.งานอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย							
1) งานประจำชั้น					.004	1	.950
1.1) ไม่มี	27	16.07	5	15.63			
1.2) มี	141	83.93	27	84.38			
2) งานวิชาการ					1.339	1	.247
2.1) ไม่มี	87	51.79	13	40.63			
2.2) มี	81	48.21	19	59.38			
3) งานธุรการ					2.198	1	.138
3.1) ไม่มี	117	69.64	18	56.25			
3.2) มี	51	30.36	14	43.75			
4) งานฝ่ายปกครอง					.271	1	.602
4.1) ไม่มี	161	95.83	30	93.75			
4.2) มี	7	4.17	2	6.25			
5) งานจัดนิทรรศการของโรงเรียน					3.720	1	.054
5.1) ไม่มี	61	36.31	6	18.75			
5.2) มี	107	63.69	26	81.25			

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับการทำหน้าที่ทางสังคม (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 168)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 32)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	6) อื่นๆ						
6.1) ไม่ได้รับ มอบหมาย งานอื่นๆ	165	98.21	32	100			
6.2) ได้รับ มอบหมาย งานอื่นๆ	3	1.79	0	0.0			
7.สถานที่ที่นักศึกษาพักขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					1.511	3	.680
1) บ้าน	32	19.05	4	12.50			
2) บ้านเช่า	2	1.19	0	0.0			
3) หอพัก	102	60.71	20	62.50			
4) อพาร์ ทเมนต์	32	19.05	8	25.0			

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 168)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 32)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
8.ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษาที่ฝึก					1.911	1	.167
1) น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	125	74.40	20	62.50			
2) 1 – 2 ชั่วโมง	43	25.60	12	37.50			
9.การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูที่เลี้ยง					9.635	2	.008**
1) บ่อย	3	1.79	2	6.25			
2) ปานกลาง	4	2.38	4	12.50			
3) น้อย	161	95.83	26	81.25			
10. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์					5.775	2	.056
1) ดี	157	93.453	30	93.75			
2) พอใช้	11	6.55	1	3.13			
3) ไม่ค่อยดี	0	0.0	1	3.13			
11. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูที่เลี้ยง					4.708	2	.095
1) ดี	146	86.90	32	100			
2) พอใช้	18	10.71	0	0.0			
3) ไม่ค่อยดี	4	2.38	0	0.0			

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (ต่อ)

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติ ในด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 168)		มีปัญหา สุขภาพจิตใน ด้านการทำ หน้าที่ทางสังคม (N = 32)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
12. จำนวนครั้งในการนิเทศ (ครั้ง : เดือน)							
12.1 นิเทศโดยอาจารย์นิเทศก์					.385	1	.535
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	166	98.81	32	100			
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	2	1.19	0	0.0			
12.2 นิเทศโดยครูพี่เลี้ยง					.235	1	.627
1) ตามเกณฑ์ (เดือนละ 1 ครั้ง)	108	64.29	22	68.75			
2) มากกว่าเกณฑ์ (มากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง)	60	35.71	10	31.25			

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 21 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Chi –square พบว่า การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง มีความสัมพันธ์กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 22 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (N = 200)	สุขภาพจิตปกติในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (N = 168)		มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (N = 32)		X ²	df	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1.การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์					109.281	199	.000**
1) ป่วย	0	0.0	0	0.0			
2) ปานกลาง	0	0.0	0	0.0			
3) น้อย	168	100	32	100			

จากตารางที่ 22 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับด้านการทำหน้าที่ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ t-test พบว่า การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ มีความสัมพันธ์กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายในกลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาสุขภาพจิต โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

ในการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายที่มีผลต่อสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ

ตัวแปร	b	Beta	t-value	P-value
ปัจจัยส่วนบุคคล				
เพศหญิง	.308	.147	2.136	.034*
การมีโรคประจำตัว	-.268	-.216	-3.171	.002**
ค่าคงที่	.968		2.941	.004
R = .379 R ² = .143 F = 4.593				
ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู				
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงระดับพอใช้	-.333	-.159	-2.271	.024*
ค่าคงที่	1.333		2.596	.010
R = .178 R ² = .032 F = 3.230				

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ พบว่า ตัวแปรที่ทำให้มีผลต่อสุขภาพจิตในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ มีทั้งหมด 3 ปัจจัย ได้แก่

ปัจจัยส่วนบุคคล 2 ปัจจัย คือ เพศหญิง และการมีโรคประจำตัว

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ปัจจัย ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงระดับพอใช้

ตารางที่ 24 การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านภาวะซึมเศร้า

ตัวแปร	b	Beta	t-value	P-value
ปัจจัยส่วนบุคคล				
เกรดเฉลี่ย 2.00-2.50	-.428	-.148	-2.273	.024*
ทักษะการสื่อสารระดับพอใช้	-.151	-.204	-2.692	.008**
ทักษะการสื่อสารระดับอ่อน	-.629	-.217	-3.000	.003**
ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าระดับอ่อน	-.371	-.194	-2.584	.011*
ค่าคงที่	1.599		5.338	.000
R= .495 R ² =.245 F= 7.755				
ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู				
วิชาชีพรู				
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	-.144	-.169	-2.132	.034*
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ระดับไม่ค่อยดี	-.918	-.184	-2.703	.007**
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงระดับพอใช้	-.206	-.168	-2.423	.016*
ค่าคงที่	1.721		4.108	.000
R=.348 R ² =.121 F=3.791				

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านภาวะซึมเศร้า พบว่า ตัวแปรที่ทำให้มีผลต่อสุขภาพจิตในด้านภาวะซึมเศร้า มีทั้งหมด 7 ปัจจัย ได้แก่

ปัจจัยส่วนบุคคล 4 ปัจจัย คือ เกรดเฉลี่ย 2.00-2.50 ทักษะการสื่อสารระดับพอใช้ ทักษะการสื่อสารระดับอ่อน และ ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าระดับอ่อน

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3 ปัจจัย ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ระดับไม่ค่อยดี และ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงในระดับพอใช้

ตารางที่ 25 การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านความวิตกกังวล

ตัวแปร	b	Beta	t-value	P-value
ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์				
วิชาชีพครู				
การให้เวลาในการให้คำปรึกษา และคำแนะนำของครูที่เลี้ยงใน ระดับปานกลาง	-.408	-.234	-3.485	.001**
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ระดับไม่ค่อย ดี	-.908	-.187	-2.799	.006**
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา และครูที่เลี้ยงระดับพอใช้	-.193	-.161	-2.376	.019*
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา และครูที่เลี้ยงระดับไม่ค่อยดี	-.407	-.167	-2.470	.014*
ค่าคงที่	1.881		4.423	.000
R=.368 R ² =.135 F=5.030				

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านความวิตกกังวล พบว่า ตัวแปรที่ทำให้มีผลต่อสุขภาพจิตในด้านความวิตกกังวล มีทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 4 ปัจจัย ได้แก่ การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูที่เลี้ยงในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ระดับไม่ค่อยดี ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูที่เลี้ยงระดับพอใช้ และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูที่เลี้ยงระดับไม่ค่อยดี

ตารางที่ 26 การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านภาวะทางจิต

ตัวแปร	b	Beta	t-value	P-value
ปัจจัยส่วนบุคคล				
ทักษะการสื่อสารระดับปานกลาง	-.091	-.209	-2.640	.009**
ค่าคงที่	.470		3.842	.000
R=.306 R ² =.094 F= 5.052				
ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์				
วิชาชีพครู				
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ไม่ค่อยดี	-.977	-.333	-5.262	.000**
ค่าคงที่	1.565		7.221	.000
R= .471 R ² =.222 F=13.906				

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านภาวะทางจิต พบว่า ตัวแปรที่ทำให้มีผลต่อสุขภาพจิตในด้านภาวะทางจิต มีทั้งหมด 2 ปัจจัย ได้แก่

ปัจจัยส่วนบุคคล 1 ปัจจัย คือ ทักษะการสื่อสารระดับปานกลาง

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ปัจจัย คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ไม่ค่อยดี

ตารางที่ 27 การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านการทำหน้าที่ทางสังคม

ตัวแปร	b	Beta	t-value	P-value
ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์				
วิชาชีพครู				
การให้เวลาในการให้คำปรึกษา และคำแนะนำของอาจารย์ นิเทศก์ในระดับน้อย	.323	.217	3.126	.002**
การให้เวลาในการให้คำปรึกษา และคำแนะนำของครูพี่เลี้ยงใน ระดับน้อย	.361	.243	2.774	.006**
ค่าคงที่	.039		.188	.851
R= .219 R ² = .045 F= 4.986				

*p < 0.05 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้านการทำหน้าที่ทางสังคม พบว่า ตัวแปรที่ทำให้มีผลต่อสุขภาพจิตในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม มีทั้งหมด 1 ปัจจัย ได้แก่

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2 ปัจจัย คือ การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ในระดับน้อย และการให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยงในระดับน้อย

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา
ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตารางที่ 28 ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู

ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและ				
ข้อ	หลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู				
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.44	.66	ปานกลาง
2	การจัดอาจารย์นิเทศก์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.91	.72	มาก
3	การจัดสถานที่ฝึกประสบการณ์	3.73	.83	มาก
4	การจัดการสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.87	.67	มาก
5	การจัดครูพี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.98	.78	มาก
ด้านสถานที่ฝึกประสบการณ์				
1	โรงเรียนมีสื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการ สอน	3.73	1.06	มาก
2	โรงเรียนอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน	3.84	.94	มาก
3	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาประสบการณ์วิชาชีพครูกับ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ฝึกสอน	3.71	.94	มาก
4	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาประสบการณ์วิชาชีพครูกับ ครูในโรงเรียน	3.93	.79	มาก
5	ภาระงานที่ได้รับมอบหมายจากสถานที่ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู	3.72	.78	มาก

ตารางที่ 28 ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ต่อ)

ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและ				
ข้อ	หลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านอาจารย์นิเทศก์		4.16	.60	มาก
1	อาจารย์นิเทศก์ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุง	4.09	.75	มาก
2	อาจารย์นิเทศก์ติดตามงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ	3.95	.76	มาก
3	อาจารย์นิเทศก์ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน	4.26	.70	มาก
4	อาจารย์นิเทศก์ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	4.24	.74	มาก
5	อาจารย์นิเทศก์ให้ความเป็นมิตรกับนักศึกษา	4.40	.70	มาก
6	อาจารย์นิเทศก์มีเวลาในการให้ปรึกษา	3.81	.87	มาก
7	อาจารย์นิเทศก์นิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ	4.09	.76	มาก
8	อาจารย์นิเทศก์รับฟังความคิดเห็นนักศึกษา	4.30	.71	มาก
9	อาจารย์นิเทศก์ช่วยพัฒนาทักษะด้านการสอนของนักศึกษา	4.25	.66	มาก
10	นักศึกษาสามารถประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ได้	4.24	.68	มาก
ด้านครูพี่เลี้ยง		4.07	.66	มาก
1	ครูพี่เลี้ยงตรวจแผนการจัดการเรียนรู้และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุง	4.01	.91	มาก
2	ครูพี่เลี้ยงติดตามงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ	4.07	.82	มาก
3	ครูพี่เลี้ยงให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน	4.13	.94	มาก
4	ครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	4.15	.92	มาก
5	ครูพี่เลี้ยงให้ความเป็นมิตรกับนักศึกษา	4.24	.88	มาก

ตารางที่ 28 ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ต่อ)

ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและ				
ข้อ	หลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
6	ครูที่เลี้ยงเข้าใจนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะ	4.08	.81	มาก
7	ครูที่เลี้ยงไว้วางใจให้นักศึกษาจัดการชั้นเรียน	4.13	.79	มาก
8	ครูที่เลี้ยงสังเกตการสอนอย่างสม่ำเสมอ	4.09	.89	มาก
9	ครูที่เลี้ยงมอบหมายภาระงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน	3.73	.89	มาก
10	ครูที่เลี้ยงมีเวลาให้คำปรึกษา	4.04	.93	มาก
ด้านอื่น ๆ		3.89	.60	มาก
1	ความพึงพอใจต่อการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะ	3.85	.78	มาก
2	ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร	3.79	.72	มาก
3	ความพึงพอใจต่อบุคลากรของคณะ	3.90	.62	มาก
4	ความพึงพอใจต่ออาจารย์ประจำหลักสูตร	4.01	.67	มาก
ความพึงพอใจภาพรวม		3.99	.46	มาก

จากตารางที่ 28 พบว่า นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา มีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .46) จำแนกออกเป็นรายด้านตามลำดับ ดังนี้ มีความพึงพอใจด้านอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .60) รองลงมา คือ ด้านครูที่เลี้ยง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .66) ด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .60) ด้านการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .50) และ ด้านสถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .65)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ณ ช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง (cross-sectional descriptive study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัย และหลักสูตรประถมศึกษาภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2)ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3)ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 200 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดภาวะสุขภาพจิตของ สุชีรา ภัทรายุทววรรณ์ และคณะ⁽⁵¹⁾

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคล นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 90 ส่วนใหญ่มีอายุ 22 ปี ร้อยละ 53.5 ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) 3.01-3.50 ร้อยละ 60 ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 80 ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 97.5 ส่วนใหญ่ไม่ดื่มสุรา ร้อยละ 80 และไม่เสพยาเสพติด ร้อยละ 100 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมที่ต่างจังหวัด ร้อยละ 86 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 96.5 ส่วนใหญ่ความเพียงพอของค่าใช้จ่ายมีเพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บสะสม ร้อยละ 54.5 ส่วนใหญ่สถานภาพครอบครัวบิดามารดาอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 72.5 ส่วนใหญ่ทักษะด้านการสื่อสารอยู่ในระดับดี ร้อยละ 56 ส่วนใหญ่ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.5 ส่วนใหญ่ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 47.5

ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ ร้อยละ 20 ส่วนใหญ่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน(สช.) ร้อยละ 32 ส่วนใหญ่ฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพครูระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 – 3 ร้อยละ 48.5 ส่วนใหญ่สอนเด็กจำนวน 20-30 คน ร้อยละ 53.5 ส่วนใหญ่จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนต่อสัปดาห์ คือ 8 – 15 ชั่วโมง ร้อยละ 58 ส่วนใหญ่งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ งานประจำชั้น ร้อยละ 84 งานจัดนิทรรศการของโรงเรียน ร้อยละ 66.5 งานวิชาการ ร้อยละ 50 งานธุรการ ร้อยละ 32.5 งานฝ่ายปกครอง ร้อยละ 4.5 และไม่ได้รับมอบหมายงานอื่น ๆ ร้อยละ 98.5 ส่วนใหญ่สถานที่พักขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ หอพัก ร้อยละ 61 ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษาที่ฝึก น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ร้อยละ 72.5 ส่วนใหญ่ได้รับการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์น้อยที่สุด ร้อยละ 100 ส่วนใหญ่ได้รับการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง น้อยที่สุด ร้อยละ 93.5 ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ในระดับดี ร้อยละ 93.5 ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงดี ร้อยละ 89 ส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศก์โดยอาจารย์นิเทศก์ 1-3 ครั้ง ร้อยละ 99 และ ส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศก์โดยครูพี่เลี้ยง 1-3 ครั้ง ร้อยละ 65

2.สรุปผลการวิจัย

2.1 ข้อมูลภาวะสุขภาพจิต

จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ส่วนใหญ่ มีสุขภาพจิตปกติในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ ร้อยละ 56 มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 85.5 มีสุขภาพจิตปกติในด้านความวิตกกังวล ร้อยละ 86.5 มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะทางจิต ร้อยละ 95.5 และมีสุขภาพจิตปกติในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ร้อยละ 84

เมื่อจำแนกตามหลักสูตร พบว่า นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยส่วนใหญ่ มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ ร้อยละ 50.5 มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 79.4 มีสุขภาพจิตปกติในด้านความวิตกกังวล ร้อยละ 84.5 มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะทางจิต ร้อยละ 92.8 และมีสุขภาพจิตปกติในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ร้อยละ 82.5

นักศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีสุขภาพจิตปกติในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ ร้อยละ 62.1 มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 91.3 มีสุขภาพจิตปกติในด้านความวิตกกังวล ร้อยละ 88.3 มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะทางจิต ร้อยละ 98.1 และมีสุขภาพจิตปกติในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ร้อยละ 85.4

2.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพจิต

จากการศึกษาพบว่า

2.2.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ มีทั้งหมด 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 5 ปัจจัย ได้แก่ เพศ โรคประจำตัว ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 2) ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2 ปัจจัย ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศ และการใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์

2.2.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า มีทั้งหมด 7 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 4 ปัจจัย ได้แก่ เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 4 ปัจจัย ได้แก่ สังกัดโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง และการใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์

2.2.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับด้านความวิตกกังวล มีทั้งหมด 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 4 ปัจจัย ได้แก่ การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง และ การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์

2.2.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะทางจิต มีทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2 ปัจจัย คือ ทักษะด้านการสื่อสาร และ ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 2) ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3 ปัจจัย ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง และ การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์

2.2.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม มีทั้งหมด 1 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2 ปัจจัย คือ การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยง การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา มีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .46) จำแนกออกเป็นรายด้านตามลำดับ ดังนี้ มีความพึงพอใจด้านอาจารย์นิเทศก์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .60) รองลงมา คือ ด้านครูพี่เลี้ยง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .66) ด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .60) ด้านการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .50) และ ด้านสถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .65)

อภิปรายผล

1.ภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จากการศึกษาพบว่า ภาพรวมของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ ร้อยละ 56 สามารถบอกได้ว่า นักศึกษาต้องเผชิญกับการสอนที่เต็มรูปแบบ เสมือนกับได้เป็นครูโดยแท้จริง จึงทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเหนื่อยล้า ความเครียด ความกดดัน หรือความวิตกกังวล ในช่วงแรก แต่พอเข้าสู่ช่วงที่เดือนที่ 3 นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์จริงและยอมรับกับกฎเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนได้กำหนดหรือทางมหาวิทยาลัยได้ออกแบบไว้ จึงทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตที่ปกติ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ พิชญา กุศลรักษ์ และ กานต์ จำรูญโรจน์⁽⁵²⁾ ที่ศึกษาความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจพบว่า การเกิดภาวะนี้ มาจากปัจจัยทางด้านจิตใจหรือพฤติกรรม ได้แก่ ความเครียด ความไม่สบายใจหรือความทุกข์ รูปแบบความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น วิธีการปรับตัวต่อปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น การไม่ยอมรับว่ามีความเจ็บป่วย การไม่ร่วมมือต่อการรักษา เป็นต้น ถ้านักศึกษาไม่สามารถปรับตัวได้อาจทำให้มีปัญหาสุขภาพจิตในด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ

คะแนนด้านภาวะซึมเศร้า นักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 85.5. อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษามีความเหนื่อยล้า เครียด กดดัน แต่ในการสอนที่ได้เจอเด็กนักเรียนที่หลากหลาย ได้เจอกับสถานการณ์ใหม่ ๆ เกิดความท้าทาย มีความสนุกสนานกับงานที่ได้รับประสบการณ์ใหม่ซึ่งเป็นประสบการณ์จริง จึงทำให้นักศึกษาไม่เกิดภาวะซึมเศร้า นอกจากนี้ นักศึกษาโดยส่วนใหญ่ไปฝึกสอนเป็นหมู่คณะ จึงมีเพื่อนนักศึกษาด้วยกันไว้คอยให้คำปรึกษาหรือเป็น

กำลังใจให้กันและกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ลีริรัตน์ หอมชื่นชม⁽¹⁸⁾ ที่ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2557 พบว่า นักศึกษามีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน และมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน สอดคล้องกับ ญัฐพร รอดเจริญ⁽⁶⁹⁾ ที่ศึกษาความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.3) มีความเครียดระดับสูง

คะแนนความวิตกกังวล นักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติในด้านความวิตกกังวล ร้อยละ 86.5 แสดงว่านักศึกษาได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจริงในปีที่ 5 โดยในปีที่ 3 และปีที่ 4 นักศึกษาได้มีการไปสังเกตการณ์สอนในโรงเรียนต่าง ๆ และมีโอกาสได้ทดลองสอนบางคาบ จึงทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการสอน การควบคุมชั้นเรียน การเขียนแผนการสอนได้ในระดับหนึ่ง อีกทั้งการที่มีอาจารย์นิเทศก์ไปนิเทศในแต่ละเดือน ก็ช่วยลดความวิตกกังวลให้กับนักศึกษาได้บ้าง สอดคล้องกับการศึกษาของ สอดคล้องกับการศึกษาของ นันทิ ปราโมช⁽⁶⁷⁾ ที่ศึกษาสภาพปัญหาที่มีผลต่อสุขภาพจิตของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง พบว่าไม่มีสภาพการณ์ใดที่จัดเป็นปัญหาทั้งในด้านส่วนตัว ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน และด้านการปฏิบัติงาน

คะแนนด้านภาวะทางจิต นักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติในด้านภาวะทางจิต ร้อยละ 95.5 อาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาไม่ได้มีความรู้สึกกดดันที่รุนแรงและเฉียบพลัน เนื่องจากได้มีการเตรียมความพร้อมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมาก่อนแล้ว ก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเต็มรูปแบบในชั้นปีที่ 5 อีกทั้งในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น ยังมีอาจารย์นิเทศของมหาวิทยาลัยเข้าไปให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำ จึงทำให้นักศึกษาคลายความวิตกกังวลต่าง ๆ ไปได้ สอดคล้องกับการศึกษาของเสาวรส ภูภาภรณ์⁽¹⁰⁾ ซึ่งกล่าวว่า การฝึกของนิสิตครูซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของนิสิตครูซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของนิสิตทุกคนที่จะได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและวิธีแก้ไข โดยมีอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบันและอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนให้ความช่วยเหลือและแนะนำ เพื่อให้นิสิตได้นำทฤษฎีที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียนไปปฏิบัติจริง ตลอดจนได้เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองสำหรับการเตรียมตัวเพื่อเป็นครูต่อไป

คะแนนด้านการทำหน้าที่ทางสังคม นักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตปกติในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ร้อยละ 84 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกเหนื่อยกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และอาจมีความกดดันกับการจัดกิจกรรมการสอน ตลอดจนการปรับตัวต่าง ๆ ซึ่งเป็นสังคมของการทำงานอย่างแท้จริง แต่นักศึกษาสามารถปรับตัว และสามารถออกไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อผ่อนคลายความเครียด ความกดดันต่าง ๆ ได้ดี สอดคล้องกับ Birch wood และคณะ⁽⁵⁶⁾ ได้กล่าวถึง

การทำหน้าที่ทางสังคมว่า เป็นความสามารถในการใช้ชีวิตด้วยตนเองอย่างอิสระและความสามารถในการปรับตัวทางสังคม โดยองค์ประกอบของการทำหน้าที่ทางสังคมได้แก่ การมีส่วนร่วมหรือการถอนตัวจากสังคม การสื่อสารระหว่างบุคคล การมีกิจกรรมทางสังคม การพักผ่อนหย่อนใจหรือกิจกรรมนันทนาการ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ประสิทธิภาพในการพึ่งพาตนเอง และการจ้างงานหรือการมีอาชีพ

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพจิต

2.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ

เพศ พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณใน เพศหญิง อาจเป็นไปได้ว่า เพศหญิงเป็นเพศที่มีจิตใจอ่อนไหวง่ายกว่า ชอบเก็บความรู้สึกต่าง ๆ มาเก็บคิดและไม่ค่อยแสดงออก หรือแสดงออกไม่ถูกวิธี จึงทำให้หลายครั้งที่เพศหญิงเก็บความรู้สึกมากจนเกินไป หรือแสดงอารมณ์ อารมณ์ออกมาแบบไม่ดี ไม่ถูกวิธี อีกทั้งคิดว่าตนเองไม่เท่าเทียมเพศชายด้วย นั้นเพราะความคาดหวังของสังคม ที่มีมักจะคิดว่าเพศชายเก่งกว่า แข็งแกร่งกว่า จึงทำให้เพศหญิงเลือกที่จะเก็บความรู้สึกไว้ เก็บความกดดันไว้ในใจตนเอง และแยกแยะความรู้สึก อารมณ์ และเหตุผลออกจากกันไม่ได้เท่ากับเพศชาย สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณ สีสัมประสงค์⁽⁷⁰⁾ ที่ศึกษา การศึกษา ความเครียดของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปีที่ 4-6 พบว่าเพศต่างกันจะมีความเครียดต่างกัน โดยเพศหญิงมีแนวโน้มเกิดความเครียดสูงกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ ธีฎญารัตน์ จันทระเสนา⁽⁷¹⁾ ที่ศึกษาความเครียดของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่านิสิตชายและนิสิตหญิง มีความเครียดโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โรคประจำตัว พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในการมีโรคประจำตัว อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษาที่มีโรคประจำตัวเมื่อเผชิญกับภาวะที่กดดันจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกเครียดและวิตกกังวลเพิ่มขึ้น จึงทำให้มีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ นงคราญ ภาสุก⁽⁴⁹⁾ ซึ่งได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพจิตซึ่งมีอิทธิพลมาจากความเครียดไว้ว่า ส่วนหนึ่งของความเครียดจากการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพ (Biological Stress) ได้แก่ ภาวะทางร่างกาย คือ สิ่งแวดล้อมรอบตัวที่สัมผัสด้านประสาททั้งห้า เช่น แสงสว่าง สภาพอากาศ มลภาวะต่างๆ สอดคล้องกับ ณีฎฐพร รอดเจริญ⁽⁶⁹⁾ ที่ศึกษาความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักศึกษา

ระดับปริญญาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า การมีโรคประจำตัวทางกายเป็นปัจจัยทำนายความเครียดระดับสูงถึงรุนแรงของระดับความเครียดของนิสิต

ทักษะด้านการสื่อสาร พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ แต่ไม่พบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษาที่มีทักษะด้านการสื่อสารที่ไม่ดีเกิดความรู้สึกเครียด ไม่สบายใจ เนื่องจากการสื่อสารเป็นทักษะที่สำคัญของผู้ที่เป็นครู เนื่องจากจะต้องอธิบาย และสอนนักเรียนให้เข้าใจ นอกจากนี้บางครั้งการที่นักศึกษาต้องสอนนักเรียนซึ่งมีวัยแตกต่างกันกับนักศึกษา นักศึกษาก็จะต้องใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนด้วย จึงทำให้ทักษะการสื่อสารอาจจะกลายเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษาได้ และนักศึกษาเองที่อาจมีการประเมินตนเองที่สูงเกินความเป็นจริงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องมาจากเป็นความรู้สึกที่นักศึกษามีต่อตนเองซึ่งส่งผลให้เกิดความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ สอดคล้องกับการศึกษาของ Lee และ Kim⁽⁷²⁾ ซึ่งกล่าวว่าการจัดการชั้นเรียนนั้นมีความสำคัญมากกว่าการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยการสื่อสารเป็นสิ่งที่ครูจะต้องฝึก ทั้งการพูดและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน โดยการสื่อสารนั้นเชื่อมโยงกับส่วนอื่น ๆ ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งการแก้ปัญหา การให้เหตุผล เป็นต้น

ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และไม่พบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ อาจเป็นไปได้ว่า ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป จึงทำให้นักศึกษา มีความเครียด ความกดดัน รวมถึงระดับขั้นที่แตกต่างกันจะมีความกดดันและความเครียดที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ส่งผลต่อความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชญา ตริยะพงษ์ประพันธ์⁽⁷³⁾ ที่ศึกษา อิทธิพลของความรู้ด้านการสอนที่มีต่อแรงจูงใจในการสอนโดยมีความเชื่อมั่นในตนเองด้านการสอนเป็นตัวแปรส่งผ่าน : โมเดลสมการเชิงโครงสร้างแบบกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างครูที่เลี้ยงและนิสิตฝึกสอน พบว่า ความรู้ด้านการสอนมีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นในตนเองด้านการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านิสิตฝึกสอนที่มีความรู้ด้านการสอนจะทำให้นิสิตฝึกสอนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองด้านการสอนสูงขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความเห็นของ Poznanski และคณะ⁽⁷⁴⁾ ที่กล่าวว่า หนึ่งในความท้าทายหลักที่นำไปสู่ความบกพร่องของการเป็นครูคือการขาดการเตรียมความพร้อมในการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลจากภาวะทางจิตใจ ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ แต่ไม่พบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณอาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษายังไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน และการทำงานต่าง ๆ เท่าที่ควรเนื่องจากนักศึกษายังอยู่ในขั้นตอนของการฝึก และเรียนรู้การ

ปฏิบัติงานด้านการสอน จึงทำให้เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ หรืออาจจะยังแก้ปัญหาได้ไม่ทัน ซึ่งเมื่อไม่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อาจส่งผลให้นักศึกษาเกิดภาวะวิตกกังวล เครียด และอาจทำให้เกิดความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา⁽⁷⁵⁾ ที่ศึกษา ระบบและรูปแบบการผลิตครูและระบบวิจัยของสถาบันผลิตครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยและความเป็นสากล พบว่า โรงเรียนต้องการครูที่มีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เนื่องจากการปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีทักษะการแก้ปัญหาต่าง ๆ

การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ แต่ไม่พบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แสดงว่า การให้เวลาของอาจารย์นิเทศก์นั้นเป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องการมาก ด้วยประสบการณ์ต่าง ๆ รวมไปถึงความรู้สึกอบอุ่นใจที่นักศึกษาได้รับรู้ว่า อาจารย์นิเทศมาและให้คำปรึกษา จะทำให้นักศึกษาคลายความกังวลได้ แต่การที่นักศึกษาได้รับเวลา และคำปรึกษาตลอดจนคำแนะนำน้อย ทำให้นักศึกษามีความเครียด กัดดันไม่สบายใจ และอาจส่งผลต่อความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจในที่สุด สอดคล้องกับความเห็นของ เดนชัย สมpong⁽⁷⁶⁾ ที่ศึกษา สภาพและปัญหาการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษา พบว่า นักศึกษาต้องการให้มีแนวทางในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาโดยต้องการให้มีระบบแจ้งปัญหาในการฝึกไปสู่อาจารย์ที่ปรึกษา และยังสอดคล้องกับความเห็นของ Borko และ Mayfield⁽⁷⁷⁾ ที่ศึกษา พบว่าความคาดหวังของนักศึกษาครูที่มีต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวข้องกับการสะท้อนกลับ การให้คำแนะนำ และการสนับสนุนในเรื่องของการฝึกประสบการณ์

ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความเจ็บป่วยทางกายที่เป็นผลมาจากภาวะทางจิตใจ ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงในระดับพอใช้ อาจเป็นไปได้ว่า การที่นักศึกษาและครูพี่เลี้ยงมีความสัมพันธ์พอใช้ ส่งผลให้นักศึกษากัดดันอย่างรุนแรงเพราะย่อมรู้สึกว่าตนเองถูกจับผิด ทำอะไรมักถูกตำหนิ หรือ มีคำพูดที่กระทบความรู้สึก รวมทั้งการแสดงออกทั้งนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงที่ส่งผลต่อกัน จึงทำให้ไม่มีความสุขในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เนื่องจากนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงนั้นจะต้องใกล้ชิดกันและทำงานร่วมกันตลอดจนจบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สอดคล้องกับการศึกษาของ นิตยารัตน์ คงนาลิก⁽⁶⁵⁾ ได้ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูป ตามการรับรู้ของนักศึกษา สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชพบว่า บทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาคาดหวังให้ปฏิบัติจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ สุจินดา ม่วงมี⁽⁷⁸⁾ ได้ศึกษาบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์

ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ที่สำคัญมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ บทบาทพี่เลี้ยง และ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณทิพา รอดแรงคำ และภาวิณี ศรีสุข วัฒนานันท์⁽¹⁷⁾ ที่ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่าปัญหาด้านครูพี่เลี้ยง เป็นปัญหาหนึ่งที่นักศึกษาเผชิญ เช่น ไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์กับนิสิตหรือนักศึกษาฝึกสอน ไม่เข้าใจ นโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของครู ไม่ยอมรับวิธีสอนของนิสิต/นักศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับ นวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆไม่เพียงพอ มีปัญหาการให้คำแนะนำนิสิตนักศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ของนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงยังมีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาการสอนของนักศึกษาจึงทำให้ หากเมื่อความสัมพันธ์ไม่ดีแล้ว นักศึกษาย่อมเกิดภาวะต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความเจ็บป่วยทางกายที่ ส่งผลต่อจิตใจ สอดคล้องกับที่ Cajkler และ Wood⁽⁷⁹⁾ กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยง และ นักศึกษาครูว่าจะต้องมีการสังเกตและให้ข้อมูลสะท้อนกลับทางตรง โดยเป็นการทำงานลักษณะที่ คู่ขนานกันไปกับทางมหาวิทยาลัย

2.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า

เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า ในการ วิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 2.00-2.50 อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนระดับนี้ จะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับเกรดเฉลี่ย และเมื่อต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเต็มรูปจึงเกิดความเครียด ความกดดัน เบื่อหน่าย รู้สึกอ่อนเพลีย ไม่อยากทำอะไร และรู้สึกถึงความไม่มีคุณค่าเท่าเพื่อน หรือคนอื่น ๆ ที่มีเกรดเฉลี่ยสูงกว่า และคิดอีกว่าตนเองเรียนไม่เก่ง อาจจะสอนไม่เก่งไปด้วย จึงทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ อรรณพ แสงแจ่ม⁽⁸⁰⁾ ที่ศึกษา ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายหลังการ ปริญญาการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีปัญหาการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ พฤกษา ผาติวรการ⁽⁸¹⁾ ที่ศึกษา ภาวะสุขภาพจิตของนิสิตคณะ แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า เกรดเฉลี่ยที่ลดลงมีผลให้เกิดความซึมเศร้ามากขึ้น

ทักษะด้านการสื่อสาร พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า ในการวิเคราะห์ ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในด้านทักษะการสื่อสารระดับพอใช้ และระดับอ่อน อาจเป็นไปได้ว่า ทักษะการสื่อสารเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นครู ดังนั้นสำหรับ นักศึกษาที่มีทักษะการสื่อสารระดับพอใช้ถึงอ่อนจึงกลายเป็นปัญหาที่สำคัญ ทั้งการสื่อสารภายใน ห้องเรียน และการสื่อสารภายนอกห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารกับนักเรียน ครูพี่เลี้ยง หรือ แม้กระทั่งกับผู้บริหารโรงเรียน ก็ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่สำคัญทั้งนั้น เมื่อนักศึกษารู้สึกว่าตนเองไม่

สามารถจะสื่อสารได้ดี จึงมีความกังวล ความเครียด และรู้สึกวุ่นวายตนเอง ไม่มีความสามารถที่จะสื่อสารกับคนอื่นได้ดี อาจเป็นเหตุให้นักศึกษาเก็บตัว ไม่อยากพูดคุย หรือสื่อสารกับใคร สอดคล้องกับการศึกษาของ พิชัย อภิภูสกุล และ ศิริไชย หงษ์สงวนศรี⁽⁵³⁾ ที่กล่าวว่า โรคซึมเศร้าเกิดจากหลายสาเหตุร่วมกัน เช่น ปัจจัยทางด้านจิตสังคม ได้แก่ เหตุการณ์ในชีวิตและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพ เป็นต้น

ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ แต่ไม่พบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ อาจเป็นไปได้ว่า ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นทักษะหลักที่นักศึกษาจะต้องใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งหากนักศึกษามีทักษะด้านนี้ไม่ดีพอหรือไม่สามารถควบคุมชั้นเรียน นักเรียนได้ดี ก็จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนตามไปด้วย รวมทั้งส่งผลกับนักศึกษาเองที่จากรู้สึกว่าตนเองไม่มีประสิทธิภาพในการสอน การควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควร สอดคล้องกับการศึกษาของ อรรถนพ แสงแจ่ม⁽⁸⁰⁾ ที่ศึกษา ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายหลังการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตฝึกสอนมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$, $S.D. = 0.79$) สอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ⁽²⁹⁾ ที่ กำหนดคุณสมบัติครูปฐมวัยไว้อันดับแรกคือ ด้านความรู้ความสามารถ คือ มีวุฒิการศึกษาปฐมวัยหรือเคยผ่านการอบรมระดับปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวการจัดการประสบการณ์การนำไปใช้ได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และมีความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กได้ และ สอดคล้องกับ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร⁽³⁶⁾ ซึ่งได้ระบุบทบาทที่สำคัญของครูประถมศึกษา เช่น การเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้าใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นต้น

ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในด้านทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าระดับอ่อน อาจเป็นไปได้ว่า การที่นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริงนั้น ย่อมมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการสอน ปัญหาอุปกรณ์การสอน หรือปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะทำให้การจัดการเรียนการสอนหรือการทำงานอื่น ๆ ไม่ราบรื่น ดังนั้นหากนักศึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ รวมถึงการที่นักศึกษารู้สึกถึงความลำบาก ความอึดอัดกับการแก้ปัญหาไม่ได้หรือไม่ดีในสถานการณ์ขณะสอน หรือทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ทำให้นักศึกษาจะรู้สึกถึงศักยภาพที่ไม่ดีของตนเอง ก็อาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าได้ในที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรางคณา คงเพชร⁽⁸²⁾ ที่ศึกษา ความสุขของภาวะซึมเศร้าและ

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นอายุระหว่าง 10-15 ปี ที่มารับบริการที่สถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี พบว่า อัตราความชุกของภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นอายุระหว่าง 10-15 ปี ร้อยละ 25.9 อัตราความชุกของพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ร้อยละ 12.6 และพบความชุกของการเกิดทั้งภาวะซึมเศร้า และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ร้อยละ 10.1

สังกัดโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า ในการวิเคราะห์ตัวแปร รายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในด้านสังกัดโรงเรียน คือ สังกัด คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) อาจเป็นไปได้ว่า โรงเรียนที่สังกัดแตกต่างกันนั้นมีความคาดหวังต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่สังกัด คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จะมีความคาดหวังต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สูงมาก เนื่องจากมาตรฐานของโรงเรียนที่สูง และเป็นโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การบริหารของมหาวิทยาลัย ผู้สอนส่วนใหญ่ก็จะมาจากคณะวิชาที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้มาตรฐานของโรงเรียนสูงตามไปด้วย ดังนั้นเมื่อนักศึกษาได้มาฝึกที่สังกัดนี้ ต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เข้มงวดกว่า สังกัดโรงเรียนอื่น ๆ จึงเกิดความเครียดที่สะสมระหว่างที่ฝึกอยู่เป็นระยะเวลา 4 เดือน จึงมีโอกาสสูงที่นักศึกษาจะมีภาวะซึมเศร้าได้ สอดคล้องกับความเห็นของ พิชัย อัญญสกุล และ ศิริไชย หงษ์สงวนศรี⁽⁵³⁾ ที่กล่าวถึงการเกิดโรคซึมเศร้าว่า เกิดจากหลายสาเหตุรวมกัน ได้แก่ ปัจจัยด้านชีวภาพ ได้แก่ พันธุกรรม สารส่งประสาท ระบบต่อมไร้ท่อ ความผิดปกติทางประสาทสรีรวิทยา และปัจจัยทางด้านจิตสังคม ได้แก่ เหตุการณ์ในชีวิตและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพ ปัจจัยตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์

การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ แต่ไม่พบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ อาจเพราะ นักศึกษาต้องการการให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์เป็นอย่างมาก แต่ด้วยเวลาที่มีจำกัดในการนิเทศ จึงทำให้อาจารย์นิเทศก์มีเวลาให้คำปรึกษาและคำแนะนำต่าง ๆ ที่น้อย จึงทำให้นักศึกษาซึ่งมีความเครียดและกดดันต่อการสอนและสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ อยู่แล้ว ไม่รู้จะหาทางออกกับปัญหาต่าง ๆ อย่างไร ครั้นเมื่อเก็บความเครียดและกดดันไว้มากขึ้น ก็อาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าได้ในที่สุด สอดคล้องกับความเห็นของ ประวีณา เอี่ยมยี่สุน⁽⁸³⁾ ที่กล่าวถึงปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์ว่า อาจารย์นิเทศก์ควรสอนตามกำหนดเวลา นอกจากนี้ควรจัดเวลาว่างให้นักศึกษาเข้ามาพบได้ กรณีต้องการคำปรึกษา การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์มีความสำคัญมากโดยยังสอดคล้องกับความเห็นของ Goddard และคณะ⁽⁸⁴⁾ ที่กล่าวว่า คุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ในการกำกับติดตามและสนับสนุนนักศึกษาครูเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาครูในอนาคต โดยต้องสนับสนุนเขาให้เกิดการเรียนรู้และผูกพันในห้องเรียน โดยต้องมีเวลาให้คำปรึกษาและสนับสนุนนักศึกษาครู

ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ในระดับไม่ค่อยดี อาจเป็นไปได้ว่า การที่นักศึกษามีความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยดี มีหลายสาเหตุทั้งตัวนักศึกษาเองที่ไม่ปรับตัวเข้าหาอาจารย์นิเทศก์ หรือคนรอบข้าง อาจไม่กล้าเล่าเรื่องราวหรือปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ หรือนักศึกษาอาจเป็นคนที่มีความบุคลิกภาพที่เก็บตัว ไม่ยุ่งสูงส่งกับใคร และอาจเป็นที่อาจารย์นิเทศก์ที่ไม่ค่อยมีเวลาให้มากพอ ทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์มีความห่างเหินกัน จึงส่งผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเนื่องจากอาจารย์นิเทศก์จะคอยนิเทศก์การสอน และประเมินการสอนของนักศึกษา อีกทั้งยังคอยให้คำแนะนำและให้กำลังใจในการฝึกสอนด้วย ซึ่งการที่นักศึกษามีความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยดีนั้น อาจส่งผลให้นักศึกษามีภาวะซึมเศร้าได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ขนิษฐา หินอ่อน⁽⁶⁾ ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการสอน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากอาจารย์มีวิธีการให้คำแนะนำ วิธีการวิเคราะห์งานหลังการสอน และเกณฑ์การให้คะแนนที่แตกต่างกันสอดคล้องกับการศึกษาของ สุจินดา ม่วงมี⁽⁷⁸⁾ ได้ศึกษาบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ที่สำคัญมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ บทบาทที่เลี้ยง ในความรับผิดชอบที่สำคัญที่สุด 2 หน้าที่ คือ ตรวจแผนการสอนและสังเกตการสอนของนิสิตฝึกสอน รวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ และส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิตฝึกสอนในการปฏิบัติการฝึกสอน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีความใกล้ชิดกับนักศึกษามาก ดังนั้นความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์จึงมีผลต่อความซึมเศร้าของนักศึกษา สอดคล้องกับความเห็นของ Cairns และ Almedia⁽⁸⁵⁾ ที่กล่าวถึงการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา โดยทำการวิจัยเรื่อง มุมมองทางบวกของอาจารย์นิเทศก์ในมุมมองของนักศึกษาครู โดยศึกษาจากนักศึกษาครู จำนวน 224 คน ที่กำลังฝึกสอน โดยผลลัพธ์แสดงให้เห็นว่า คุณสมบัติส่วนบุคคลของอาจารย์นิเทศก์ และปฏิสัมพันธ์ที่มีขึ้นกับนักศึกษาครูมีความสำคัญต่อการฝึกสอน

ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูที่เลี้ยง พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะซึมเศร้า ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูที่เลี้ยงในระดับพอใช้ อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษาไม่สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ภายใต้อาณัติของกติกา สังคม วัฒนธรรมทางสังคมที่เรื่องการ เคารพ

ผู้ใหญ่ หรือการยอมรับฟังความคิดเห็นทั้งสองฝ่าย หรืออาจเกิดจากครูพี่เลี้ยงที่คาดหวังในตัวนักศึกษาที่สูงเกิน หรือการเพิกเฉย ไม่ค่อยสนใจใส่ใจเท่าที่ควร เพราะคิดว่านักศึกษาสามารถดูแลตนเองได้ หรือมีความสามารถ ซึ่งทำให้นักศึกษารู้สึกความเครียด กัดดัน หรือรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับการยอมรับจากครูพี่เลี้ยง หรือไม่มีความสุขในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เนื่องจากนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงนั้นจะต้องใกล้ชิดกันและทำงานร่วมกันตลอดจนจบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จะก่อให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ นิตยารัตน์ คงนาลิก⁽⁶⁵⁾ ได้ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูป ตามการรับรู้ของนักศึกษา สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชพบว่า บทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาคาดหวังให้ปฏิบัติจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ สุจินดา ม่วงมี⁽⁷⁸⁾ ได้ศึกษาบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ ที่สำคัญมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ บทบาทพี่เลี้ยง และ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณทิพา รอดแรงคำ และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์⁽¹⁷⁾ ที่ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่าปัญหาด้านครูพี่เลี้ยงเป็นปัญหาหนึ่งที่นักศึกษาเผชิญ เช่น ไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์กับนิสิตหรือนักศึกษาฝึกสอน ไม่เข้าใจนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของครู ไม่ยอมรับวิธีสอนของนิสิต/นักศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆไม่เพียงพอ มีปัญหาการให้คำแนะนำนิสิตนักศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ Devos⁽⁸⁶⁾ ยังได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาคู และ คุณภาพของการกำกับติดตามเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและการเติบโตเป็นมืออาชีพของนักศึกษาครู

2.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับด้านความวิตกกังวล

การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความวิตกกังวล ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ แต่ไม่พบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ จะเห็นได้ว่า การที่นักศึกษาออกไปฝึกสอนนั้นย่อมมีความกดดันและความกังวลเป็นอย่างมาก เนื่องจากออกไปเผชิญสถานการณ์จริงอย่างเต็มรูปแบบเป็นครั้งแรก ดังนั้นหากนักศึกษาได้รับคำแนะนำที่น้อย ความวิตกกังวลก็จะเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ สอดคล้องกับความเห็นของ วรณทิพา รอดแรงคำ และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์⁽¹⁷⁾ ที่กล่าวว่า ปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์หรือครูพี่เลี้ยง พบว่า อาจารย์นิเทศก์ขาดความสม่ำเสมอในการนิเทศ อุทิศเวลาในการให้คำปรึกษาแก่นิสิตหรือนักศึกษาไม่เพียงพอ ไม่ช่วยนิสิตหรือนักศึกษาในการพัฒนาทักษะการสอน ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิตหรือนักศึกษาและขาดความรอบรู้ในเรื่องการนิเทศ และนิสิตนักศึกษาต้องการให้อาจารย์

นิเทศก์ช่วยแนะนำวิธีสอนและการใช้สื่อการสอน จะเห็นได้ว่าการใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์เป็นส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนานักศึกษาครู สอดคล้องกับความเห็นของ Chizhik และคณะ⁽⁸⁷⁾ ที่กล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์กำกับนักศึกษาครูโดยการช่วยให้เขาสามารถสร้างแนวความคิดใหม่ๆเพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ โดยการคอยสนับสนุนนักศึกษาครูเพื่อให้เขาได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านประสบการณ์ใหม่ของเขาเอง ทั้งนี้อาจารย์นิเทศก์จะต้องใช้เวลาในการพูดคุยและแนะนำ

การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยง พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความวิตกกังวล ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในด้านการใช้เวลาให้คำปรึกษาจากครูพี่เลี้ยงระดับปานกลาง อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษายังไม่มีประสบการณ์ในการจัดการสอนมากนัก ตลอดจนถึงไม่มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ จึงทำให้นักศึกษาต้องการได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน โดยการได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำในระดับปานกลางอาจยังไม่เพียงพอสำหรับนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาเองอาจไม่กล้าเข้าไปขอคำปรึกษาจากครูพี่เลี้ยง มีความเกรงใจ หรืออาจรู้สึกว่าคุณครูพี่เลี้ยงมีภาระงานที่หนักมากอยู่แล้ว ไม่อยากให้ตัวเองเข้าไปเป็นภาระอีก ส่วนครูพี่เลี้ยงอาจจะรู้สึกว่านักศึกษาทำได้ดีแล้วเลยไม่ได้แนะนำหรือให้เวลามากพอ เนื่องจากครูพี่เลี้ยงเองก็มีภาระงานที่มากอยู่ จึงทำให้นักศึกษารู้สึกว่าได้รับการใช้เวลาในการให้คำปรึกษาในระดับปานกลางเกิดความวิตกกังวลได้ จึงทำให้เกิดภาวะวิตกกังวลได้ เนื่องจากนักศึกษายังไม่มีประสบการณ์มากนัก การที่ได้ปรึกษาผู้ที่มีประสบการณ์จึงเป็นสิ่งที่ช่วยลดความวิตกกังวลได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ อัมพร ธนะวัฒน์ สัจจะเสรี⁽⁸⁸⁾ ที่ศึกษาความวิตกกังวลของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2551 พบว่านิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 มักประสบปัญหาการเรียนในด้านความไม่เข้าใจเนื้อหา อาจารย์สอนเร็ว โดยมีความวิตกกังวลในการทำแฟ้มสะสมผลงานและการรายงานหน้าชั้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งนิสิตแก้ปัญหาด้วยการปรึกษารุ่นพี่หรือเพื่อน สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีมิ่งคล เทพเรณู⁽⁸⁹⁾ ที่ศึกษารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูปร่างแบบของนักศึกษาภาคปกติ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่าครูพี่เลี้ยงบางคนเข้มงวดกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูปร่างแบบไม่เป็นกันเอง ทำให้นักศึกษาไม่กล้าขอคำปรึกษา บางคนไม่มีความเชี่ยวชาญในการนิเทศ และบางคนมีภาระงานอื่นมากจนไม่มีเวลานิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูปร่างแบบ ทั้งนี้การให้คำปรึกษาของพี่เลี้ยงยังมีส่วนช่วยทำให้นักศึกษาสามารถที่จะเรียนรู้การเป็นครูที่ดีและมีคุณภาพได้ ดังนั้นการที่นักศึกษาไม่ได้รับคำปรึกษาจากครูพี่เลี้ยงอาจยิ่งเพิ่มความวิตกกังวลมากขึ้นไปอีก ดังที่ Phillips และ Chetty⁽⁹⁰⁾ ได้กล่าวถึงบทบาทของครูพี่เลี้ยงว่า ครูพี่เลี้ยงไม่เพียงแต่ช่วยในเรื่องการสอนเท่านั้น หากแต่ยังช่วยให้คำแนะนำในการเป็นครูที่ดีด้วย โดยการติดตามการสอนจะช่วย

ทำให้ลดช่องว่างเรื่องคุณภาพของการสอนและทำให้แน่ใจว่าผู้สอนจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการสอนด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความวิตกกังวล ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ไม่ค่อยดี อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษามีความเครียด ความกดดันในการเตรียมการสอน การสอน หรือเวลาที่อาจารย์นิเทศก์มานิเทศตนเอง เมื่อเกิดความกังวลจึงไม่กล้าเข้าหาอาจารย์นิเทศก์ กลัวถูกตำหนิ หรืออาจารย์นิเทศก์มีความคาดหวังกับนักศึกษาที่สูง เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์นิเทศก์ไม่ค่อยดี ทำให้นักศึกษามีปัญหาสุขภาพจิต ทางด้านวิตกกังวลได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิรดา ทองเชื้อ⁽⁶⁴⁾ ที่ศึกษา ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอน สาขาคุณธรรมศาสตรศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พบว่านิสิตฝึกสอนมีปัญหาด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านอาจารย์นิเทศก์ อยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ คือ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน เวลาในการให้คำปรึกษา การช่วยนิสิตในการพัฒนาทักษะด้านการสอน และการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ และความคาดหวังในตัวนิสิต สอดคล้องกับการศึกษาของ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุจินดา ม่วงมี⁽⁹¹⁾ ที่ศึกษา บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ พบว่าความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ที่มีความสำคัญมากที่สุดตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน ได้แก่ ตรวจสอบการสอนและสังเกตการสอนของนิสิตฝึกสอน รวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ ส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิตฝึกสอนในการปฏิบัติการฝึกสอน และอำนวยความสะดวกในการพบพูดคุยเกี่ยวกับข้อมูลป้อนกลับ ระหว่างนิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ โดยความวิตกกังวลของนักศึกษานั้นย่อมเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์มีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างมากในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดังที่Beck⁽⁷⁾ กล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ที่มีความสำคัญโดยเป็นผู้ที่อำนวยความสะดวกขณะที่ดำเนินการฝึกสอน ขณะเดียวกันยังเป็นผู้ส่งเสริมและแนะแนวทางการเรียนรู้กระบวนการสอน และ มีความสำคัญต่อการสนับสนุนทางอารมณ์ของนักศึกษาฝึกสอนด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูที่เลี้ยง พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความวิตกกังวล ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูที่เลี้ยงในระดับพอใช้ และไม่ค่อยดี อาจเป็นไปได้ว่า การที่นักศึกษาและครูที่เลี้ยงมีความสัมพันธ์ที่ระดับพอใช้ และไม่ค่อยดี ทำให้นักศึกษาเกิดความวิตกกังวลว่า ตนเองจะสอนได้ดีไหม จะสอนถูกใจครูที่เลี้ยงหรือไม่ ครูที่เลี้ยงจะตำหนิตนเอง หรือ แม้ตัวนักศึกษาเองที่มีความกังวลในการเตรียมการสอนในด้านที่ตนเองไม่ถนัดแต่ครูที่เลี้ยงต้องการให้สอน

เพื่อต้องการฝึกนักศึกษาให้มีความสามารถหลากหลายด้าน ก็จะส่งผลให้นักศึกษาคิดค้น หรือไม่มี ความสุขในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เนื่องจากนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงนั้นจะต้องใกล้ชิดกันและ ทำงานร่วมกันตลอดจนจบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สอดคล้องกับการศึกษาของ นิตยารัตน์ คงนาถิก⁽⁶⁵⁾ ได้ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูป ตามการรับรู้ของนักศึกษา สถาบัน ราชภัฏนครศรีธรรมราชพบว่า บทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาคาดหวังให้ปฏิบัติจริงในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณทิพา รอดแรงคำ และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์⁽¹⁷⁾ ที่ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่าปัญหาด้านครูพี่เลี้ยงเป็นปัญหาหนึ่งที่ นักศึกษาเผชิญ เช่น ไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์กับนิสิตหรือนักศึกษาฝึกสอน ไม่เข้าใจนโยบายการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพของครู ไม่ยอมรับวิธีสอนของนิสิต/นักศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทาง การศึกษาใหม่ๆไม่เพียงพอ มีปัญหาการให้คำแนะนำนิสิตนักศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ด้วย ครูพี่เลี้ยงจะต้อง คอยติดตามการสอนของนักศึกษาครู ดังนั้น การที่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีย่อมทำให้นักศึกษาวิตกกังวล เป็นอย่างมาก ดังที่ Quick⁽⁹²⁾ ได้กล่าวถึงบทบาทของครูพี่เลี้ยงว่า ครูพี่เลี้ยงมีบทบาทที่สำคัญเป็น อย่างมากในการพัฒนาทักษะการสอนของนักศึกษาครูในด้านการสอนและการจัดการชั้นเรียน โดยมี อิทธิพลทางตรงตลอดการปฏิบัติการสอน เนื่องจาก ตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาครูจะต้องสังเกตการ ทำงานของพี่เลี้ยงเพื่อเรียนรู้วิธีการทำงาน วิธีการสอน การจัดการชั้นเรียนและภาระอื่น ๆ ที่ต้อง ดำเนินการ

2.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะทางจิต

ทักษะด้านการสื่อสาร พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะทางจิต ในการวิเคราะห์ ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในทักษะด้านการสื่อสารระดับปาน กลาง อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษารู้สึกว่าตนเองมีทักษะด้านการสื่อสารไม่ค่อยดีซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญ สำหรับคนที่เป็นครู จึงมีความเครียด ความกดดัน รู้สึกไม่กล้า ไม่มีความมั่นใจ ในการสื่อสารหรือการ สอนที่ต้องใช้ภาษาในการอธิบายให้นักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจ โดยการที่นักศึกษาต้องออกไป ฝึกสอน กับนักเรียนที่มีวัยที่แตกต่างกัน คือ ระดับชั้นประถมศึกษาและปฐมวัย ซึ่งต้องใช้ภาษาที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย ตลอดจนใช้ภาษาให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน จึงทำให้นักศึกษาที่ออกฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีจิตใจไม่มั่นคง หรือมีกรรมพันธุ์ เมื่อถูกบีบคั้นจากภายนอกมากอาจทำให้ เกิดภาวะทางจิตได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิรดา ทองเชื้อ⁽⁶⁴⁾ ที่ศึกษา ปัญหาการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอน สาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่านิสิตฝึกสอนมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับปาน

กลาง ด้านการใช้ภาษาอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ การเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์และชีวิตของนักเรียนและการสรุปเนื้อหา

ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะทางจิต ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ แต่ไม่พบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ อาจเป็นไปได้ว่า การที่นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริงนั้น ย่อมมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการสอน ปัญหาอุปกรณ์การสอน หรือปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะทำให้การจัดการเรียนการสอนหรือการทำงานอื่น ๆ ไม่ราบรื่น ดังนั้นหากนักศึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ รวมถึงการที่นักศึกษารู้สึกถึงความลำบาก ความอึดอัดกับการแก้ปัญหาไม่ได้หรือไม่ดีในสถานการณ์ขณะที่สอน หรือทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ทำให้นักศึกษาจะรู้สึกถึงศักยภาพที่ไม่ดีของตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ สโรชา คล้ายพันธุ์⁽¹⁹⁾ ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี พบว่า นักศึกษาควรรู้จักประยุกต์การใช้สื่ออุปกรณ์การสอนเมื่ออุปกรณ์ไม่เพียงพอ

ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะทางจิต ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ไม่ค่อยดี อาจเป็นไปได้ว่า ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาอาจมีภาวะกดดันที่รุนแรงจากอาจารย์นิเทศก์ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์บางท่านอาจมีความคาดหวังต่อนักศึกษาที่ค่อนข้างสูงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งนักศึกษาบางคนอาจมีบุคลิกภาพเดิมไม่มั่นคง กลไกทางจิตไม่เข้มแข็ง ก็อาจจะทำให้เกิดภาวะทางจิตได้ นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์ยังเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งถ้านักศึกษามีความสัมพันธ์ที่ไม่ดี อาจยิ่งทำให้เกิดภาวะทางจิตได้มากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักศึกษาเป็นอย่างมาก โดย Enz และ Freeman⁽⁹³⁾ ได้สำรวจรูปแบบของอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย พบว่า อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยถูกคาดหวัง ในบทบาทและความรับผิดชอบในกระบวนการฝึกสอน คือ เป็นพี่เลี้ยง เป็นแหล่งทรัพยากรมืออาชีพ และเป็นผู้อธิบาย โดย การเป็นพี่เลี้ยงคือการสนับสนุน ให้คำแนะนำ ให้ข้อมูลสะท้อนกลับและส่งเสริมนักศึกษา ครู ส่วนการเป็นแหล่งทรัพยากรมืออาชีพคือ การสนับสนุนและแนะแนวทางการทำงานร่วมกับครูในโรงเรียน และ ในบทบาทของการเป็นผู้อธิบายคือ การมุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกในด้านการสื่อสารและการจัดการความขัดแย้งให้กับนักศึกษาครู

ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะทางจิต ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ แต่ไม่พบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ อาจเป็นไปได้

ว่า นักศึกษาและครูที่เลี้ยงนั้นจะต้องใกล้ชิดกันและทำงานร่วมกันตลอดจนจบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งสองเทคนิคต่าง ๆ แนะนำแก้ปัญหาหรือการให้คำปรึกษาในเวลามีนักศึกษาผู้ฝึกเรียน กอดตันทั้งในการสอน หรือชีวิตส่วนตัวของนักศึกษาเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ นิตยารัตน์ คงนาถิก⁽⁶⁵⁾ ได้ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นต้นตามการรับรู้ของนักศึกษา สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชพบว่า บทบาทของอาจารย์ที่เลี้ยง นักศึกษาคาดหวังให้ปฏิบัติจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ สุจินดา ม่วงมี⁽⁷⁸⁾ ได้ศึกษาบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ ที่สำคัญมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ บทบาทที่เลี้ยง และ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณทิพา รอดแรงคำ และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์⁽¹⁷⁾ ที่ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่าปัญหาด้านครูที่เลี้ยงเป็นปัญหาหนึ่งที่นักศึกษาเผชิญ เช่น ไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์กับนิสิตหรือนักศึกษาฝึกสอน ไม่เข้าใจนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของครู ไม่ยอมรับวิธีสอนของนิสิต/นักศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆ ไม่เพียงพอ มีปัญหาการให้คำแนะนำนิสิตนักศึกษา เป็นต้น จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ของนักศึกษาและครูที่เลี้ยงมีความสำคัญอย่างมากในการที่ทำให้นักศึกษาเกิดภาวะทางจิตได้ เนื่องจากจะต้องมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด ดังที่ Cajkler และ Wood⁽⁹⁴⁾ กล่าวว่า ความร่วมมือกันของครูที่เลี้ยงและนักศึกษาครูเกี่ยวข้องกันอย่างมาก ทั้งในด้านของพลังและประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งจะช่วยเพิ่มการทำงานร่วมกันและทำให้การสอนของนักศึกษาประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านภาวะทางจิต ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ แต่ไม่พบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ นั่นเพราะ อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่ช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้และช่วยหาทางออกในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นหากนักศึกษาไม่ได้รับคำปรึกษา หรืออาจารย์นิเทศก์ไม่มีเวลาให้คำแนะนำ อาจส่งผลให้นักศึกษาจำนวนหนึ่งรู้สึกเครียด กอดตัน และนำไปสู่ภาวะทางจิตได้ สอดคล้องกับความเห็นของ สิริรัตน์ หอมชื่นชม⁽¹⁸⁾ ได้ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือปัญหาด้าน อาจารย์นิเทศก์ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ไม่มานิเทศ มาแล้วไม่ดู รีบมารับกลับไม่ให้คำปรึกษา ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการให้เวลาของอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษาฝึกสอนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับที่ Jacobs และคณะ⁽⁹⁵⁾ กล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทในการเข้าเยี่ยม สังเกต และให้คำแนะนำกับนักศึกษาครูขณะที่ฝึกสอนอยู่ที่โรงเรียน แต่อาจารย์นิเทศก์มีเวลาที่สั้นและบางครั้งก็ไม่มีเวลาเลย จึงทำให้นักศึกษาครูไม่เกิดการเรียนรู้และได้รับความคิดเห็นในการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นครูที่ดี

2.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม

การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในด้านการให้เวลาให้คำปรึกษาจากอาจารย์นิเทศก์ระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าการให้เวลาและการให้คำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์จะช่วยทำให้นักศึกษาได้ข้อเสนอแนะและวิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการสอนและการใช้ชีวิตในสภาพสังคมจริง ดังนั้นการที่นักศึกษาได้รับเวลาให้คำปรึกษาน้อยจึงทำให้นักศึกษารู้สึกส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ยิ่งเพิ่มความหลีกเลี่ยงสังคมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ เอกภูมิ จันทระขันตี⁽⁹⁶⁾ พบว่า นิสิตต้องการมีโอกาสพบปะกับอาจารย์นิเทศก์เพื่อปรึกษาและวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน ดังจะเห็นได้ว่าอาจารย์นิเทศก์มีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษาเช่นเดียวกัน หากแต่เป็นพี่เลี้ยงที่ดูแลในฝั่งของมหาวิทยาลัย ดังนั้นการให้เวลาในการให้คำแนะนำจึงเป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องการเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่ง Tonna และคณะ⁽⁹⁷⁾ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้คอยชี้แนะว่า จะต้องคอยสนับสนุนและให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อกระตุ้นการปรับปรุงตนเองของนักศึกษา และ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ และรู้สึกเป็นอิสระในการปรับปรุงตนเอง

การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยง พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ในการวิเคราะห์ตัวแปรรายคู่ และพบความสัมพันธ์เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในด้านการให้เวลาให้คำปรึกษาจากครูพี่เลี้ยงระดับน้อย นั่นเพราะ นักศึกษายังไม่มีประสบการณ์ในการจัดการสอนมากนัก ตลอดจนถึงไม่มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ จึงทำให้นักศึกษาต้องการได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน โดยการได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำในระดับน้อยอาจยังไม่เพียงพอสำหรับนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาเองอาจไม่กล้าเข้าไปขอคำปรึกษาจากครูพี่เลี้ยง มีความเกรงใจ หรืออาจรู้สึกว่าการปรึกษาครูพี่เลี้ยงมีภาระงานที่หนักมากอยู่แล้ว ไม่อยากให้ตัวเองเข้าไปเป็นภาระอีก ส่วนครูพี่เลี้ยงอาจจะรู้สึกว่านักศึกษาทำได้ดีแล้วเลยไม่ได้แนะนำหรือให้เวลามากพอ เนื่องจากครูพี่เลี้ยงเองก็มีภาระงานที่มากอยู่ จึงทำให้นักศึกษารู้สึกว่าได้รับการให้เวลาในการให้คำปรึกษาระดับน้อยเกิดความรู้สึกถึงการถูกละเลยหรือไม่ใส่ใจเท่าที่ควรทำให้นักศึกษาไม่อยากร่วมกิจกรรม หรือไม่อยากให้ความสำคัญกับสิ่งอื่น นักศึกษายังไม่มีประสบการณ์มากนัก การที่ได้ปรึกษาผู้ที่มีประสบการณ์จึงเป็นสิ่งที่ช่วยคลายความวิตกกังวลได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ อัมพร ธนะวัฒน์สังจะเสรี⁽⁸⁸⁾ ที่ศึกษาความวิตกกังวลของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2551 พบว่านิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 มักประสบปัญหาการเรียนในด้านความไม่เข้าใจเนื้อหา อาจารย์สอนเร็ว โดยมีความวิตกกังวลในการทำ

แฟ้มสะสมผลงานและการรายงานหน้าชั้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งนิสิตแก้ปัญหาด้วยการปรึกษารุ่นพี่หรือเพื่อน สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีมงคล เทพรณู⁽⁸⁹⁾ ที่ศึกษารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบของนักศึกษาภาคปกติ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่าครูพี่เลี้ยงบางคนเข้มงวดกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ไม่เป็นกันเอง ทำให้นักศึกษาไม่กล้าขอคำปรึกษา บางคนไม่มีความเชี่ยวชาญในการนิเทศ และบางคนมีภาระงานอื่นมากจนไม่มีเวลาดนิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อีกทั้งการให้คำปรึกษาจากครูพี่เลี้ยงยังช่วยพัฒนาแผนการสอนได้ดีอีกด้วย สอดคล้องกับความเห็นของ John⁽⁹⁸⁾ ที่กล่าวว่า ข้อเสนอแนะของครูพี่เลี้ยงช่วยทำให้การวางแผนการสอนเป็นไปตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา มีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .46) แสดงให้เห็นว่า การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีระบบที่ชัดเจน มีการจัดสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับนักศึกษาในแต่ละเดือน และยังช่วยทำให้นักศึกษาได้กลับมาหาวิทยาลัยเพื่อขอคำแนะนำจากอาจารย์ในคณะ นอกจากนี้ในด้านสถานที่ฝึกประสบการณ์ คณะก็ได้จัดสถานที่ฝึกประสบการณ์ไว้หลากหลาย ทั้งโรงเรียนสังกัดรัฐบาล เอกชน เป็นต้น จึงทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้วัฒนธรรมการทำงานหลายรูปแบบ ในขณะที่อาจารย์นิเทศก็สามารถให้คำแนะนำนักศึกษาให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ ส่วนครูพี่เลี้ยงนั้น ทางคณะฯ ก็ได้มีการจัดการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จึงทำให้เมื่อนักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงไม่ค่อยพบปัญหามากนัก สอดคล้องกับการศึกษาของ มณีภรณ์ ทฤษณาวดี⁽⁹⁹⁾ ที่ศึกษาทัศนคติของนิสิตที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่าหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นิสิตมีผลที่ได้รับในด้านวิชาการ ด้านอาจารย์นิเทศประจำโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ในโรงเรียน และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

เมื่อจำแนกออกเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา มีความพึงพอใจอันดับหนึ่ง คือ ด้านอาจารย์นิเทศก์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .60) แสดงว่า อาจารย์นิเทศก์มีความรู้ความสามารถในการที่จะให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี ตลอดจนให้ความเป็นมิตรแก่นักศึกษา จึงทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจ และมีความรู้สึกที่ดีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สอดคล้องกับการศึกษาของ กนิษฐา เซาว์วัฒนกุล⁽¹⁰⁰⁾ ที่ศึกษา พบว่าระดับความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ต่อรูปแบบดูแลให้คำปรึกษา

แนะนำอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ สายชล เทียนงาม⁽¹⁰¹⁾ ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูในมหาวิทยาลัยราชภัฏ : การวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับ พบว่าตัวแปรคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ และ สอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวรส ภูภาภรณ์⁽¹⁰⁾ ที่กล่าวว่า การฝึกของนิสิตครูซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของนิสิตครูซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของนิสิตทุกคนที่จะได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและวิธีแก้ไข โดยมีอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบันและอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนให้ความช่วยเหลือและแนะนำ เพื่อให้นิสิตได้นำทฤษฎีที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียนไปปฏิบัติจริง ตลอดจนได้เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองสำหรับการเตรียมตัวเพื่อเป็นครูต่อไป

ความพึงพอใจอันดับ 2 คือ ด้านครูพี่เลี้ยง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07, S.D. = .66$) อาจเพราะ นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนคำแนะนำต่างๆเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูจากครูพี่เลี้ยงเป็นอย่างดี ทั้งนี้การดูแลเอาใจใส่และการให้กำลังใจในการฝึกสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง เป็นสิ่งที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรกานต์ จังหาร⁽¹⁰²⁾ ที่ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาจารย์พี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ สิริพร ทิพย์คง และ ชานนท์ จันทรา⁽¹⁰³⁾ ที่ศึกษาบทบาทและคุณลักษณะของอาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู สาขาการสอนคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าคุณลักษณะของอาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู สาขาการสอนคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละมากที่สุด คือ การให้ความเอาใจใส่ดูแล การให้กำลังใจในการฝึกสอนและการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี คิดเป็นร้อยละ 100 และ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชญา ดิยะพงษ์ประพันธ์⁽⁷³⁾ ที่ศึกษาอิทธิพลของความรู้ด้านการสอนที่มีต่อแรงจูงใจในการสอนโดยมีความเชื่อมั่นในตนเองด้านการสอนเป็นตัวแปรส่งผ่าน : โมเดลสมการเชิงโครงสร้างแบบกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยงและนิสิตฝึกสอน พบว่า ความรู้ด้านการสอนของครูพี่เลี้ยงมีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นในตนเองด้านการสอนของนิสิตฝึกสอน

ความพึงพอใจอันดับ 3 คือ ด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89, S.D. = .60$) แสดงว่า คณะมีระบบการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูที่ดี ชัดเจน และมีขั้นตอนที่เข้าใจง่าย นอกจากนี้ในด้านการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรยังมีความครอบคลุมในเนื้อหา และวิธีการสำหรับนำไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูได้เป็นอย่างดี อีกทั้ง บุคลากรของคณะ ตลอดจนอาจารย์ประจำหลักสูตร ต่างก็มีความใส่ใจ ดูแล ห่วงใยนักศึกษาเป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษา

ของ จารุวรรณ เทวกุล⁽⁵⁸⁾ ที่ศึกษา ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาพาณิชยกรรม ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทราพบว่าความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน ระดับปานกลางจำนวน 1 ด้าน ด้านระดับมากเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลิกภาพของครูผู้สอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยเมื่อจำแนกรายหลักสูตร พบว่านักศึกษาหลักสูตรประถมศึกษามีปัญหาสุขภาพจิตทางด้านความเจ็บป่วยทางกายที่มีผลมาจากภาวะทางจิตใจ ร้อยละ 50.50 โดยจากผลการวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าการที่นักศึกษาที่มีความเจ็บป่วยทางกายนั้นอาจมีผลมาจากภาวะทางจิตใจส่วนหนึ่ง ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์นิเทศก์ หรืออาจารย์ที่ดูแลฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้กับนักศึกษา โดยอาจจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ฝึกทำโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการวันเด็ก โครงการวันสำคัญต่าง ๆ การออกไปจัดกิจกรรมตามโรงเรียน เป็นต้น เพื่อเป็นการฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การทำงานเป็นหมู่คณะ การตัดสินใจ อีกทั้งเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ก่อนที่จะออกเผชิญกับสถานการณ์จริงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. ผลการวิจัยในภาพรวมสรุปว่านักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษามีสุขภาพจิตปกติ แต่ในด้านปัจจัยส่วนบุคคลนั้นมีบางปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพจิต เช่น ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นต้น ซึ่งจากปัจจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นปัจจัยที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรเน้นและให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะดังกล่าว ทั้งนี้ทักษะดังกล่าว นั้นจะต้องใช้การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการฝึกฝนและกระบวนการทำงาน ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมนักศึกษา ก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจจะต้องมาประชุมกันเพื่อหาแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะเหล่านี้ โดยกิจกรรมที่จัดนั้นควรเป็นกิจกรรมเสริม ที่เน้นการปฏิบัติ เพื่อฝึกให้นักศึกษาได้ใช้ทักษะดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ เช่น การฝึกปฏิบัติการด้านการใช้ภาษาในการสื่อสารกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา การฝึกปฏิบัติการด้านการใช้ภาษาในการสื่อสารกับนักเรียนในระดับปฐมวัย การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือระหว่างเรียนในห้องเรียนและทดลองสอนในสถานที่จริง เป็นต้น

3. ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อศึกษามากที่สุด คือ การให้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์และของครูพี่เลี้ยง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ และ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็น

ได้ว่า อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ที่นักศึกษาคาดหวังว่าจะได้รับคำแนะนำและคำปรึกษา ในขณะที่ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักศึกษามากที่สุดในช่วงของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาและการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรที่จะให้ความสำคัญ ในบทบาทของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง โดยอาจมีการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นอกจากนี้ในช่วงของการเรียนการสอนก่อนที่นักศึกษาจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจมีการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน หรือให้นักศึกษาได้ออกไปจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนที่คาดว่าจะส่งนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น ก่อนที่จะมีการร่วมงานกันในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้งานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากมหาวิทยาลัยสวนดุสิตเพียงแห่งเดียว จึงไม่สามารถที่จะอ้างอิงกับทุกมหาวิทยาลัยได้
2. งานวิจัยนี้ทดลองในช่วงระยะเวลา 3 เดือนหลังจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเท่านั้น
3. แบบสอบถามวัดสุขภาพจิตในคนไทย (Thai Mental Health Questionnaire : TMHQ) ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเพียงแบบคัดกรองผู้มีภาวะสุขภาพจิตในเบื้องต้น ไม่สามารถวินิจฉัยโรคทางจิตเวชหรือภาวะความผิดปกติทางจิตได้

รายการอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2552.
2. นารีนุช สมวาสนาพานิช. การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2544.
3. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานผลการศึกษาด้านภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค; 2559.
4. เยววมาลัย วิเศษ. ปัญหาและความต้องการพัฒนาของครูปฐมวัยโรงเรียนในสังกัดคณะนักบวชในเขตอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2548.
5. สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. รายงานสรุปจำนวนการรับสมัครและรายงานตัวเข้าศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2561. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต; 2561.
6. ชนิษฐา หินอ่อน. ปัญหาและแนวทางพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการสอน คณะครุศาสตร์ อุดสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ; 2555.
7. Beck C, and Kosnik, C.,. Associate teachers in Preservice Education: Clarifying and enhancing their role. *Journal of Education for Teaching*. 2003;26(3):207-24.
8. Gibson JE, Stephan, S., Brandt. N.E., and Lever. N.A.,. Supporting teachers through consultation and training in mental health. In: Weist MDea, editor. *Handbook of school mental health: research, training, practice, and policy*. New York: Springer; 2014.
9. สุธาสนี บุญญาพิทักษ์. คู่มือนิเทศการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ; 2551.
10. เสาวรส ภูภากรณ์. สภาพการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาการศึกษาปฐมวัยในสถาบันราชภัฏ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2543.
11. วัชรภรณ์ เชื้อนวัง. การพัฒนาแบบประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนิสิตนักศึกษาครู. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2559.
12. ณัฐธิดา พิมพ์หิน. กระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยเชิงปฏิบัติการของนิสิตครูผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเชิงเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551.
13. กรมการฝึกหัดครู. กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2531. กรุงเทพฯ: ศาสนา; 2530.
14. ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 130 (2556,4ตุลาคม).

15. อุไรวัลย์ ขวัญแก้ว. รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพรูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2542.
16. ปุญชรส์มี เต็มชัย. การพัฒนาแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2546.
17. ศรีสุขวัฒนานันท์ วรแก. การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพรูวิทยาศาสตร์. วารสารวิทยาศาสตร์เกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์. 2551;29(1).
18. สิริรัตน์ หอมชื่นชม. ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของนักศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2557. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง; 2558.
19. สโรชา คล้ายพันธุ์. ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา. 2557;8(1).
20. ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต; 2558.
21. เกื้อกุล มานวกุล. สภาพการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาครูปฐมวัยของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี; 2551.
22. กุลยา ตันติผลาชีวะ. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เบริน-เบส บุ๊คส์; 2551.
23. ธวัชชัย สีมพล. ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลพนานิคม อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง. มหาวิทยาลัยบูรพา; 2558.
24. กรมวิชาการ. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ: ครุสภา; 2540.
25. กระทรวงศึกษาธิการ. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: วีทีซีคอมมิวนิเคชั่น; 2548.
26. เบญจา แสงมะลิ. การอนุบาลศึกษาและประวัติการฝึกหัดครูอนุบาลในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู; 2516.
27. ราตี ทองสวัสดิ์. ลักษณะครูอนุบาลในอุดมคติในชีวิตและงานของราตี ทองสวัสดิ์. กรุงเทพฯ: แปลนพับลิชชิง; 2527.
28. ศิริกานต์ สุริยวัฒนานันท์. สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย วิทยาลัยการศึกษาศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสิงห์บุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2554.
29. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. พัฒนาการของคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาและแนวทางการประเมิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา; 2544.
30. สมพร สุทัศน์ีย์. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช; 2525.
31. ปรีชา นิพนธ์พิทยา. การประถมศึกษากับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: อีรพงษ์การพิมพ์; 2524.
32. ชาญชัย ศรีไสยเพชร. การประถมศึกษา2 (ศึกษา 336). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์; 2523.

33. บันลือ พลฤกษ์วัน. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช; 2525.
34. กรมวิชาการ. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ; 2525.
35. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. บริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ: คิมปายอิมเมจจิ่ง จำกัด; 2541.
36. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษา; 2546.
37. ศรีสมร พุ่มสะอาด. การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2530.
38. รจเลข วีรยวรรณ. ความเครียดในการทำงานของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2544.
39. กองสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. ความรู้สุขภาพจิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์; 2532.
40. อัมพร โอตระกูล. สุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์; 2538.
41. อภิชัย มงคล และคณะ. การศึกษาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย (ระดับบุคคล). ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา; 2544.
42. ฝน แสงสิงห์แก้ว. เรื่องของสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์; 2522.
43. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือสุขภาพจิตสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข. กรุงเทพฯ: การศาสนา; 2529.
44. ชูชีพ อ่อนโคกสูง. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช; 2522.
45. สุกัญญา ไรจน์ประเสริฐ. การสำรวจพฤติกรรมการงานผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลลพบุรี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ; 2552.
46. สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น. ก้าวใหม่งานสุขภาพจิตในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: วงศ์มณีโปรดักชั่น; 2544.
47. ลิขิต กาญจนารมณ์. สุขภาพจิต. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2542.
48. จุฬารัตน์ สตรีปัญญา. สุขภาพจิต. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา; 2552.
49. นงคราญ ผาสุก. หลักพยาบาลจิตเวช. กรุงเทพฯ: สุพรการพิมพ์; 2528.
50. อภิชัย มงคล และคณะ. ความสุขและสุขภาพจิตในบริบทของสังคมไทย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 2544;46.
51. สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ์ และคณะ. แบบวัดสุขภาพจิตในคนไทย (Thai Mental Health Questionnaire: TMHQ). กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล; 2542.

52. พิษญา กุศลารักษ์ และ กานต์ จำรูญโรจน์. ปัจจัยทางจิตใจที่มีผลต่อภาวะความเจ็บป่วยทางกาย. In: มาโนช หล่อตระกูล และ ปราโมทย์ สุขนิษฐ์, editor. จิตเวชศาสตร์รามธิบดี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล; 2558.
53. พิษย์ อธิฐสกุล และ ศิริไชย หงษ์สงวนศรี. โรคมึนเศร้า. In: มาโนช หล่อตระกูล และ ปราโมทย์ สุขนิษฐ์, editor. จิตเวชศาสตร์รามธิบดี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล; 2558.
54. รัตนา สายพานิชย์ และ ธนิตา หิรัญเทพ. โรควิตกกังวล. In: มาโนช หล่อตระกูล และ ปราโมทย์ สุขนิษฐ์, editor. จิตเวชศาสตร์รามธิบดี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล; 2558.
55. มาโนช หล่อตระกูล. โรควิตกกังวลและโรควิตกกังวลอื่นๆ. In: มาโนช หล่อตระกูล และ ปราโมทย์ สุขนิษฐ์, editor. จิตเวชศาสตร์รามธิบดี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล; 2558.
56. Birchwood M, Smith, J., Cochrane. R., Wetton, S. and Copestake, S.,. The Development and Validation of a New Scale of Social Adjustment for use in Family Intervention Programs with Schizophrenic Patients. British Journal of Psychiatry. 1990;157:853-9.
57. ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน; 2542.
58. จารุวรรณ เทวกุล. ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2555.
59. ชรินทร์ เดชจินดา. ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมแขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2536.
60. กิติมา ปรีดีติลล. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: เซซรุสสตูดิโอ; 2531.
61. ดิเรก ฤกษ์ห่วย. ผลสำเร็จในการดำเนินงานของโครงการพัฒนาชนบทระดับหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี ในจังหวัดลำปางและสกลนคร เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2528.
62. วิชัย เหลืองธรรมชาติ. ความพึงพอใจและการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใหม่ของประชากร ในหมู่บ้านอพยพโครงการเขื่อนรัชชประภา (เขื่อนลาลาน) จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2531.
63. ปริญา จเรรัตน์ และคณะ. ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้ใช้สเปียงสัตว์ จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพฯ: กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร; 2546.
64. ศิรดา ทองเชื้อ. ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาครุศาสตรศึกษาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2527.

65. นิตยารัตน์ คงนาลีก. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยง และ อาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูป ตามการรับรู้ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ นครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช; 2541.
66. จำลอง รัตนาวิวัฒน์. สุขภาพจิตและสภาพปัญหาของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2536.
67. นันทิ ปราโมช. สภาพปัญหาที่มีผลต่อสุขภาพจิตของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอลำป่าง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2534.
68. ณัฐดนัย เอี่ยมวัฒนเสรี. สุขภาพจิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่1 ของมหาวิทยาลัย ของรัฐในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2556.
69. ณัฐพร รอดเจริญ. ความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2559.
70. สุวรรณ สีสัมประสงค์. การศึกษาความเครียดของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2552.
71. ธัญญารัตน์ จันทระเสนา. ความเครียดของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2555.
72. Lee JE, and Kim, K.T.,. Pre-service teachers' conceptions of effective teacher talk: their critical reflections on a sample teacher-student dialogue. Educ Stud Math. 2016;93:363-81.
73. วิชญา ดิยพงษ์ประพันธ์. อิทธิพลของความรู้ด้านการสอนที่มีต่อแรงจูงใจในการสอนโดยมีความเชื่อมั่นในตนเองด้านการสอนเป็นตัวแปรส่งผ่าน : โมเดลสมการเชิงโครงสร้างแบบกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างครูที่เลี้ยงและนิสิต ฝึกสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2558.
74. Poznanski B, Hart, K.C., and Cramer, E.,. Are Teachers Ready? Preservice Teacher Knowledge of Classroom Management and ADHD. Springer Nature: Springer; 2018.
75. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ระบบและรูปแบบการผลิตครูและระบบวิจัยของ สถาบันผลิตครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยและความเป็นสากล. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค; 2560.
76. เด่นชัย สมปอง. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษา หลักสูตร บริหารธุรกิจ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
77. Borko H, and Mayfield, V.,. The roles of cooperating teacher and university supervisor in learning to teach. Teaching and teacher education. 1995;11(5):501-18.

78. จินดา ม่วงมี. บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์. วารสารศึกษาศาสตร์. 2549;17(2).
79. Cajkler W, and Wood, P.,. Mentors and student-teachers "lesson studying" in initial teacher education. International Journal for Lesson and Learning Studies. 2016;5(2):84-98.
80. แสงแจ่ม อ. ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายหลังการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2548.
81. พฤกษา ผาติวรกร. ภาวะสุขภาพจิตของนิสิตคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2558.
82. สุรางคณา คงเพชร. ความชุกของภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นอายุระหว่าง 10-15 ปี ที่มารับบริการที่สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2556.
83. ปะวีณา เอี่ยมยี่สุน. ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ครั้งที่ 1.1(1):796-806.
84. Goddard RD, Hoy, W.K., and Hoy, A.W.,. Colletive efficacy beliefs: theoretical developments, empirical evidence, and future directions. Educational Researcher. 2004;33(3):3-13.
85. Caires S, and Almedia, L.S.,. Positive aspects of the teacher training supervision: the student teacher's perspective. European Journal of Psychology of Education. 2007;23(4):515-28.
86. Devos A. New teachers, mentoring and the discursive formation of professional identity. Teaching and teacher education. 2010;26(5):1219-23.
87. Chizhik EW, Chizhik, A.W., Close, C., and Gallego, M.,. SMILE (Shared Mentoring in Instructional Learning Environments): effectiveness of a lesson-study approach to student teaching supervision on a teacher-education performance assessment. Teacher Education Quarterly. 2017;44(2):27-47.
88. ธนวัฒน์ สัจจะเสรี อ. ความวิตกกังวลของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551.

89. ศรีมงคล เทพเรณู. การศึกษารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเต็มรูปแบบของนักศึกษาภาคปกติ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปีการศึกษา 2544. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา; 2545.
90. Phillips HN, and Chetty, R.,. Enhancing teacher training skills by strengthening the teaching practice component. *Education + Training*. 2018;60(3):251-62.
91. สุจินดา ม่วงมี. บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 2549;17(2).
92. Quick GmaS, R.,. What matters in practice teaching? The perception of schools and students. *South African Journal of Education* 2005;25(1):1-4.
93. Enz BJ, and Freeman, D.J.,. ASU University Supervisor Functions Survey. Arizona State University: College of Education, Division of Curriculum and Instruction; 1992.
94. Cajkler W, and Wood, P.,. Adapting 'lesson study' to investigate classroom pedagogy in initial teacher education: what student-teachers think. *Cambridge Journal of Education* 2016;46(1):1-18.
95. Jacobs J, Hogarty, K., and Burns, R.W.,. Elementary preservice teacher field supervision: a survey of teacher education programs. *Action in Teacher Education*. 2017;39(2):1-15.
96. เอกภูมิ จันทรวงศ์ และคณะ. การศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรการผลิตครู 5 ปี: รายวิชาการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครู. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 2555;31(2):150-65.
97. Tonna MA, Bjerkholt, E., and Holland, E.,. Teacher mentoring and the reflective practitioner approach. *International Journal of Mentoring and Coaching in Education*. 2017;6(3):210-27.
98. John PD. Lesson planing and the student teacher: rethinking the domiment model. *Journal of Curriculum Studies*. 2006;38(4):483-98.
99. มณีภรณ์ ทฤษฎานาวดี. ทศนคติของนิสิตที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน; มปป.
100. กนิษฐา เขาวัดมนกุล. การพัฒนารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการสอนคณิตศาสตร์: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2553.

101. สายชล เทียนงาม. ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏ : การวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2556.
102. สุรกานต์ จังหาร. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาจารย์พี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ; 2553.
103. สิริพร ทิพย์คง และ ชานนท์ จันทรา. บทบาทและคุณลักษณะของอาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาการสอนคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. มปป;20(3).

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

	คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	เอกสารชี้แจงข้อมูลคำอธิบายสำหรับ ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย	AF 09- 04/5.0
			หน้า 168/5

ชื่อโครงการวิจัย ภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา
ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ทำวิจัย

ชื่อ นางสาวกาญจนา ผิวงาม
ที่อยู่ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนราชสีมา ดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
เบอร์โทรศัพท์ 087-799-4056

แพทย์ผู้ทำวิจัยหลัก

ชื่อ รองศาสตราจารย์นายแพทย์เดชา ลลิตอนันต์พงศ์
ที่อยู่ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เบอร์โทรศัพท์ 087-921-0092, 0-2256-4298

แหล่งทุนวิจัย ไม่มี

เรียน ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทุกท่าน

ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เนื่องจากท่านเป็นนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการศึกษาวิจัยดังกล่าว ขอให้ท่านอ่านเอกสารฉบับนี้อย่างถี่ถ้วน เพื่อให้ท่านได้ทราบถึงเหตุผลและรายละเอียดของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ หากท่านมีข้อสงสัยใดๆเพิ่มเติม กรุณาซักถามจากผู้ทำวิจัยซึ่งจะเป็นผู้สามารถตอบคำถามและให้ความกระจ่างแก่ท่านได้

ท่านสามารถขอคำแนะนำในการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้จากครอบครัว เพื่อน หรือแพทย์ประจำตัวของท่านได้ ท่านมีเวลาอย่างเพียงพอในการตัดสินใจโดยอิสระ ถ้าท่านตัดสินใจแล้วว่าจะเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ขอให้ท่านลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของโครงการวิจัยนี้

	คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	เอกสารชี้แจงข้อมูลคำอธิบายสำหรับ ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย	AF 09- 04/5.0
			หน้า 2/5

เหตุผลความเป็นมา

การเตรียมความพร้อมเพื่อนำไปสู่การเป็นครูประถมศึกษาและครูปฐมวัย เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นผู้เรียนที่เรียนเป็นครูประถมศึกษาและครูปฐมวัย จะต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผู้เรียนที่ออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาต่างๆ นั้น ล้วนแล้วแต่ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่หลากหลาย ทั้งมาจากครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และที่สำคัญคือ มาจากตัวผู้เรียนเอง ซึ่งในบางครั้งผู้เรียนไม่ทราบว่าปัญหาหลายอย่างมาจากตนเอง ในขณะที่เดียวกันภาวะสุขภาพจิตของผู้เรียนซึ่งมาจากสาเหตุที่หลากหลาย ก็นำไปสู่ปัญหาการปรับตัว ทำให้ผู้เรียนหลายคนไม่ประสบความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะสุขภาพจิต ของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาหลังออกฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษานักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษาหลังออกฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู จำนวน 200 คน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา ภายหลังการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู จำนวน 200 คน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัย หลังออกฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู ภายหลังการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครู จำนวน 200 คน

วิธีการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

หากท่านตกลงเข้าร่วมการวิจัยจะมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามมาให้ท่าน ซึ่งท่านจะต้องเป็นผู้ตอบแบบสอบถามและประเมินด้วยตนเอง ประกอบไปด้วย แบบสอบถาม 2 ชุด แบ่งเป็น 1)แบบสอบถามภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 2 ตอน

	คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	เอกสารชี้แจงข้อมูลคำอธิบายสำหรับ ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย	AF 09- 04/5.0
			หน้า 3/5

ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา จำนวน 18 ข้อ ตอนที่ 2 แบบวัดภาวะสุขภาพจิต ใช้แบบวัดของสุชีรา ภัทธราษฎร์รัตน์ และคณะ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 70 ข้อ 2)แบบประเมินความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มีทั้งหมด 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นข้อคำถามปลายเปิด

โดยตลอดระยะเวลาที่ท่านอยู่ในโครงการวิจัยประมาณ 20-30 นาที และท่านมีสิทธิ์ไม่ตอบคำถามข้อใดที่ท่านไม่ต้องการตอบ

ความเสี่ยงที่อาจได้รับ

การเข้าร่วมในการวิจัยใดๆก็ตาม ย่อมมีความเสี่ยงเล็กน้อย คือ อาจจะทำให้ท่านเสียเวลา หรือไม่สะดวกระหว่างที่ท่านเข้าร่วมโครงการวิจัย

ประโยชน์ที่อาจได้รับ

ท่านจะไม่ได้รับประโยชน์ใดๆจากการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ แต่ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการนำไปสู่แนวทางในการให้ข้อมูล ความรู้ ต่อหน่วยงานที่ดูแลนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู เพื่อส่งเสริมภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ต่อไป

ข้อปฏิบัติของท่านขณะที่ร่วมในโครงการวิจัย

ขอให้ท่านปฏิบัติดังนี้

- ขอให้ท่านให้ข้อมูลแก่ผู้ทำวิจัยด้วยความสัตย์จริง
- ขอให้ท่านแจ้งให้ผู้ทำวิจัยทราบความผิดปกติที่เกิดขึ้นระหว่างที่ท่านเข้าร่วมในโครงการวิจัย
- หากท่านมีข้อซักถามประการใด สามารถซักถามผู้วิจัยได้โดยตรง

	คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	เอกสารชี้แจงข้อมูลคำอธิบายสำหรับ ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย	AF 09- 04/5.0
			หน้า 4/5

อันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมในโครงการวิจัยและความรับผิดชอบของผู้ทำวิจัย/ ผู้สนับสนุนการวิจัย

หากพบอันตรายที่เกิดขึ้นจากการวิจัย ท่านจะได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมจากผู้วิจัย
ทันที หากพิสูจน์ได้ว่าท่านปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้วิจัยแล้ว ผู้วิจัยยินดีจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายใน
การรักษาพยาบาลของท่าน และการลงนามในเอกสารให้ความยินยอมไม่ได้หมายความว่าท่านได้สละ
สิทธิ์ทางกฎหมายตามปกติที่ท่านพึงมีในกรณีที่ท่านได้รับอันตรายใดๆ หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมที่
เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย ท่านสามารถติดต่อกับผู้ทำวิจัย คือ นางสาวกาญจนา ผิวงาม โทร.08 799
4056 ได้ตลอด 24 ชั่วโมง

ค่าตอบแทนสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย

ท่านจะไม่ได้รับเงินค่าตอบแทนจากการเข้าร่วมในการวิจัย แต่ผลการศึกษาที่ได้จะเป็น
แนวทางในการพัฒนางานวิจัยในด้านการศึกษาที่เกี่ยวกับ ภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู และนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผน ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาในเรื่องของ
ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อไป

การเข้าร่วมและการสิ้นสุดการเข้าร่วมโครงการวิจัย

การเข้าร่วมในโครงการวิจัยครั้งนี้เป็นไปโดยความสมัครใจ หากท่านไม่สมัครใจจะเข้าร่วม
การศึกษาแล้ว ท่านสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา การขอถอนตัวออกจากโครงการวิจัยจะไม่มีผลต่อ
การดูแลรักษาโรคของท่านแต่อย่างใด

การปกป้องรักษาข้อมูลความลับของอาสาสมัคร

ข้อมูลที่อาจนำไปสู่การเปิดเผยตัวท่าน จะได้รับการปกปิดและจะไม่เปิดเผยแก่สาธารณชน
ในกรณีที่ผลการวิจัยได้รับการตีพิมพ์ ชื่อและที่อยู่ของท่านจะต้องได้รับการปกปิดอยู่เสมอ โดยจะใช้
เฉพาะรหัสประจำโครงการวิจัยของท่าน

จากการลงนามยินยอมของท่านผู้ทำวิจัย และผู้สนับสนุนการวิจัยสามารถเข้าไปตรวจสอบ
บันทึกข้อมูลทางการแพทย์ของท่านได้แม้จะสิ้นสุดโครงการวิจัยแล้วก็ตาม หากท่านต้องการยกเลิก
การให้สิทธิ์ดังกล่าว ท่านสามารถแจ้ง หรือเขียนบันทึกขอยกเลิกการให้คำยินยอม โดยส่งไปที่

	คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	เอกสารชี้แจงข้อมูลคำอธิบายสำหรับ ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย	AF 09- 04/5.0
			หน้า 5/5

นางสาวกาญจนา ผิวงาม ที่อยู่ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนราชสีมา ดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

หากท่านขอยกเลิกการให้คำยินยอมหลังจากที่ท่านได้เข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว ข้อมูลส่วนตัวของท่านจะไม่ถูกบันทึกเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามข้อมูลอื่น ๆ ของท่านอาจถูกนำมาใช้เพื่อประเมินผลการวิจัย และท่านจะไม่สามารถกลับมาเข้าร่วมในโครงการนี้ได้อีก ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลของท่านที่จำเป็นสำหรับใช้เพื่อการวิจัยไม่ได้ถูกบันทึก

สิทธิของผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย ท่านจะมีสิทธิดังต่อไปนี้

1. ท่านจะได้รับทราบถึงข้อมูลและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้
2. ท่านจะได้รับการอธิบายเกี่ยวกับระเบียบวิธีการของการวิจัยครั้งนี้
3. ท่านจะได้รับการอธิบายถึงความเสี่ยงและความไม่สบายที่จะได้รับจากการวิจัย
4. ท่านจะได้รับการอธิบายถึงประโยชน์ที่ท่านอาจจะได้รับจากการวิจัย
5. ท่านจะมีโอกาสได้ซักถามเกี่ยวกับงานวิจัยหรือขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
6. ท่านจะได้รับทราบว่าการยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ท่านสามารถขอถอนตัวจากโครงการเมื่อไรก็ได้ โดยผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยสามารถขอถอนตัวจากโครงการโดยไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น
7. ท่านจะได้รับสำเนาเอกสารใบยินยอมที่มีทั้งลายเซ็นและวันที่
8. ท่านจะได้โอกาสในการตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมในโครงการวิจัยหรือไม่ก็ได้ โดยปราศจากการใช้อิทธิพลบังคับข่มขู่ หรือการหลอกลวง

หากท่านไม่ได้รับการชดเชยอันควรต่อการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการวิจัย หรือท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามที่ปรากฏในเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมในการวิจัย ท่านสามารถร้องเรียนได้ที่ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตึกอำนวยการชั้น 3 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ถนนพระราม 4 ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร 0-2256-4493 ในเวลาราชการ

ขอขอบคุณในการร่วมมือของท่านมา ณ ที่นี้

	คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วม โครงการสำหรับอาสาสมัคร	AF 09- 05/5.0
			หน้า 173/2

**ภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา
ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสวนดุสิต**

วันให้คำยินยอม วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....

ที่อยู่.....

ได้อ่านรายละเอียดจากเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยที่แนบมาฉบับวันที่
..... และข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยสมัครใจ

ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยที่ข้าพเจ้าได้ลงนาม
และ วันที่ พร้อมด้วยเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ทั้งนี้ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้
ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระยะเวลาของการทำ
วิจัย วิธีการวิจัย อันตราย หรืออาการที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการ
วิจัย ข้าพเจ้ามีเวลาและโอกาสเพียงพอในการซักถามข้อสงสัยจนมีความเข้าใจอย่างดีแล้ว โดยผู้วิจัย
ได้ตอบคำถามต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

ข้าพเจ้ารับทราบจากผู้วิจัยว่าหากเกิดอันตรายใด ๆ จากการวิจัยดังกล่าว ข้าพเจ้าจะได้รับการ
การรักษาพยาบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกเข้าร่วมในโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งเหตุผล
และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้ จะไม่มีผลต่อการรักษาโรคหรือสิทธิอื่น ๆ ที่ข้าพเจ้าจะพึง
ได้รับต่อไป

ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะเมื่อ
ได้รับการยินยอมจากข้าพเจ้าเท่านั้น บุคคลอื่นในนามของบริษัทผู้สนับสนุนการวิจัย คณะกรรมการ
พิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอาจได้รับอนุญาตให้เข้ามา
ตรวจและประมวลข้อมูลของข้าพเจ้า ทั้งนี้จะต้องกระทำไปเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความ
ถูกต้องของข้อมูลเท่านั้น โดยการตกลงที่จะเข้าร่วมการศึกษานี้ข้าพเจ้าได้ให้คำยินยอมที่จะให้มีการ
ตรวจสอบข้อมูลประวัติทางการแพทย์ของข้าพเจ้าได้

	คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วม โครงการสำหรับอาสาสมัคร	AF 09- 05/5.0
			หน้า 2/2

ผู้วิจัยรับรองว่าจะไม่มีการเก็บข้อมูลใด ๆ ของผู้เข้าร่วมวิจัย เพิ่มเติม หลังจากที่ข้าพเจ้าขอ ยกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยและต้องการให้ทำลายเอกสารและ/หรือ ตัวอย่างที่ใช้ตรวจสอบ ทั้งหมดที่สามารถสืบค้นถึงตัวข้าพเจ้าได้

ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะตรวจสอบหรือแก้ไขข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าและ สามารถยกเลิกการให้สิทธิ์ในการใช้ข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าได้ โดยต้องแจ้งให้ผู้วิจัยรับทราบ

ข้าพเจ้าได้ตระหนักว่าข้อมูลในการวิจัยรวมถึงข้อมูลทางการแพทย์ของข้าพเจ้าที่ไม่มีการเปิดเผยชื่อ จะผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น การเก็บข้อมูล การบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกและใน คอมพิวเตอร์ การตรวจสอบ การวิเคราะห์ และการรายงานข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ทางวิชาการ รวมทั้งการใช้ข้อมูลทางการแพทย์ในอนาคตหรือการวิจัยทางด้านเภสัชภัณฑ์ เท่านั้น

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นและมีความเข้าใจดีทุกประการแล้ว ยินดีเข้าร่วมในการวิจัย ด้วยความเต็มใจ จึงได้ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมนี้

.....ลงนามผู้ให้ความยินยอม
(.....) ชื่อผู้ยินยอมตัวบรรจง
วันที่ .....เดือน..... พ.ศ.....

ข้าพเจ้าได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย อันตราย หรืออาการไม่พึงประสงค์ หรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด ให้ ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยตามนามข้างต้นได้ทราบและมีความเข้าใจดีแล้ว พร้อมลงนามลงในเอกสาร แสดงความยินยอมด้วยความเต็มใจ

.....ลงนามผู้ทำวิจัย
(นางสาวกาญจนา ผิวงาม) ชื่อผู้ทำวิจัย
วันที่ .....เดือน..... พ.ศ.....

.....ลงนามพยาน
(.....) ชื่อพยาน ตัวบรรจง
วันที่ .....เดือน..... พ.ศ.....

แบบสอบถามภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรประถมศึกษา
ภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

คำชี้แจง :

1.แบบสอบถามชุดนี้ มีทั้งหมด 2 ส่วนประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 2 : แบบวัดภาวะสุขภาพจิต

จำนวน 70 ข้อ

2. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อโดยเลือกข้อที่ตรงกับความรู้สึกหรือความเป็นจริงมากที่สุด

3.หากมีข้อสงสัยกรุณาถามผู้แจกแบบสอบถามทันที

4.คำตอบที่ท่านให้จะเป็นความลับและนำไปใช้ในรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการเท่านั้น

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน ณ โอกาสนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นางสาวกาญจนา ผิวงาม

นิสิตปริญญาโท สาขาสุขภาพจิต

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง : กรุณาเติมข้อความในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย / ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับ

ข้อมูลของท่านมากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

1. เพศ (1) ชาย (2) หญิง

2. อายุ .....ปี

3. เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA)

- (1) ต่ำกว่า 2.00 (2) 2.00-2.50
 (3) 2.51 – 3.00 (4) 3.01-3.50
 (5) มากกว่า 3.50

4. โรคประจำตัว

- (1) ไม่มี (2) มี (โปรดระบุ).....

5. การใช้สารหรือยาเสพติด (ปัจจุบัน)

- 5.1 บุหรี่ (1) สูบ (2) ไม่สูบ
 5.2 สุรา (1) ดื่ม (2) ไม่ดื่ม
 5.3 ยาเสพติด (1) เสพ (2) ไม่เสพ

6. ภูมิลำเนาเดิม

- (1) กรุงเทพฯ และปริมณฑล (2) ต่างจังหวัด (โปรดระบุ).....

7. ศาสนา

- (1) พุทธ (2) คริสต์
 (3) อิสลาม (4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. ความเพียงพอของค่าใช้จ่าย

- (1) เพียงพอและเหลือเก็บสะสม (2) เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บสะสม
 (3) ไม่เพียงพอแต่ไม่มีหนี้สิน (4) ไม่เพียงพอและมีหนี้สิน

9. สถานภาพครอบครัว

- (1) บิดามารดาอยู่ร่วมกัน (2) บิดามารดาแยกทางหรือหย่าร้างกัน
 (3) บิดามารดาคนใดคนหนึ่งเสียชีวิตหรือบิดามารดาเสียชีวิตทั้งคู่

10. ทักษะด้านต่างๆ ของนักศึกษา

10.1 ทักษะด้านการสื่อสาร

- (1) ระดับดีมาก (2) ระดับดี (3) ระดับปานกลาง (4) ระดับอ่อน

10.2 ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน

- (1) ระดับดีมาก   (2) ระดับดี   (3) ระดับปานกลาง   (4) ระดับอ่อน

10.3 ทักษะด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

- (1) ระดับดีมาก   (2) ระดับดี   (3) ระดับปานกลาง   (4) ระดับอ่อน

11. ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

11.1 ชื่อโรงเรียน (โปรดระบุ) .....

11.2 สังกัดโรงเรียน

- (1) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
 (2) สังกัดบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
 (3) สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)
 (4) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

11.3 ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

- (1) ปฐมวัยปีที่ 1   (2) ปฐมวัยปีที่ 2
 (3) ปฐมวัยปีที่ 3   (4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

11.4 จำนวนเด็กปฐมวัยที่สอน

- (1) น้อยกว่า 10 คน   (2) 10-20 คน
 (3) 20-30 คน   (4) 30 คนขึ้นไป

11.5 จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน (ชั่วโมง : สัปดาห์)

(โปรดระบุ).....

11.6 งานอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) งานประจำชั้น   (2) งานวิชาการ
 (3) งานธุรการ   (4) งานฝ่ายปกครอง
 (5) จัดงานนิทรรศการของโรงเรียน   (6) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
 (7) ไม่ได้รับมอบหมายงานอื่นๆ

12. สถานที่ที่นักศึกษาพักขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

- (1) บ้าน   (2) บ้านเช่า
 (3) หอพัก   (4) อพาร์ทเมนท์
 (4) คอนโดมิเนียม   (5) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

13. ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

- (1) น้อยกว่า 1 ชั่วโมง   (2) 1-2 ชั่วโมง
 (3) 3-4 ชั่วโมง   (3) 5 ชั่วโมงขึ้นไป

14. การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำ

14.1 การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์

- (1) บ่อยครั้ง   (2) บ่อย   (3) ปานกลาง
 (4) น้อย   (5) น้อยที่สุด

14.2 การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง

- (1) บ่อยครั้ง   (2) บ่อย   (3) ปานกลาง
 (4) น้อย   (5) น้อยที่สุด

15. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

15.1 ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์

- (1) ดีมาก   (2) ดี   (3) พอใช้
 (4) ไม่ค่อยดี   (5) แย่

15.2 ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง

- (1) ดีมาก   (2) ดี   (3) พอใช้
 (4) ไม่ค่อยดี   (5) แย่

16. จำนวนครั้งในการนิเทศ

16.1 ได้รับนิเทศโดยอาจารย์นิเทศก์ ..... ครั้ง

16.2 ได้รับการนิเทศโดยครูพี่เลี้ยง ..... ครั้ง

ส่วนที่ 2 แบบวัดภาวะสุขภาพจิต

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึก หรือความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการตอบดังนี้

ไม่มี	หมายถึง	ท่านไม่เคยมีหรือไม่เคยรู้สึกเลยในตลอดช่วงระยะเวลา 1 เดือน
เล็กน้อย	หมายถึง	ท่านเคยมีหรือเคยรู้สึก คือประมาณครั้งหรือสองครั้งในช่วง 1 เดือน
ปานกลาง	หมายถึง	ท่านเคยมีหรือเคยรู้สึกพอประมาณ คือประมาณ สัปดาห์ละครั้ง
ค่อนข้างมาก	หมายถึง	ท่านเคยมีหรือเคยรู้สึกหลายๆครั้งใน 1 สัปดาห์
มาก	หมายถึง	ท่านเคยมีหรือเคยรู้สึกบ่อยมาก คือเกือบทุกวัน

ข้อความ	ไม่มี	เล็กน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก
1.ฉันรู้สึกกระปรี้กระเปร่าและเต็มไปด้วยพลังกำลัง					
2.ฉันถูกรบกวนด้วยอาการปวดศีรษะ					
3.ฉันมีความลำบากในระบบการย่อยอาหาร					
4.ฉันรู้สึกมีอาการผิดปกติในกระเพาะอาหาร					
5.ฉันมักมีอาการปวดตามส่วนต่างๆของร่างกายเกือบตลอดเวลา					
6.ฉันรู้สึกเหนื่อยเกือบตลอดเวลา โดยหาสาเหตุไม่ได้					
7.ฉันไม่มีเรี่ยวแรงเกือบตลอดเวลา					
8.ร่างกายของฉันมีความผิดปกติในระบบต่างๆ					
9.ฉันกังวลเป็นอย่างมากกับอาการทางร่างกาย					
10.ฉันรู้สึกเป็นปกติ					
11.ฉันรู้สึกเศร้า					
12.ฉันรู้สึกไม่มีสมาธิกับงานหรือสิ่งต่างๆที่ทำในชีวิตประจำวัน					
13.ฉันรู้สึกหมดความสนใจกับงานอดิเรกที่เคยมี					
14.ฉันรู้สึกไม่สนุกกับสิ่งต่างๆเหมือนเช่นเคย					

ข้อความ	ไม่มี	เล็กน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก
15.น้ำหนักของฉันลดลงประมาณ 1-2 กิโลกรัม ในช่วง1เดือนที่ผ่านมา โดยที่ฉันไม่ได้พยายาม ควบคุมหรือมีการเจ็บป่วยทางร่างกาย					
16.ฉันรู้สึกเบื่อหน่ายและท้อแท้					
17.ฉันรู้สึกเซื่องซึมและเซื่องซึมไม่ยอมทำอะไร					
18.การนอนของฉันผิดปกติและรบกวนฉัน					
19.ฉันใช้เวลามากกว่าเดิมในการนอนตอน กลางคืน					
20.ฉันรู้สึกหมดกำลังใจ					
21.ฉันรู้สึกไม่มีค่าและละอายใจตนเอง					
22.ฉันรู้สึกผิดเกือบตลอดเวลา					
23.ฉันกำลังถูกละทิ้งจากการทำงานที่ไม่ดีของ ตนเอง					
24.ฉันรู้สึกด้อยเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น					
25.ฉันรู้สึกว่าชีวิตทุกวันนี้ของฉันไม่มีประโยชน์					
26.ฉันรู้สึกไม่มีความสุขเลย					
27.ฉันรู้สึกสิ้นหวัง					
28.อนาคตของฉันมืดมน					
29.ฉันรู้สึกว่าชีวิตไม่มีค่าควรแก่การอยู่					
30.ความตายเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับฉัน					
31.ฉันมักจะกังวลกับสิ่งเล็กๆน้อยๆอยู่เสมอ					
32.ฉันมักจะตื่นตื่นง่ายกับสิ่งต่างๆ					
33.ฉันมักจะมีอาการประหม่าง่าย					
34.ฉันรู้สึกกระวนกระวายตลอดเวลา					
35.ฉันมักจะวิตกกังวลไปล่วงหน้าโดยขาดสาเหตุ ที่แน่ชัด					
36.ฉันถูกรบกวนด้วยอาการคลื่นไส้ อาเจียน					

ข้อความ	ไม่มี	เล็กน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก
37.หัวใจของฉันเต้นเร็วกว่าปกติโดยที่ไม่ได้ทำกิจกรรมอะไร					
38.ฉันมีความลำบากในการหายใจ					
39.มือและเท้าของฉันอุ่นอยู่เกือบตลอดเวลา					
40.มือของฉันสั่นเกือบตลอดเวลา					
41.ฉันมักจะกลัวสิ่งต่างๆโดยไม่มีสาเหตุ					
42.ฉันมักจะกลัวอย่างมากจนเกือบจะควบคุมตัวเองไม่ได้					
43.ฉันมักจะย่ำคิดกับเรื่องที่กำลังลอบอยู่บ่อยๆ					
44.ฉันคิดว่าฉันรู้สึกสงบทั้งภายในและภายนอก ร่างกาย					
45.ฉันสามารถที่จะออกไปข้างนอกได้โดยไม่มี ความกังวล					
46.ฉันพบว่าความคิดของฉันถูกรบกวนด้วยสิ่ง แปลกๆที่ไม่สามารถอธิบายได้					
47.ฉันรู้สึกว่าตัวฉันมีอำนาจพิเศษบางอย่างที่ สามารถควบคุม					
48.คนอื่นสามารถล่วงรู้ความคิดของฉันได้โดยไม่สามารถอธิบายได้					
49.คนอื่นสามารถควบคุมจิตใจของฉัน					
50.ฉันมีความรู้สึกแปลกๆว่าคนอื่นพูดถึง ความคิดของฉัน					
51.คนอื่นมักจะหัวเราะเยาะฉันและมักจะพูดสิ่ง ต่างๆเกี่ยวกับฉันลับหลังฉัน					
52.คนอื่นพยายามที่จะทำร้ายฉัน โดยขาด เหตุผลที่จะอธิบาย					
53.ฉันมักจะเห็นหรือได้ยินคนอื่นในที่วิ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์พูดเกี่ยวกับตัวฉัน					

ข้อความ	ไม่มี	เล็กน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก
54.ฉันมักจะไต่ยีนเสียงโดยไม่เห็นตัวตน					
55.จิตใจของฉันยังเป็นปกติเหมือนเดิม					
56.ฉันมักจะรู้สึกสนุกสนานกับการร่วมกิจกรรมทางสังคม					
57.ฉันมักจะเลี่ยงงานกิจกรรมทางสังคมที่มีคนมากๆ					
58.ฉันยังมีเพื่อนบางคนที่มาเยี่ยมเยียนฉันเหมือนปกติ					
59.ฉันรู้สึกว่าคนอื่นไม่ให้ความรักและความเคารพฉันเหมือนเดิม					
60.ฉันมักจะรู้สึกเหงาถึงแม้จะอยู่ท่ามกลางคนอื่น ๆ					
61.โดยส่วนใหญ่ ฉันมักรู้สึกว่าฉันเบียดเบียนคนอื่น					
62.ฉันรู้สึกลำบากในการให้ความสนใจกับการสนทนาหรือการรับฟังคนอื่น					
63.ฉันมักจะรู้สึกพึงพอใจในการติดต่อกับเพื่อนๆ					
64.ฉันมีความสุขกับการพูดและการรับฟังคนอื่น					
65.ฉันสนใจติดตามข่าวสารตามสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์					
66.ฉันรู้สึกกระตือรือร้นในการกระทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน					
67.ฉันรู้สึกภาคภูมิใจว่า ตนเองมีความสามารถไม่ด้อยไปกว่าใคร					
68.ฉันรู้สึกมีกำลังใจที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ก้าวหน้า ทัดเทียมกับคนอื่น ๆ					
69.ฉันยังอยากช่วยเหลือคนอื่นในสังคมที่ด้อยกว่าฉัน					
70.ฉันรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในขณะนี้					

**แบบประเมินความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
ของนักศึกษาหลักสูตรปฐมวัยและประถมศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต**

คำชี้แจง :

- 1.แบบสอบถามชุดนี้ มีทั้งหมด 2 ส่วนประกอบด้วย
    - ส่วนที่ 1 : ความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 34 ข้อ
    - ส่วนที่ 2 : ข้อเสนอแนะอื่นๆ
  2. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อโดยเลือกข้อที่ตรงกับความรู้สึกหรือความเป็นจริงมากที่สุด
  - 3.หากมีข้อสงสัยกรุณาถามผู้แจกแบบสอบถามทันที
  - 4.คำตอบที่ท่านให้จะเป็นความลับและนำไปใช้ในรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการเท่านั้น
- ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน ณ โอกาสนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นางสาวกาญจนา ฝิวงาม

นิสิตปริญญาโท สาขาสุขภาพจิต

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

คำชี้แจง : กรุณาเติมข้อความในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย / ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับ

ข้อมูลของท่านมากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ โดยมีเกณฑ์ในการตอบดังนี้

1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด
2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด

ที่	คำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
ด้านการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู						
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ก่อนออกฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	การจัดอาจารย์นิเทศก์ในการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	การจัดสถานที่ฝึกประสบการณ์	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	การจัดการสัมมนาการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	การจัดครูพี่เลี้ยงในการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ด้านสถานที่ฝึกประสบการณ์						
1	โรงเรียนมีสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการ จัดการเรียนการสอน	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	โรงเรียนอำนวยความสะดวกในการ จัดการเรียนการสอน	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา ประสบการณ์วิชาชีพครูกับผู้บริหาร สถานศึกษาที่ฝึกสอน	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

ที่	คำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
4	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา ประสบการณ์วิชาชีพครูกับครูใน โรงเรียน	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	ภาระงานที่ได้รับมอบหมายจากสถานที่ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ด้านอาจารย์นิเทศก์						
1	อาจารย์นิเทศก์ตรวจแผนการจัดการ เรียนรู้และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุง	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	อาจารย์นิเทศก์ติดตามงานที่นักศึกษา ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	อาจารย์นิเทศก์ให้ข้อเสนอแนะในการ จัดการเรียนการสอน	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	อาจารย์นิเทศก์ให้คำแนะนำเกี่ยวกับ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	อาจารย์นิเทศก์ให้ความเป็นมิตรกับ นักศึกษา	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	อาจารย์นิเทศก์มีเวลาในการให้ปรึกษา	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	อาจารย์นิเทศก์นิเทศการสอนอย่าง สม่ำเสมอ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	อาจารย์นิเทศก์รับฟังความคิดเห็น นักศึกษา	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	อาจารย์นิเทศก์ช่วยพัฒนาทักษะด้าน การสอนของนักศึกษา	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	นักศึกษาสามารถประสานงานกับ อาจารย์นิเทศก์ได้	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

ที่	คำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
ด้านครูพี่เลี้ยง						
1	ครูพี่เลี้ยงตรวจแผนการจัดการเรียนรู้และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุง	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	ครูพี่เลี้ยงติดตามงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	ครูพี่เลี้ยงให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	ครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	ครูพี่เลี้ยงให้ความเป็นมิตรกับนักศึกษา	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	ครูพี่เลี้ยงเข้าใจนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	ครูพี่เลี้ยงไว้วางใจให้นักศึกษาจัดการชั้นเรียน	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	ครูพี่เลี้ยงสังเกตการสอนอย่างสม่ำเสมอ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	ครูพี่เลี้ยงมอบหมายภาระงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	ครูพี่เลี้ยงมีเวลาให้คำปรึกษา	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ด้านอื่นๆ						
1	ความพึงพอใจต่อการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	ความพึงพอใจต่อบุคลากรของคณะ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	ความพึงพอใจต่ออาจารย์ประจำหลักสูตร	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

ส่วนที่ 2 : ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นางสาวกาญจนา ผิวงาม

วันเดือนปีเกิด 30 กันยายน 2520

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2543 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

พ.ศ. 2559 ศึกษาต่อ ระดับปริญญาโท สาขาสุขภาพจิต คณะแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2544-2554 ตำแหน่งครูการศึกษาพิเศษ (ครูดูแลเด็กพิเศษแบบตัวต่อตัวในชั้น
เรียนร่วม) โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

พ.ศ.2555-ปัจจุบัน ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริการการศึกษา ฝ่ายบริการสนับสนุนนักศึกษา
พิการเรียนร่วม (DSS) ศูนย์การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY